

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ
VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA**

**SPECIALIOSIOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS
PROGRAMOS (SAPARD) 2005 M. IŠLAIDŲ
ATASKAITŲ PATVIRTINIMAS**

2006 m. balandžio 27 d. Nr. FA-1070-4-17

Vilnius

TURINYS

1. SANTRAUKA.....	4
1.1 ĮVADAS	4
1.2 NUSTATYTŲ PASTEBĖJIMŲ POBŪDIS	5
1.3 SVARBŪS PASTEBĖJIMAI	5
1.4 VIDUTINĖS SVARBOS PASTEBĖJIMAI	6
1.5 KLaidŲ ĮVERTINIMAS	7
1.6 IŠVADOS REMIANTIS DFS	8
1.7 ATITIKTIS KOMISIJOS GAIRĖMS	9
1.8 KITI KLAUSIMAI.....	9
2. AUDITO ATLIKIMAS.....	10
2.1 BENDROJI INFORMACIJA	10
2.2 BENDRAS REIKŠMINGUMO IR PATIKIMUMO LYGIAI.....	13
2.3 AUDITO METODAI	13
2.4 AUDITO APIMTIS IR ATRANKOS PRINCIPAI.....	14
2.5 METODAI, TAIKYTI IŠ SAUGUMO VERTINIMUI	16
2.6 METODAI, TAIKYTI VIDAUS AUDITO FUNKCIJOS VERTINIMUI.....	16
2.7 ATITIKTIES AKREDITAVIMO KRITERIJAMS PERŽVALGA	16
2.8 MOKĖJIMO IR APSKAITOS SISTEMOS	16
2.9 AGENTŪROS METINĖS ATASKAITOS DUOMENŲ SUTIKRINIMAS.....	16
3. METINIŲ DEKLARACIJŲ SUTIKRINIMAS	17
3.1 D-2 FORMOS IR AGENTŪROS APSKAITOS SISTEMOS ĮRAŠŲ SUTIKRINIMAS	17
3.2 D-2 FORMOS IR IŠ EUROPOS KOMISIJOS GAUTŲ SUMŲ SUTIKRINIMAS	17
3.3 D-2 FORMOS IR SAPARD EURŲ SĄSKAITOJE ESANČIŲ SUMŲ SUTIKRINIMAS.....	17
3.4 D-2 FORMOJE PARODYTŲ EŠ IŠLAIDŲ DALIES IR IŠ SAPARD EURŲ SĄSKAITOS AGENTŪRAI / PARAMOS GAVĖJAMS PERVESTŲ SUMŲ SUTIKRINIMAS	18
3.5 VISOS D-2 FORMOJE DEKLARUOJAMOS SKOLOS IR AGENTŪROS DEBITORIŲ APSKAITOS KNYGOS DUOMENŲ SUTIKRINIMAS	18
4. NACIONALINĖS MOKĖJIMO AGENTŪROS IR NACIONALINIO FONDO ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA	19
4.1 NACIONALINĖ MOKĖJIMO AGENTŪRA.....	19
4.2 KONTROLĖS DEPARTAMENTAS	24
4.3 KONTROLĖS DEPARTAMENTO TERITORINIAI SKYRIAI	24
4.4 PERDUOTOS FUNKCIJOS	25
4.5 VIDAUS AUDITAS – NACIONALINĖ MOKĖJIMO AGENTŪRA IR NACIONALINIS FONDAS.....	25
4.5.1 Nacionalinės mokėjimo agentūros Vidaus audito departamentas.....	25
4.5.2 Finansų ministerijos Vidaus audito skyrius.....	30
4.5.3 Pastebėjimai	33
4.6 FINANSŲ MINISTERIJOS NACIONALINIS FONDAS	34
4.6.1 Bendroji informacija	34
4.6.2 Atliktas darbas.....	34
4.6.3 Išvada	35
5. KONTROLĖS (ATITIKIMO) IR DETALIAUS TESTAVIMO REZULTATAI	36
5.1 BENDRI PASTEBĖJIMAI.....	38
5.2 KONTROLĖS DEPARTAMENTAS	47
5.2.1 Išvada.....	48
5.3 FINANSŲ IR APSKAITOS DEPARTAMENTAS	48

5.3.1	<i>Išvada</i>	54
5.4	KAIMO PLĖTROS PROGRAMŲ DEPARTAMENTAS	54
5.4.1	<i>Išvada</i>	56
5.5	VIDAUS AUDITO DEPARTAMENTAS	56
5.5.1	<i>Išvada</i>	57
5.6	INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ DEPARTAMENTAS	57
5.6.1	<i>Atliktas darbas</i>	57
5.6.2	<i>Agentūros informacinė aplinka</i>	57
5.6.3	<i>Pastebėjimai</i>	57
5.6.4	<i>Išvada</i>	58
6.	ATITIKTIES AKREDITAVIMO KRITERIJAMS PERŽVALGA	59
6.1	BENDROJI INFORMACIJA	59
6.2	AGENTŪROS AKREDITAVIMO PROCESAS	59
6.3	ATITIKTIES AKREDITAVIMO KRITERIJAMS PER 2005 METUS PERŽVALGA	60
6.3.1	<i>Atliktas darbas</i>	60
6.3.2	<i>Pastebėjimai ir rekomendacijos</i>	61
6.4	<i>IŠVADA</i>	62
7.	BENDRIJOS FINANSINIŲ INTERESŲ APSAUGA	63
7.1	AVANSAI IR GARANTIJOS (UŽSTATAI).....	63
7.2	DEBITORIAI	63
7.2.1	<i>Atliktas darbas</i>	63
7.2.2	<i>Agentūros taikomų procedūrų trumpas aprašymas</i>	64
7.2.3	<i>Pastebėjimai</i>	65
7.2.4	<i>Išvada</i>	66
7.3	SAPARD EURŲ SĄSKAITA	66
7.3.1	<i>Atliktas darbas</i>	66
7.3.2	<i>Agentūros ir NF taikomų procedūrų trumpas aprašymas</i>	67
7.3.3	<i>Pastebėjimai</i>	67
7.3.4	<i>Išvada</i>	67
7.4	NACIONALINIO FINANSAVIMO DALIS	68
7.4.1	<i>Atliktas darbas</i>	68
7.4.2	<i>Agentūros ir NF taikomų procedūrų trumpas aprašymas</i>	68
7.4.3	<i>Išvada</i>	68
8.	ANKSTESNIŲ PATVIRTINANČIOS INSTITUCIJOS AUDITŲ REKOMENDACIJŲ IGYVENDINIMAS	69
PRIEDAI		80
PRIEDAS NR. 1	NAUDOJAMŲ SUTRUMPINIMŲ SĄRAŠAS.....	80
PRIEDAS NR. 2	LABIAUSIAI TIKĖTINOS KLAIDOS IR VIRŠUTINĖS KLAIDOS RIBOS METINĖJE SĄSKAITOS DEKLARACIJOJE APSKAIČIAVIMAS	82
PRIEDAS NR. 3	INFORMACIJA APIE AUDITO GRUPĖS NARIUS.....	84
PRIEDAS NR. 4	AGENTŪROS ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA	85
PRIEDAS NR. 5	NACIONALINIO FONDO SAPARD BALANSAS	86

1. SANTRAUKA

1.1 ĮVADAS

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Seimo 2003-07-01 nutarimu¹ Nr. IX-1667 „Dėl pavedimo Lietuvos Respublikos valstybės kontrolei atlikti Europos Sąjungos finansinės paramos auditus“ ir Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės (toliau tekste – Valstybės kontrolė) 2005-07-14 pavedimu Nr. 1070-4 atlikome Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos (toliau tekste – Agentūra) auditą, kaip tai numatyta Daugiametėje finansavimo sutartyje² (toliau tekste – DFS), kurią pasirašė Europos Komisija ir Lietuvos Respublika. Šis auditas susijęs su Agentūros veiklos, vykdančios Specialiąją žemės ūkio ir kaimo plėtros programą (toliau tekste – SAPARD programa / SAPARD) 2005-12-31 pasibaigusiais finansiniais metais (toliau tekste – 2005 metai), vertinimu.

Auditą atliktas vadovaujantis Tarptautiniais audito standartais (toliau tekste – TAS) ir apėmė toliau pateikiamų klausimų vertinimą, kaip numatyta DFS priedo A skyriaus 6 straipsnio 4 dalyje:

- ar Agentūros ir Finansų ministerijos Nacionalinio fondo departamento (toliau tekste – NF) taikomos vidaus kontrolės sistemos, ypač sprendžiant apie jas pagal DFS pateiktus akreditavimo kriterijus, leidžia pagrįstai įsitikinti, kad pagal SAPARD programą vykdomos operacijos atitinka šią sutartį, ir kokios rekomendacijos buvo padarytos sistemoms tobulinti;
- ar 2005 metų Metinė sąskaitos deklaracija (D-2 forma) atitinka Agentūros buhalterinius dokumentus ir įrašus;
- ar išlaidų deklaracijose (D-1 forma) iš esmės teisingai, išsamiai ir tiksliai užfiksuotos programos lėšomis finansuojamos operacijos;
- ar tinkamai apsaugomi finansiniai Europos Bendrijos (toliau tekste – Bendrijos) interesai, susiję su lėšų surinkimu ir, jeigu taikytina, garantijų gavimu;
- ar buvo atsižvelgta į Agentūrai pateiktas sistemų tobulinimo rekomendacijas;
- ar per ataskaitinius metus buvo kokių nors išskirtinių sandorių arba techninių sunkumų;
- ar buvo kokių svarbių pasikeitimų po paskutinio informacijos pateikimo.

Mes taip pat turėjome pareikšti nuomonę apie tai, ar 2005 m. Agentūros Metinė sąskaitos deklaracija ir SAPARD eurų sąskaita teisingai, išsamiai ir tiksliai atspindi audituojamuoju laikotarpiu iš SAPARD programos lėšų padarytas išlaidas. Ši nuomonė pateikiama atskirai pridedamoje Audito pažymoje³. Laikantis DFS priedo A skyriaus 6 straipsnio nuostatų Audito pažymoje yra patvirtinama, ar mokėjimai buvo atliekami pagal Bendrijos taisykles, bet tiek, kiek tai susiję su Agentūros ir NF administracinių struktūrų gebėjimu užtikrinti, kad prieš atliekant mokėjimą būtų patikrinama, ar šių taisyklių laikomasi.

Auditą atlikome vadovaudamiesi DFS reikalavimais, EK nurodymais ir gairėmis, TAS ir Valstybinio audito reikalavimais. Šios ataskaitos formatas yra toks, kokio reikalaujama pagal Europos Komisijos (toliau tekste – EK) gairę. Ataskaitoje nagrinėjamos pagrindinės vidaus kontrolės priemonės, Bendrijos taisyklių laikymąsi ir finansinių interesų apsaugą užtikrinančios procedūros, pateikiamos atitinkamos rekomendacijos.

---

¹ Šiuo nutarimu LR Valstybės kontrolei buvo pavesta atlikti SAPARD programos metinius patvirtinimo auditus ir teikti jų ataskaitas ir išvadas, t.y. Valstybės kontrolė paskirta Patvirtinančiąja institucija.

² Su vėlesniais pakeitimais Europos Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1419/2004.

³ Valstybinio audito išvada.

Ši Ataskaita parengta remiantis mūsų atliktu darbu, kurį pradėjome 2005-07-14, gavę pavedimą audituoti Agentūros veiklą 2005-12-31 pasibaigusiais finansiniais metais. Rengiant ataskaitą, buvo įvertinta ir, kiek buvo tinkama, pasinaudota 2005 metais Agentūros Vidaus audito departamento parengtomis ataskaitomis ir išorės auditorių parengtomis ataskaitomis. Peržiūrėtų vidaus ir išorės audito ataskaitų detalės yra pateikiamos 4, 5, 6 Ataskaitos dalyse.

Šios Ataskaitos priede yra pateikiamas Ataskaitoje vartojamų sutrumpinimų sąrašas (žr. Priedas Nr. 1).

1.2 NUSTATYTŲ PASTEBĖJIMŲ POBŪDIS

Audito metu nustatėme ir aprašėme daug įvairių pastebėjimų. Visus pastebėjimus suskirstėme į kategorijas pagal svarbumo lygį, kuris, mūsų įsitikinimu, turi būti jiems priskirtas. Išskyrėme šias DFS priedo E skyriaus nuostatas atitinkančias pastebėjimų kategorijas:

- **Svarbūs pastebėjimai** – dalykai, į kuriuos Agentūros vadovas ir / ar Įgaliotas valstybės pareigūnas turi nedelsdamas atkreipti dėmesį;
- **Vidutinės svarbos pastebėjimai** – dalykai, susiję su Agentūros ir / ar NF vidaus kontrolės sistema ir į kuriuos nedelsiant turėtų būti atkreiptas atitinkamo lygio vadovų dėmesys;
- **Nedidelės svarbos pastebėjimai** – dalykai, kuriuos reikia spręsti, siekiant užtikrinti visapusišką atitiktį akreditavimo kriterijams ir kitiems DFS reikalavimams.

1.3 SVARBŪS PASTEBĖJIMAI

Toliau pateikiami šie svarbūs audito metu nustatyti pastebėjimai:

- Audito metu nustatėme du atvejus, kai įvykus dideliems projekto pasikeitimams, kurie atsirado dėl gamybinės veiklos nutraukimo, apie tai nebuvo informuota EK (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (3)).
- Audito metu nustatėme, kad Europos Komisija 2005 metais buvo informuota tik apie Kontrolės departamento ir Kontrolės departamento teritorinių skyrių darbo aprašymų pakeitimus, nors 2005 metais vyko ir Agentūros struktūros, departamentų / skyrių nuostatų ir darbo procedūrų pakeitimai. Tokiu būdu Agentūros atliekami pakeitimai buvo įgyvendinami nesuderinus jų su EK (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (4)).
- Įsigaliojus teismo nuosprendžiui Paramos gavėjo atžvilgiu ir esant pagrįstai rizikai, kad nusikalstama veika padaryta siekiant gauti SAPARD paramą, Projektų atrankos komisija, nepaisydama Agentūros Teisės departamento išvados, kad Paramos gavėjas pažeidė Paramos sutarties nuostatas, šių aplinkybių kaip pažeidimo neįvertino ir Paramos sutarties nenutraukė (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (5)).
- Audito metu nustatėme tris atvejus, kai Agentūra Paramos gavėjui išmokėjo paramą už konsultacines paslaugas kompensuojant „sėkmės mokesčio“ išlaidas, kurios nepagrįstos atliktomis paslaugomis ir prieštarauja gero finansinio valdymo principams, o ypač taupumo ir sąnaudų efektyvumo principams (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (6)).
- Audito metu nustatėme jog 16 iš 189 testuotų Mokėjimo prašymų Agentūra kompensavo grynaisiais pinigais Paramos gavėjų apmokėtas išlaidas už suteiktas paslaugas / įsigytas prekes, kurios yra paramos objektas. 2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo audito metu buvo atkreiptas Agentūros dėmesys į Paramos gavėjų atsiskaitymus grynaisiais pinigais ir galimą sukčiavimo riziką. Iki šiol Agentūra neturi pakankamų kontrolės priemonių, mažinančių šią riziką, ir 2005 metais nesiėmė jokių priemonių įgyvendinti su atsiskaitymais grynaisiais pinigais susijusių SAPARD 2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo valstybinio audito ataskaitoje pateiktą rekomendaciją (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (21)).

1.4 VIDUTINĖ SVARBOS PASTEBĖJIMAI

Pastebėjimai, kuriems pagal jų pobūdį priskirta vidutinė svarba, apibendrinta forma pateikiami toliau esančioje lentelėje (žr. Lentelė Nr. 1). Nedidelės svarbos pastebėjimų detalės nėra pateikiamos šioje santraukoje, tačiau yra išdėstytos Ataskaitos 4 ir 5 dalyse.

Lentelė Nr. 1

Vidutinės svarbos pastebėjimai

Departamentai	Ataskaitos dalis	Pastebėjimų santrauka
Bendri pastebėjimai	5.1	<ul style="list-style-type: none"> - Nustatėme, kad iki 2005-12-31 Agentūra dar nebuvo įgyvendinusi 7 jai pateiktų rekomendacijų (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (7)). - Nustatėme, kad du PAK posėdžiai buvo neteisėti, nes juose dalyvavo tik po tris PAK narius. Šių neteisėtų posėdžių metu KPPD AAS vedėjui balsuojant dėl Paramos sutarties keitimų buvo pažeista PAK darbo aprašymo nuostata, numatanti, kad AAS vedėjas nedalyvauja svarstant pataisas ir balsuojant dėl jų priėmimo. Pažymėtina, jog šių neteisėtų posėdžių metu priimti sprendimai abejotini dėl kelių svarstytų Projektų atitikties NŽŪKPP nustatytiems tikslams (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (8)). - Nustatėme atvejį, kai Agentūra nesiėmė veiksmų, siekiant įsitikinti, ar išmokėta parama už statybos darbus yra teisėta, po to, kai FNTT informavo Agentūrą, jog pradėtas ikiteisminis tyrimas baudžiamojoje byloje dėl Paramos gavėjo projekte subrangovo vykdytos veiklos, kurioje nustatyta nusikalstamos veikos požymių (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (9)). - Nustatėme du atvejus, kai, remdamasi Užsakomosios patikros nustatytais Paramos sutarties pažeidimais, Agentūra išsiuntė raštus Paramos gavėjams dėl išmokėtos SAPARD paramos susigrąžinimo, tačiau KPPD neinicijavo Paramos sutarčių nutraukimo, todėl FAD susigrąžintinų sumų neištraukė iš debitorius (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (10)). - Nustatėme du atvejus, kai dalis ar visas paramos gavėjų turtas buvo areštuotas, tačiau Agentūra nesiėmė pakankamų veiksmų nustatyti turto disponavimo apribojimų priežasčių ir galimos neatitikties minėtam tinkamumo kriterijui (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (11)). - Nustatėme atvejį, kai projektas po turtinės žalos išsiaiškinimo liko finansuotinu dar 6 mėnesius (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (12)). - Nustatėme keturis atvejus, kai Agentūra kompensavo IV priemonės „Kaimo infrastruktūros tobulinimas“ Paramos gavėjams Mokėjimo prašymų vertinimo metu neatliktus aplinkos tvarkymo darbus (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (13)). - Negavome įrodymų, kad Paramos gavėjams atsisakius dalies SAPARD projekto investicijų ir projekto įgyvendinimo etapų, PAK vertino investicijų atsisakymo įtaką projektų tinkamumui ir NŽŪKPP atitinkamos SAPARD priemonės tikslų įgyvendinimui (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (14)). - Nustatėme du atvejus, kai investicijos buvo kompensuotos neturint Paramos gavėjų nuosavybę patvirtinančio dokumento (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (15)).
Finansų ir apskaitos departamentas	5.3	<ul style="list-style-type: none"> - Nustatėme atvejį, kai Agentūra pripažino nekompensuotomis 8 743 Lt Paramos gavėjo prieš Paramos sutarties pasirašymą patirtas išlaidas. Vėliau pateikus kitą mokėjimo nurodymą, kaip tikrąjį išlaidas patvirtinantį dokumentą, Agentūra minėtas išlaidas kompensavo. Manome, kad Agentūra nesiėmė pakankamų veiksmų įvertinti vėliau pateiktų dokumentų pagrįstumo, kurie galėjo būti pateikti siekiant apeiti DFS ir Paramos sutartyje numatytą sąlygą dėl išlaidų, patirtų prieš Paramos sutarties pasirašymą, tinkamumo (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (22)). - Nustatėme, kad Pažeidimų ataskaitose neteikiama informacija apie pažeidimus, dėl kurių buvo pradėti ikiteisminiai tyrimai (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (23)). - Audito metu nustatėme atvejus, kai Agentūra neatėmė ir neteisingai atėmė netinkamas išlaidas, neteisingai apskaičiavo mokėtiną paramos sumą. Todėl Agentūra keturiems Paramos gavėjams permokėjo 4 830 Lt paramos, šešiams Paramos gavėjams nesumokėjo 17 606 Lt paramos (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (24)).

Departamentai	Ataskaitos dalis	Pastebėjimų santrauka
		<ul style="list-style-type: none"> - Nustatėme, kad 52 proc. iš 189 mūsų testuotų Mokėjimo prašymų laikotarpis nuo Mokėjimo prašymo išsamumo įvertinimo KDTS iki jo apmokėjimo buvo ilgesnis negu trys mėnesiai. Nustatėme penkis atvejus, kai Mokėjimo prašymai apmokėti vėliau negu trys mėnesiai nuo paskutinio apmokėjimui reikalingo dokumento gavimo (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (25)). - Nustatėme kelis atvejus, kai Agentūros apskaitoje buvo neatvaizduotos ūkinės operacijos, tačiau šios ūkinės operacijos neturėjo įtakos SAPARD metinėms ataskaitoms. Audito metu taip pat nustatėme atvejus, kai apskaitoje laiku neregistruojami Agentūros kreditoriniai įsipareigojimai, pasirašant ar keičiant Paramos sutartis (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (26)). - Nustatėme atvejį, kai Užsakomosios patikros metu nebuvo rasta investicijos dalis, nes jai sugedus buvo išvežta taisyti, tačiau Agentūra prieš atlikdama mokėjimą nesiėmė pakankamų priemonių įsitikinti, kad investicija buvo kompensuotina, t. y. buvo visiškai sukomplektuota. Taip pat nustatėme atvejį, kai buvo kompensuoti kiti įrenginiai neįsitikinus, ar jie iš tikrųjų yra įrengti pas Paramos gavėją (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (27)). - Nustatėme, kad Bendrijos įnašas – 160 038 Lt, praėjus dviems metams po skolininko užregistravimo žurnale, buvo nurašytas vėluojant 4 mėnesiais (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (38)).
Kaimo plėtros programų departamentas	5.4	<ul style="list-style-type: none"> - Nustatėme atvejus, kai Paramos gavėjų veikla buvo nuostolinga, kitais atvejais skolos rodiklio reikšmė viršijo leistiną ribą, tačiau Projektų priežiūros bylose nebuvo dokumentų, įrodančių, jog buvo vertintos Paramos gavėjų finansinės atskaitomybės bei Paramos gavėjo veiklos atitiktis ekonominio gyvybingumo tinkamumo kriterijui. Taip pat nustatėme atvejį, kai KPPD AAS, remiantis Paramos gavėjo pateikta Metine projekto vykdymo ataskaita už 2004 metus, patikrą vietoje inicijavo tik po 9 mėn., kurios metu buvo nustatyti Paramos sutarties pažeidimai (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (30)). - Nustatėme atvejus, kai Paramos gavėjai nebuvo pateikę Metinių projekto vykdymo ataskaitų už 2004 metus, tačiau Agentūra nesiėmė KPPD darbo aprašyme numatytos kontrolės priemonės. Vienu atveju, Paramos gavėjas, laiku nepateikęs Metinės projekto vykdymo ataskaitos, nesilaikė vieno iš bendrųjų tinkamumo kriterijų dėl mokesčių įsipareigojimų (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (31)).
Vidaus audito departamentas	5.5	<ul style="list-style-type: none"> - Nepakankamas VAD darbuotojų skaičius, o vidaus auditorių kaita per 2005 metus sudarė 19 proc. (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (33)).
Nacionalinis fondas	7.3	<ul style="list-style-type: none"> - NF už Agentūros sąskaitoje buvusį SAPARD lėšų likutį susikaupusių palūkanų – 57 EUR (199 Lt) nepervedė į SAPARD eurų sąskaitą (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (39)).

1.5 KLAIDŲ ĮVERTINIMAS

Taikant atsitiktinę statistinę atranką Piniginio vieneto atrankos metodu, pavyzdžių imtis savarankiškam detaliam testavimui sudarė 235 piniginius vienetus, arba 189 mokėjimų pavyzdžius (dalis piniginių vienetų atrinkta tuose pačiuose mokėjimų pavyzdžiuose), kurių suma – 103 512 705 Lt. Visų 2005 metais Agentūros atliktų mokėjimų skaičius – 365, jų suma – 133 048 166 Lt.

Atlikę detalų atrinktų pavyzdžių testavimą nustatėme atsitiktines klaidas. Dalis nustatytų atsitiktinių klaidų yra žinomos klaidos ir nebuvo ekstrapolijuojamos, nes jos buvo nustatytos atrankos intervalo vertę viršijančiuose mokėjimų pavyzdžiuose. Toliau esančioje lentelėje (žr. Lentelė Nr. 2) yra detalizuojamos visos detalaus testavimo metu nustatytos atsitiktinės klaidos ir jų įvertinimas.

2005 metų SAPARD programos Metinėje sąskaitos deklaracijoje nustatytų atsitiktinių klaidų įvertinimas

Pastebėjimo Nr.	Klaidos rūšis ir apibūdinimas	Pavyzdžių skaičius, kuriuose nustatyta klaida	Klaidų vertė, Lt
(24)	Atsitiktinės klaidos, neteisingai apskaičiuavus netinkamas išlaidas ir sumokėjus didesnę negu priklauso paramos sumą.	4	4 830
(24)	Atsitiktinės klaidos, neteisingai apskaičiuavus netinkamas išlaidas ir nesumokėjus priklausančios paramos sumos.	6	(17 606)
Iš viso		10	(12 776) žinoma (16 033) ekstrapoliuota 9 342 labiausiai tikėtina (6 691)

EK siūlymu, Agentūros 2005 metų SAPARD programos Metinės sąskaitos deklaracijos (D-2 forma) patvirtinimo auditui taikytinas reikšmingumo lygis sudaro 1 proc. visų grynujų išlaidų iki EK sprendimo ir yra 1 330 482 Lt. Įvertinus visas žinomas atsitiktines klaidas, taip pat ekstrapoliavus visas atitinkamas atsitiktines klaidas, viršutinė klaidos riba – 1 118 088 Lt – neviršija nustatyto reikšmingumo lygio, o labiausiai tikėtina klaida yra -6 691 Lt.

Remdamiesi mūsų atlikto detalios mokėjimų testavimo rezultatais ir atlikto klaidų įvertinimu, galime daryti išvadą, kad Agentūros 2005 metų SAPARD programos Metinės sąskaitos deklaracijoje (D-2 forma) nėra reikšmingos klaidos. Mūsų nuomonė, paremta klaidų įvertinimu, pateikta atskirai Audito pažymyje. Detali klaidų lentelė, kurioje įtrauktos jų finansinės išraiškos, ir sistema, pagal kurią apskaičiuota viršutinė klaidos riba, pateikiami Ataskaitos priede (žr. Priedas Nr. 2).

1.6 IŠVADOS REMIANTIS DFS

DFS priedo A skyriaus 6 straipsnyje yra pateikiami išsamūs klausimai, į kuriuos Patvirtinančios institucijos auditoriai privalo atsakyti ataskaitoje. Toliau esančioje lentelėje (žr. Lentelė Nr. 3) pateikiame šiuos klausimus ir mūsų atsakymus į juos.

Atsakymai į Patvirtinančiai institucijai DFS iškeltus klausimus

DFS priedo A skyriaus 6 straipsnio reikalavimas	Mūsų išvados
Ar Agentūros ir NF procedūros, ypač susijusios su akreditavimo kriterijais ir funkcijomis, nurodytomis DFS priedo A skyriaus 4, 5 ir 14 straipsniuose, leidžia pagrįstai įsitikinti, kad SAPARD programos lėšomis vykdomos operacijos atitinka DFS reikalavimus ir kokios rekomendacijos buvo pateiktos vidaus kontrolės sistemoms tobulinti?	Išskyrus mūsų pastebėjimus, pateiktus Ataskaitos 4, 5, 7 dalyse, manome, kad Agentūroje ir NF taikomos vidaus kontrolės procedūros teoriškai efektyvios ir veikia patenkinamai. Pateiktos rekomendacijos ir jų įgyvendinimas detaliam aprašomi Ataskaitos 4, 5, 7 dalyse.
Ar Agentūros Metinė sąskaitos deklaracija ir debitorių sąrašas (forma D - 2) parengti taip, kaip to reikalaujama DFS priedo A skyriaus 11 straipsnyje ir remiantis Agentūros apskaitos ir Debitorių registracijos žurnalo duomenimis?	Remdamiesi mūsų atlikto darbu, manome, kad Metinė sąskaitos deklaracija parengta pagal Agentūros apskaitos registrų duomenis.
Ar DFS priedo A skyriaus 9 straipsnyje numatytos išlaidų deklaracijos iš esmės teisingai, išsamiai ir tiksliai atspindi iš SAPARD programos finansuojamas operacijas?	Išsami nuomonė šiuo klausimu yra pateikta Audito pažymyje.

DFS priedo A skyriaus 6 straipsnio reikalavimas	Mūsų išvados
Ar tinkamai apsaugomi finansiniai Bendrijos interesai, susiję su lėšų susigrąžinimu ir, jeigu taikytina, garantijų gavimu?	Išskyrus mūsų pastebėjimus, pateiktus 5 ir 7 Ataskaitos dalyse, manome, kad Bendrijos interesai yra tinkamai apsaugoti. Debitorių apskaitos bei skolų valdymo procedūros teoriškai efektyvios ir atitinka DFS reikalavimus (žr. Ataskaitos 7 dalį).
Ar Agentūra ir NF įgyvendino rekomendacijas dėl vidaus kontrolės sistemos tobulinimo?	Dauguma rekomendacijų įgyvendintos. Detali informacija apie rekomendacijų įgyvendinimą pateikta Ataskaitos 5 ir 8 dalyse.
Ar per ataskaitinius metus buvo nustatyti kokie nors išskirtiniai sandoriai arba patirta techninių sunkumų?	Ne.
Ar tikrinamas ir tvirtinamas nacionalinio finansavimo dalies skyrimas ir tikslumas?	Taip (žr. Ataskaitos 7.4 dalį).

1.7 ATITIKTIS KOMISIJOS GAIRĖMS

Atlikdami auditą, kur tinkama, mes atsižvelgėme į Europos Komisijos Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo (toliau tekste – EŽŪOGF) Garantijų skyriaus (toliau tekste – GS) ataskaitų patvirtinimo gaires (toliau tekste – EK gairės), kurios pateikia Agentūrai ir Patvirtinančiai institucijai detalesnius paaiškinimus apie sistemas, kurios turi būti įdiegtos ir apie audito darbą, kuris turi būti atliktas. Kur tinkama, mes taikėme šias gaires sudarant ir vykdant audito programą bei vertinant Agentūros sistemas.

Audito išvados remiantis EK gairėmis pateikiamos toliau (žr. Lentelė Nr. 4).

Lentelė Nr. 4

Išvados dėl EK Gairių laikymosi

Komisijos gairės	Mūsų išvados
Gairės Nr. 1-4, 6, 7	Netaikytina ⁴ .
Gairė Nr. 5. Debitorių apskaitos žurnalas	Agentūra laikosi šios gairės rekomendacijų ir pildo Debitorių apskaitos žurnalą bei vykdo skolų valdymo procedūras. Mūsų pastebėjimai dėl debitorių nustatymo ir tinkamo registravimo, išmokų skolininkams sustabdymo ir skolų grąžinimo yra aprašyti Ataskaitos 5, 7.2 dalyse.
Gairė Nr. 8. Atranka ir klaidų vertinimas	Atrenkant pavyzdžius kontrolės (atitikimo) ir savarankiškam detaliam mokėjimų testavimui, taikėme atsitiktinį statistinį Piniginio vieneto atrankos metodą (plačiau žr. 2 Ataskaitos dalyje). Klaidų įvertinimas pateikiamas Ataskaitos 1.5 dalyje.
Gairė Nr. 9. Užduočių perdavimas kitoms institucijoms ir tarnyboms	Ši gairė netaikytina, kadangi Agentūra formaliai nėra perdavusi jokių funkcijų kitoms institucijoms.
Gairė Nr. 10. Faktinis patikrinimas	Vadovaudamiesi Gaire Nr. 10, išanalizavome Agentūros parengtas ir taikomas darbo procedūras, susijusias su dokumentų ir fizine patikromis, bei įvertinome kaip jų yra laikomasi. Manome, kad Gairės Nr. 10 reikalavimai yra vykdomi. Mūsų atliktas procedūrų patikrinimas ir susijusios rekomendacijos pateikiamos Ataskaitos 5 dalyje.

1.8 KITI KLAUSIMAI

Mūsų audito darbo grupę, kuri atliko patvirtinimo auditą, sudarė 8 Valstybės kontrolės specialistai, įskaitant 2 informacinių technologijų specialistus. Skirtingais laikotarpiais valstybiniai auditoriai dalyvavo atskirose audito proceso dalyse. Ataskaitos priede pateikiame auditą atlikusių asmenų sąrašą, nurodome jų pareigas, profesinę kvalifikaciją ir dirbtų dienų skaičių (žr. Priedas Nr. 3).

⁴ Atsižvelgiant į Europos Komisijos Gairę Nr. X „Patvirtinančios institucijos ataskaitos modelis“.

2. AUDITO ATLIKIMAS

Šios dalies tikslas – aprašyti metodus, kurie buvo taikomi atliekant SAPARD 2005 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo auditą.

2.1 BENDROJI INFORMACIJA

Per 2005 finansinius metus Agentūra, vykdydama prisiimtus įsipareigojimus Paramos gavėjams, atliko 365 mokėjimus ir patyrė 133 048 166 Lt išlaidas, kurios atspindėtos Metinėje sąskaitos deklaracijoje (D-2 formoje), kompensuodama išlaidas pagal 247 patvirtintus projektus. Toliau esančioje lentelėje (žr. Lentelė Nr. 5) palyginimui pateikiami 2002, 2003, 2004 ir 2005 metais Agentūros atliktų mokėjimų ir patirtų išlaidų suvestiniai duomenys pagal paramos priemones.

Lentelė Nr. 5

2002, 2003, 2004 ir 2005 metais Agentūros atlikti mokėjimai pagal atskiras paramos priemones

Metai, kuriais atlikti mokėjimai	Paramos priemonė										Iš viso	
	I		II		III		IV		VII			
	Vnt.	Tūkst. Lt	Vnt.	Tūkst. Lt	Vnt.	Tūkst. Lt	Vnt.	Tūkst. Lt	Vnt.	Tūkst. Lt	Vnt.	Tūkst. Lt
2002 metai	59		8		13		10		17		107	
		13 738		12 964		4 577		2 199		453		33 931
2003 metai.	247		28		26		36		61		398	
		53 168		50 947		4 224		7 954		1 800		118 093
2004 metai	370		80		57		96		39		642	
		97 119		136 975		14 653		25 668		4 018		278 433
2005 metai	212		21		11		115		6		365	
		58 155		23 555		3 472		47 445		421		133 048

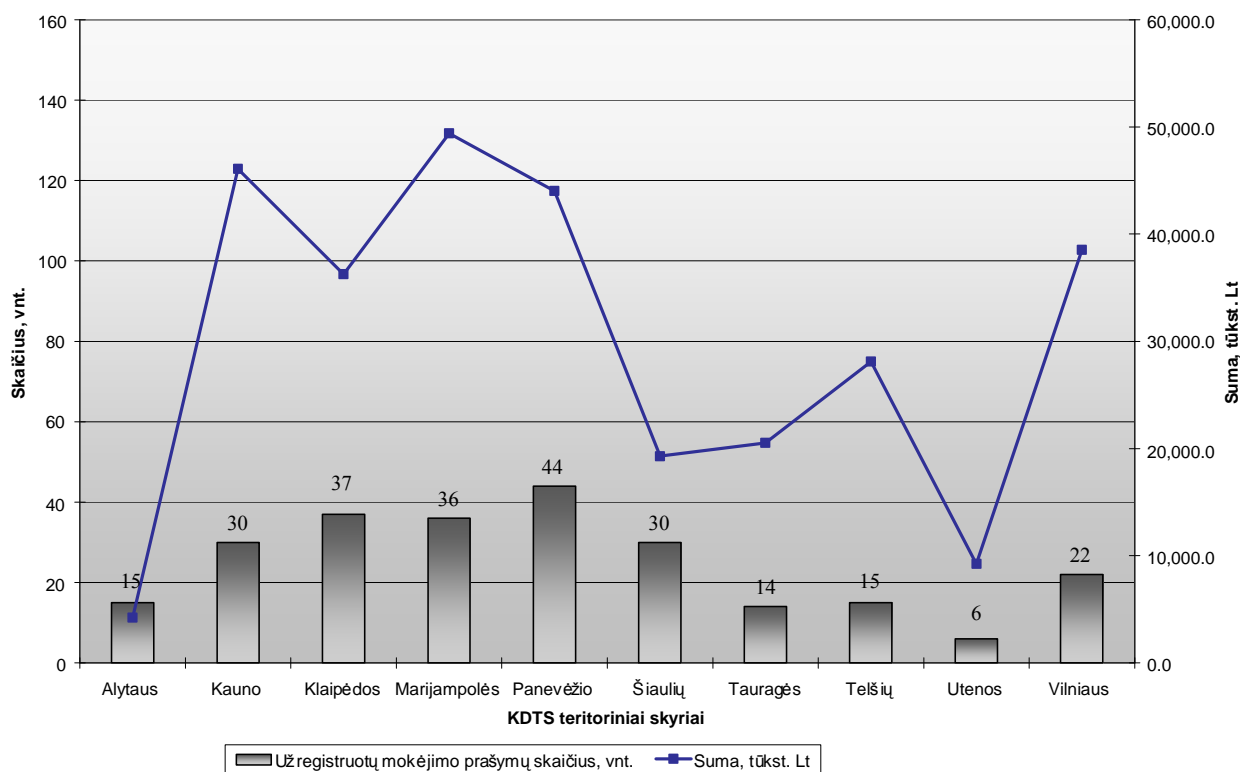
Atsižvelgiant į tai, kad visos Paraiškos SAPARD paramai gauti (toliau tekste – Paraiška) buvo baigtos administruoti⁵ iki 2005 metų, vertinant 2005 metų veiklos atitikimo vidaus kontrolės procedūroms, susijusioms su Paraiškų administravimu, mūsų auditas apėmė tik tas Paraiškas, pagal kurias 2005 metais buvo atlikti Paramos sutarties pakeitimai.

2005 metais Agentūra administravo Paraiškas pagal šias SAPARD programos paramos priemones:

- I priemonė „Investicijos į pirminę žemės ūkio gamybą“;
- II priemonė „Žemės ūkio ir žuvininkystės produktų perdirbimo ir marketingo tobulinimas“;
- III priemonė „Ekonominės veiklos plėtra ir alternatyvių pajamų skatinimas“;
- IV priemonė „Kaimo infrastruktūros tobulinimas“;
- VII priemonė „Profesinis mokymas“;
- VIII priemonė „Techninė parama, informavimas“.

⁵ Paraišką laikome baigta administruoti, kai ji Agentūros direktoriaus įsakymu yra atmetama (projektas pripažįstamas neremtinu) arba kai yra pasirašoma Paramos sutartis ir atsiradęs Agentūros įsipareigojimas atitinkamai atvaizduojamas Agentūros kreditoriniame įsiskolinime.

Remiantis Agentūros Kontrolės departamento teritorinių skyrių (toliau tekste - KDTS) duomenimis, visuose KDTS per 2005 metus buvo užregistruoti 249 Mokėjimo prašymai (295 671 tūkst. Lt suma). Suvestiniai duomenys apie apskrityse 2005 metais užregistruotus Mokėjimo prašymus ir prašomą paramos sumą pagal apskritis pateikti toliau (žr. Pav. Nr. 1).

Pav. Nr. 1 2005 metais KDTS užregistruoti Mokėjimo prašymai pagal apskritis

Mokėjimo prašymų skyrius 2005 metus pradėjo turėdamas 110 Mokėjimo prašymų (39 336 399 Lt suma), kurie 2004-12-31 pasibaigusiais Agentūros finansiniais metais buvo nebaigti vertinti. Per 2005 metus šis skyrius užregistravo 300 Mokėjimo prašymų, kurių suma – 105 957 739 Lt.

2005 metais Agentūros Mokėjimo prašymų skyriaus dispozicijoje buvo 410 administruotinių Mokėjimo prašymų (145 294 138 Lt suma). Toliau esančioje lentelėje (žr. Lentelė Nr. 6) minėti Mokėjimo prašymai yra pateikiami pagal paramos priemones.

Pasibaigus 2005 metams Mokėjimo prašymų administravimas buvo baigtas taip:

- 365 Mokėjimo prašymai (133 048 166 Lt suma), buvo įvertinti teigiamai ir apmokėti;
- 4 Mokėjimo prašymai buvo atmesti (neatitiko Paramos sutarčių arba nutrauktos Paramos sutartys);
- 7 Mokėjimo prašymų vertinimas buvo nutrauktas prašant Paramos gavėjams;
- 6 Mokėjimo prašymai buvo grąžinti papildymui;
- 28 Mokėjimo prašymų vertinimas persikėlė į 2006 metus, nes jie nebuvo baigti vertinti.

Toliau esančioje lentelėje (žr. Lentelė Nr. 7) pateikiama informacija apie Mokėjimo prašymų administravimą Mokėjimo prašymų skyriuje, detalizuojant pirmiau pateiktus duomenis pagal paramos priemones.

Lentelė Nr. 6

2005 metais Agentūros Mokėjimo prašymų skyriuje administruoti Mokėjimo prašymai pagal atskiras paramos priemones

	Paramos priemonės														Iš viso	
	I		II		III		IV		V		VII		VIII			
	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt
Nebaigti administruoti Mokėjimo prašymai	69		5		7		25		0		4		0		110	
		18 916 065		9 031 395		2 158 139		8 929 481		0		301 319		0		39 336 399
Užregistruoti Mokėjimo prašymai	152		19		7		107		0		3		12		300	
		40 999 300		16 678 590		2 222 200		45 724 385		0		173 104		160 160		105 957 739
Iš viso	221		24		14		132		0		7		12		410	
		59 915 365		25 709 985		4 380 339		54 653 866		0		474 423		160 160		145 294 138

Lentelė Nr. 7

2005 metais Agentūros veiklos rezultatai administruojant Mokėjimo prašymus pagal atskiras paramos priemones

	Paramos priemonės														Iš viso	
	I		II		III		IV		V		VII		VIII			
	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt
Apmokėti Mokėjimo prašymai	212		21		11		115		0		6		0		365	
		58 155 033		23 554 871		3 471 864		47 445 070		0		421 328		0		133 048 166
Atmesti Mokėjimo prašymai	1				2		1								4	
		165 793				656 315		25 933								848 041
Nutraukto vertinimo Mokėjimo prašymai Paramos gavėjui prašant	1						6								7	
		31 470					2 704 009									2 735 479
Gražinti papildymui Mokėjimo prašymai													6		6	
													80 160			80 160
Nebaigti administruoti Mokėjimo prašymai	7		3		1		10		0		1		6		28	
		1 563 069		2 155 114		252 160		4 478 854		0		53 095		80 000		8 582 292
Iš viso	221		24		14		132		0		7		12		410	
		59 915 365		25 709 985		4 380 339		54 653 866		0		474 423		160 160		145 294 138

2.2 BENDRAS REIKŠMINGUMO IR PATIKIMUMO LYGIAI

Mūsų auditas buvo suplanuotas taip, kad atitiktų DFS reikalavimus ir būtų atliekamas pagal EK gaires, TAS ir Valstybinio audito reikalavimus.

Nustatytas reikšmingumo lygis yra atskaitos taškas nustatant, ar pastebėtos pavienės klaidos, praleisti ar neteisingai pateikti duomenys arba jų visuma parodo, kad EK pateikiamos ataskaitos visais reikšmingais atžvilgiais neatspindi teisingos, išsamios ir tikslios iš SAPARD programos padarytų išlaidų apskaitos. Terminas „pakankami įrodymai“ apima ir reikšmingumo sąvoką.

Remiantis EK gairėmis, Agentūros SAPARD 2005 metų išlaidų ataskaitų patvirtinimo auditui taikytinas reikšmingumo lygis sudaro 1 proc. nuo visų grynujų išlaidų, o tai sudaro 1 330 482 Lt. Šis reikšmingumo lygis taikytas vertinant 2005 metų SAPARD programos Metinę sąskaitos deklaraciją (D-2 forma).

Auditą suplanavome ir atlikome taip, kad būtume 95 proc. tikri pareikšdami nuomonę apie 2005 metų SAPARD programos Metinės sąskaitos deklaracijos (D-2 forma) ir SAPARD eurų sąskaitos tikrumą, išsamumą ir teisingumą. Ši nuostata atitinka EK gairėse rekomenduojamą patikimumo lygį.

Taikydami statistinę atranką mes pasiekėme žemesnį negu 95 proc. patikimumo lygį. Tai pateisinama įvertinant ir atsižvelgiant į šiuos dalykus:

- išsamią rizikos analizę, atliktą planavimo stadijoje, kuri leido panaudoti rizika ir reikšmingumu pagrįstą audito metodiką, koncentruojant audito darbą į didžiausios rizikos sritis;
- priemonių administravimo darbo procedūrų (pakeitimų) peržiūrą, kontrolės sistemos įvertinimą;
- rašytinių procedūrų laikymosi patikrinimą (kontrolės testai);
- audito įrodymus, gautus pasitikint vidaus audito darbu;
- pasitikėjimą, kurį apsprendė informacinių sistemų (toliau tekste – IS) kontrolės testavimas;
- mūsų ankstesnę darbo patirtį Agentūroje;
- pozityvų Agentūros požiūrį į auditą.

Remdamiesi minėtais rezultatais, manome, kad galime sumažinti patikimumo lygį, kurį reikia pasiekti Piniginio vieneto atrankos metodu atrinktų pavyzdžių detaliu testavimu.

2.3 AUDITO METODAI

Vienas iš audito tikslų yra įvertinti Agentūroje sukurtų vidaus kontrolės priemonių veikimą, todėl audito metu Agentūros vidaus kontrolės veikimui skirtas adekvatus dėmesys.

Agentūroje taikomas kontrolės priemonės suskirstėme į du lygius:

1. I lygio – kontrolės priemonės, taikomos tam tikros paramos priemonės Paraiškai / Mokėjimo prašymui. Šias kontrolės priemones lėmė du šaltiniai:
  - Paramos priemonę reglamentuojantys teisės aktai (tiek ES, tiek nacionaliniai);
  - Akreditavimo kriterijai⁶ (rašytinės procedūros, pareigų atskyrimas, patikros prieš mokėjimus ir pan.).
2. II lygio – Agentūroje sukurtos kontrolės priemonės, susijusios su horizontalių akreditavimo kriterijų įgyvendinimu (vidaus auditas, IS saugumas, mokėjimo procedūros, apskaita ir kt.)

Vidaus kontrolės testavimui buvo taikomi šie audito metodai:

---

⁶ DFS, EK gairės.

- Nuoseklios peržiūros testai ir pokalbiai su darbuotojais, siekiant įsitikinti kontrolės priemonių buvimu;
- Kontrolės testai (I-II lygio);
- Vidaus audito ataskaitų peržiūra (kur tinkama);
- Išorės auditorių ataskaitų peržiūra (kur tinkama);
- Agentūrai teiktų rekomendacijų įgyvendinimo peržiūra.

Didžioji dalis audito patikimumo turi būti gauta iš detalaus testavimo, taigi mes atlikome ir pakankamos apimties savarankiškas procedūras išlaidų ir surinktų sumų srityse. Kur optimalu, detalaus patikrinimo testai buvo sujunti su I lygio kontrolės testais.

2.4 AUDITO APIMTIS IR ATRANKOS PRINCIPAI

Mes turime pareikšti savo nuomonę apie Agentūros veiklą vykdant SAPARD programą 2005-12-31 pasibaigusiais finansiniais metais. Vertindami 2005 metų Agentūros veiklą, valdymo ir kontrolės sistemų bei atliktų mokėjimų tinkamumą, didžiausią dėmesį kreipėme į 2005 metais apmokėtų Mokėjimo prašymų / atliktų mokėjimų bei su jais susijusių Paraiškų / Projekto priežiūros bylų vertinimą.

Siekiant tam tikrų Patvirtinančiajai institucijai iškeltų tikslų ir sprendžiant atitinkamus uždavinius, pagrindinį audito metu atliktą darbą sudarė:

- I lygio kontrolės (atitikimo) testavimas, kurį sudarė:
  - Paraiškų paramai gauti administravimo kontrolės testai;
  - Mokėjimo prašymų administravimo kontrolės testai
- atliktų mokėjimų detalaus patikrinimo testavimas.

Siekdami padidinti audito efektyvumą, I lygio kontrolės (atitikimo) ir detalaus patikrinimo testus sujungėme. Taigi, mes atlikome tokį patį skaičių I lygio kontrolės ir detalaus patikrinimo testų. Atlikdami kontrolės (atitikimo) ir detalaus patikrinimo testavimą išskyrėme šias su pagrindinėmis kontrolės priemonėmis susijusias klausimų grupes:

- klausimus, susijusius su Paramos sutarties keitimu;
- klausimus, susijusius su Mokėjimo prašymo vertinimu;
- klausimus, susijusius su mokėjimo atlikimu;
- klausimus, susijusius su mokėjimo apskaita.

Visi testai, neišskiriant subvisumų pagal priemones, buvo taikyti Agentūroje pagal I, II, III, IV ir VII paramos priemones Patvirtintoms Paraiškoms ir 2005 metais apmokėtiems Mokėjimo prašymams. VIII paramos priemonės „Techninė parama, informavimas“ Paraiškos į mūsų audito vidaus kontrolės (atitikimo) ir detalaus testavimo apimtį nepateko, nes Agentūra 2005 metais pagal šią paramos priemonę mokėjimų neatliko.

Apibendrinus visų išvardytų testų rezultatus buvo gauta didelė auditui reikalingų įrodymų dalis.

Pavyzdžius kontrolės (atitikimo) ir detaliam patikrinimui atrinkome dviem etapais, t.y. 2005 metų duomenų visumą suskaidėme į du pusmečius. Pirmojo etapo pavyzdžius kontrolės (atitikimo) ir detalaus patikrinimo testams atrinkome iš visų nuo 2005-01-01 iki 2005-06-30 (toliau tekste – 2005 m. I pusmetis) Agentūros atliktų mokėjimų, antrajame etape – iš visų nuo 2005-07-01 iki 2005-12-31 (toliau tekste – 2005 m. II pusmetis) Agentūros atliktų mokėjimų.

2005 m. I pusmetį Agentūra atliko 235 mokėjimus, kurių suma sudarė 80 214 045 Lt, 2005 m. II pusmetį Agentūra atliko 130 mokėjimų, kurių suma – 52 834 121 Lt. Toliau esančioje lentelėje (žr. Lentelė Nr. 8) pateikiama 2005 metų duomenų visuma, išskaidyta pagal etapus ir detalizuota pagal paramos priemones.

2005 metų kontrolės (atitikimo) ir detalios patikrinimo testų duomenų visuma, išskaidyta pagal etapus ir detalizuota pagal paramos priemones

Apmokėti Mokėjimo prašymai	Paramos priemonės											
	I		II		III		IV		VII		Iš viso	
	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt
2005 metais atliktų mokėjimų visuma, iš kurių:	212		21		11		115		6		365	
		58 155 033		23 554 871		3 471 864		47 445 070		421 328		133 048 166
Pirmojo etapo duomenys	150		13		7		61		4		235	
		40 120 798		13 950 499		1 748 042		24 094 088		300 618		80 214 045
Antrojo etapo duomenys	62		8		4		54		2		130	
		18 034 235		9 604 372		1 723 822		23 350 982		120 710		52 834 121

Vadovaudamiesi išankstinio planavimo metu surinkta informacija ir siekdami racionaliai gauti pakankamus, tinkamus ir patikimus audito įrodymus, reikalingus nuomonei apie Metinę sąskaitos deklaraciją (D-2 formą) pareikšti, taikydami Piniginio vieneto atrankos metodą, I lygio kontrolės (atitikimo) ir detaliam testavimui atrinkome 119 Mokėjimo prašymų (60 665 496Lt suma), kurie buvo apmokėti 2005 m. I pusmetį, ir 70 Mokėjimo prašymų (42 847 209 Lt suma), kurie buvo apmokėti 2005 m. II pusmetį.

Faktinę pavyzdžių imtį kontrolės (atitikimo) ir detaliam testavimui sudarė 235 pavyzdžiai. Kadangi dalis 2005 metais atliktų mokėjimų buvo didesni negu pavyzdžių atrankos intervalo vertė, testuojamų mokėjimų skaičius buvo 189.

Toliau esančioje lentelėje (žr. Lentelė Nr. 9) pateikiama 2005 metais atliktų mokėjimų visuma bei iš jos atrinkti pavyzdžiai, suskaidyti į subvisumas, pagal paramos priemones.

2005 metais atliktų mokėjimų visuma, iš jos atrinkti pavyzdžiai pagal paramos priemones

Duomenų visuma ir iš jos atrinkti pavyzdžiai	Priemonės										Iš viso	
	I		II		III		IV		VII			
	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt	Vnt.	Lt
2005 metais atliktų mokėjimų visuma	212		21		11		115		6		365	
		58 155 033		23 554 871		3 471 864		47 445 070		421 328		133 048 166
Iš viso detaliam testavimui atrinkta, iš kurių	95		17		4		72		1		189	
		39 170 405		22 803 041		2 187 439		39 267 337		84 483		103 512 705
Pavyzdžiai atrinkti iš 1-os subvisumos	67		11		2		38		1		119	
		26 237 745		13 474 124		902 929		19 966 215		84 483		60 665 496
Pavyzdžiai atrinkti iš 2-os subvisumos	28		6		2		34		0		70	
		12 932 660		9 328 917		1 284 510		19 301 122		0		42 847 209

Tokiu būdu, atlikdami kontrolės (atitikimo) ir detalų 2005 metais įvertintų ir apmokėtų Mokėjimo prašymų / atliktų mokėjimų testavimą, patikrinome 189 mokėjimus, atliktus 2005 metais, kurių suma – 103 512 705 Lt, o tai sudaro 52 proc. per minėtą laikotarpį atliktų mokėjimų visumos ir 78 proc. visų 2005 metais patirtų išlaidų.

2.5 METODAI, TAIKYTI IS SAUGUMO VERTINIMUI

Kompiuterinių sistemų kontrolės priemonių, užtikrinančių Agentūros IS saugumą, vertinimą atlikome vadovaudamiesi EK Žemės ūkio generalinio direktorato 1998-02-19 paskelbtomis Mokėjimo agentūrų informacinės technologijos (toliau tekste – IT) sistemų kompiuterinio saugumo gairėmis Nr. VI/661/97 rev. 2, kurias sugretinome su Agentūros pasirinktu informacijos saugumo ISO 17799 standartu.

Mes įvertinome Agentūros patvirtintą informacinių technologijų strategiją ir sukurta apsaugos politiką, siekdami užtikrinti visų duomenų prieinamumą, apsaugą ir vientisumą.

2.6 METODAI, TAIKYTI VIDAUS AUDITO FUNKCIJOS VERTINIMUI

Atlikdami auditą mes įvertinome Agentūros ir NF vidaus audito funkciją, susijusią su SAPARD programos valdymo ir kontrolės sistemos vertinimu 2005 metais, kaip to reikalaujama pagal DFS nuostatas. Mes peržvelgėme Agentūros vidaus audito darbą, atliktą SAPARD programos srityje. Kur tinkama, atsižvelgėme į vidaus audito nustatytas neatitiktis Agentūros vidaus kontrolės sistemoje.

Vertindami vidaus audito funkcijos veiksmingumą, atlikome II lygio kontrolės testus, taikytinus horizontaliajam akreditavimo kriterijui. Peržiūrėjome vidaus audito funkcijai teiktų rekomendacijų įgyvendinimą. Plačiau apie atliktą darbą vidaus audito srityje pateikta Ataskaitos 4.5 dalyje.

2.7 ATITIKTIES AKREDITAVIMO KRITERIJAMS PERŽVALGA

Mes peržvelgėme, kaip Agentūra šiuo metu laikosi DFS nustatytų akreditavimo kriterijų. Agentūros SAPARD programos administravimo atitikties akreditavimo kriterijams vertinimas didžiąja dalimi pagrįstas I lygio kontrolės (atitikimo) ir detalaus patikrinimo testų rezultatais. Taip pat atsižvelgėme į vidaus ir kitų išorės auditorių pastebėjimus ir rekomendacijas, susijusias su atitiktimi akreditavimo kriterijams.

Be to, mes įvertinome ankstesnių išorės ir vidaus auditorių rekomendacijų įgyvendinimo eigą, tobulinant vidaus kontrolės procedūras.

2.8 MOKĖJIMO IR APSKAITOS SISTEMOS

Mes atlikome išsamią Agentūros ir NF taikytų vidaus kontrolės priemonių ir procedūrų pakeitimų, susijusių su SAPARD programos lėšų mokėjimais ir apskaita bei SAPARD eurų sąskaitos tvarkymu, peržvalgą.

2.9 AGENTŪROS METINĖS ATASKAITOS DUOMENŲ SUTIKRINIMAS

Mes atlikome šiuos sutikrinimus, susijusius su 2005 finansiniais metais:

- Agentūros apskaitos sistemos įrašų ir Metinės sąskaitos deklaracijos (D-2 formos);
- D-2 formos ir iš Europos Komisijos gautų sumų;
- D-2 formoje deklaruotos skolos ir Agentūros Debitorių apskaitos knygos duomenų.

Mes taip pat patikrinome (DFS priedo A skyriaus 6 straipsnio 1 c) dalis) nacionalinio bendrojo finansavimo, numatyto DFS priedo A skyriaus 8 straipsnio 2 dalyje, vykdymą.

3. METINIŲ DEKLARACIJŲ SUTIKRINIMAS

3.1 D-2 FORMOS IR AGENTŪROS APSKAITOS SISTEMOS ĮRAŠŲ SUTIKRINIMAS

Metinėje sąskaitos deklaracijoje (D-2 forma) parodytų ES ir bendrojo finansavimo (toliau tekste – BF) išlaidų ir Mokėjimo prašymų vertinimo ataskaitų suvestinės duomenų (AA 2) sutikrinimas:

Lt

ES ir BF išlaidos pagal D-2 formą	133 048 166
ES ir BF išlaidos pagal Mokėjimo prašymų vertinimo ataskaitų suvestinę (AA 2)	133 048 166

Skirtumų nenustatyta.

3.2 D-2 FORMOS IR IŠ EUROPOS KOMISIJOS GAUTŲ SUMŲ SUTIKRINIMAS

ES išlaidų dalies pagal D-2 formą ir iš EK gautos sumos sutikrinimas:

EUR

ES išlaidų dalis pagal D-2 formą	(28 900 059)
2005 metais EK lėšos pervestos į SAPARD eurų sąskaitą	31 465 651
Skirtumas	2 565 592

Iš EK į SAPARD eurų sąskaitą pervestų lėšų likutis (2 565 592 EUR) buvo pervestas į Finansų ministerijos Valstybės išdo departamentą padengti dalį 2004 metais laikinai pasiskolintų biudžeto lėšų SAPARD programos ES daliai finansuoti.

3.3 D-2 FORMOS IR SAPARD EURŲ SĄSKAITOJE ESANČIŲ SUMŲ SUTIKRINIMAS

D-2 formos ir SAPARD eurų sąskaitos duomenų sutikrinimas:

EUR

SAPARD eurų sąskaitos likutis 2004-12-31	1 826
2005 m. palūkanos	28 321
Iš paramos gavėjų susigrąžintos sumos	107 301
ES išlaidų dalis pagal D-2 formą	(28 900 059)
2005 metais iš Komisijos gautos sumos	31 465 651
2005 metais iš Finansų ministerijos Valstybės išdo departamento pasiskolintos lėšos	12 335 665
2005 metais į Finansų ministerijos Valstybės išdo departamentą grąžintos lėšos	(15 038 506)
SAPARD eurų sąskaitos likutis	199

Iš Lietuvos banko 2006-04-10 mes gavome raštą Nr. G20060742, kuriuo patvirtinama, kad SAPARD eurų sąskaitos likutis 2005-12-31 buvo 199 EUR.

Audito metu nustatėme, kad NF už Agentūros sąskaitoje, kurioje apskaitomos SAPARD ir BF lėšos prieš pervedant jas Paramos gavėjams, buvusį SAPARD lėšų likutį per sausio – gegužės mėnesius susikaupusių palūkanų – 57 EUR (199 Lt), 2005 metais nepervedė į SAPARD eurų sąskaitą (žr. Pastebėjimą Nr. (39)).

3.4 D-2 FORMOJE PARODYTŲ ES IŠLAIDŲ DALIES IR IŠ SAPARD EURŲ SĄSKAITOS AGENTŪRAI / PARAMOS GAVĖJAMS PERVESTŲ SUMŲ SUTIKRINIMAS

D-2 formoje parodytų ES išlaidų dalies ir iš SAPARD eurų sąskaitos Agentūrai / paramos gavėjams pervestų sumų sutikrinimas:

	Lt	EUR
ES išlaidų dalis pagal D-2 formą (valiutos keitimo kursas pagal DFS reikalavimus)	99 786 125	28 900 059
Agentūrai / paramos gavėjams pervestos lėšos (valiutos keitimo kursas pagal Lietuvos banko skelbiamą keitimo kursą)	99 786 125	28 900 059

Skirtumų nenustatyta.

3.5 VISOS D-2 FORMOJE DEKLARUOJAMOS SKOLOS IR AGENTŪROS DEBITORIŲ APSKAITOS KNYGOS DUOMENŲ SUTIKRINIMAS

Visos D-2 formoje deklaruojamos skolos ir Agentūros Debitorių apskaitos knygos duomenų sutikrinimas:

	Lt	EUR
Debitorinis išskolinimas pagal D-2 formą	476 364	137 965
Agentūros Debitorių apskaitos knyga (AA 30)	476 364	137 965

Skirtumų nenustatyta.

4. NACIONALINĖS MOKĖJIMO AGENTŪROS IR NACIONALINIO FONDO ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

4.1 NACIONALINĖ MOKĖJIMO AGENTŪRA

Specialioji žemės ūkio ir kaimo plėtros programa (SAPARD) yra įgyvendinama remiantis Nacionaline žemės ūkio ir kaimo plėtros programa 2000 – 2006 metams (toliau tekste – NŽŪKPP), kuri patvirtinta 2000-11-27 Europos Komisijos sprendimu Nr. 3329. Šios programos administravimui LR Vyriausybė 1999-11-11 nutarimu Nr. 1266 įsteigė Agentūrą.

Agentūra veikia vadovaudamasi LR žemės ūkio ministro 2003-01-22 įsakymu Nr. 3D-17 patvirtintais nuostatais, yra savarankiška LR vykdamosios valdžios institucija – biudžetinė įstaiga, finansuojama iš LR valstybės biudžeto, veikianti ŽŪM administravimo srityje.

Agentūra, administruodama SAPARD programą, vykdo šias jai DFS priedo A skyriaus 14 straipsnyje numatytas funkcijas:

- tvirtina įsipareigojimus ir mokėjimus;
- atlieka mokėjimus;
- tvarko įsipareigojimų ir mokėjimų apskaitą;
- kontroliuoja;
- remiantis DFS nustatytais terminais ir formomis rengia ataskaitas LR Vyriausybei, LR Žemės ūkio ministerijai, LR Finansų ministerijai bei pagal kompetenciją įgaliotoms ES institucijoms.

Agentūra atlieka šias su SAPARD programos lėšų įgyvendinimu susijusias užduotis:

- kviečia pateikti paraiškas ir skelbia terminus bei finansavimo sąlygas;
- atrenka projektus remiantis vertinimo kriterijais;
- atlieka projektų vertinimą;
- su paramos gavėju pasirašo Paramos sutartį;
- atlieka patikras vietose prieš patvirtinant projektą ir po jo patvirtinimo;
- seka projekto įgyvendinimą;
- praneša, ar priemonės įgyvendinamos pagal rodiklius;
- užtikrina, kad Paramos gavėjas žinotų apie Bendrijos įnašą į projektą.

Agentūra atlieka šias su SAPARD programos lėšų mokėjimais susijusias užduotis:

- tikrina Mokėjimo prašymus;
- atlieka patikras vietose;
- tvirtina mokėjimus;
- atlieka mokėjimus;
- tvarko įsipareigojimų ir mokėjimų apskaitą;
- kontroliuoja paramos gavėją po SAPARD programos lėšų išmokėjimo, siekiant nustatyti, ar ir toliau yra laikomasi terminų ir finansavimo sąlygų.

Agentūroje 2005-12-31 dirbo 705 darbuotojai: 389 valstybės tarnautojai, 177 darbuotojai, dirbantys pagal neterminuotas darbo sutartis, 67 darbuotojai, dirbantys pagal terminuotas darbo sutartis.

Agentūra yra įsikūrusi adresu: Blindžių 17, LT-08111, Vilnius, Lietuvos Respublika.

Agentūros struktūra suformuota atsižvelgiant į jai pavestus uždavinius ir funkcijas. Agentūros struktūrą patvirtintą Agentūros direktoriaus 2005-06-21 įsakymu Nr. BR1-510 (žr. Priedas Nr. 4), sudarė 9 departamentai ir 1 tiesiogiai Agentūros direktoriui pavaldus skyrius. Vidaus audito departamentas, Teisės departamentas, Finansų ir apskaitos departamentas bei Rizikų vertinimo ir valdymo skyrius yra savarankiški Agentūros struktūriniai padaliniai, tiesiogiai pavaldūs ir atskaitingi

Agentūros direktoriui. Likę departamentai taip pat yra savarankiški Agentūros struktūriniai padaliniai tiesiogiai pavaldūs ir atskaitingi atitinkamam Agentūros direktoriaus pavaduotojui.

Audito metu įvertinome 2005 metų veiklą (procedūrų vykdymą) tų Agentūros struktūrinių padalinių, kurie yra susiję su SAPARD programos administravimu (Mokėjimo prašymų vertinimu, Paramos sutarčių keitimu, mokėjimų vykdymu, jų apskaita bei kontrolė, Projektų priežiūra). Toliau esančioje lentelėje (žr. Lentelė Nr. 10) pateikiame informaciją apie šių Agentūros struktūrinių padalinių atliekamas funkcijas, darbuotojų skaičių.

Lentelė Nr. 10

Informacija apie Agentūros struktūrinius padalinius, susijusius su 2005 m. SAPARD programos administravimu

Eil. Nr.	Departamentas/ Skyrius	2005 m. vykdytos SAPARD programos administravimo funkcijos
1.	Kontrolės departamentas	
1.1.	Rizikos analizės skyrius	- Mokėjimo prašymų pavyzdžių planinei patikrai atlikti atranka.
1.2.	Kontrolės koordinavimo skyrius	- Kontrolės departamento teritorinių skyrių koordinavimas ir kontroliavimas.
1.3.	Kontrolės kokybės skyrius	- Mokėjimo prašymų planinių ir užsakomųjų patikrų atlikimas.
1.4.	Dešimt teritorinių skyrių	- Pirminis Mokėjimo prašymų vertinimas, įskaitant ir patikrų vietoje atlikimą prieš patvirtinant Mokėjimo prašymą.
1.5.	Deleguotų funkcijų skyrius	Nesusijęs su SAPARD administravimu.
1.6.	Metodikų rengimo ir mokymo skyrius ⁷	- Kontrolės departamento darbo dokumentų, darbo procedūrų, instrukcijų rengimas. - Kontrolės departamento teritorinių skyrių bei Kontrolės kokybės skyriaus valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, kvalifikacijos, administracinių gebėjimų kėlimas bei profesinių žinių gilinimas.
2005-12-31 departamente dirbo 344 darbuotojų, įskaitant departamento direktorių, pavaduotoją, skyrių vedėjus.		
2.	Kaimo plėtros programų departamentas	
2.1.	Projektų vertinimo skyrius	Iš dalies susijęs su SAPARD administravimu.
2.2.	Kaimo paramos programų skyrius	Nesusijęs su SAPARD administravimu.
2.3.	Aplinkos apsaugos programų skyrius	Nesusijęs su SAPARD administravimu.
2.4.	Administravimo ir analizės skyrius	- Paramos sutarčių pakeitimų rengimas ir pasirašymas. - Projektų administravimas ir priežiūra. - SAPARD programos įgyvendinimo analizė.
2005-12-31 departamente dirbo 97 darbuotojai, įskaitant departamento direktorių, pavaduotoją, skyriaus vedėją.		
3.	Finansų ir apskaitos departamentas	
3.1.	Mokėjimo prašymų skyrius	- Pirminis Mokėjimo prašymų užpildymo patikrinimas. - Mokėjimo prašymų registravimas. - Mokėjimo prašymų analizė ir vertinimas. - Mokėtinos sumos nustatymas. - Mokėjimo prašymų vertinimo ataskaitų rengimas. - Sprendimo dėl Mokėjimo prašymo apmokėjimo priėmimas.
3.2.	Vidaus apskaitos skyrius	Nesusijęs su SAPARD administravimu.
3.3.	Mokėjimo skyrius	- Pavedimas bankui vykdyti mokėjimą į paramos gavėjo sąskaitą banke. - Ataskaitų apie atliktus mokėjimus sudarymas. - Informacijos apie atliktus mokėjimus perdavimas Europos Sąjungos paramos apskaitos skyriui ir visoms kontroliuojančioms ir finansuojančioms institucijoms. - Pranešimo paramos gavėjui apie lėšų pervedimą į sąskaitą banke rengimas.

⁷ Metodikų rengimo ir mokymo skyrius įsteigtas 2005-03-10 Agentūros direktoriaus įsakymu Nr. BR1-119 „Dėl Nacionalinės mokėjimo agentūros prie žemės ūkio ministerijos struktūros ir struktūrinių padalinių nuostatų patvirtinimo“.

Eil. Nr.	Departamentas/ Skyrius	2005 m. vykdytos SAPARD programos administravimo funkcijos
3.4.	Ataskaitų ir koordinavimo skyrius ⁸	Nesusijęs su SAPARD administravimu.
3.5.	Europos Sąjungos paramos apskaitos skyrius ⁹	<ul style="list-style-type: none"> - SAPARD ir BF lėšų apskaitos tvarkymas. - Debitorių apskaitos vedimas. - Paraiškų SAPARD lėšoms gauti iš ES rengimas ir pateikimas NF. - Paraiškų BF lėšoms gauti rengimas ir pateikimas ŽŪM. - Finansinių ataskaitų (ketvirtinių, metinių) parengimas.
2005-12-31 departamente dirbo 55 darbuotojai, įskaitant departamento direktorių, pavaduotoją, skyrių vedėjus.		
4.	Rizikos vertinimo ir valdymo skyrius	
4.1.	Rizikų vertinimo ir analizės poskyris	- Neteisėto valstybės paramos ir ES paramos žemės ūkiui ir kaimo plėtrai lėšų panaudojimo sumažinimas.
4.2.	Informacijos apsaugos ir vidaus tvarkos kontrolės poskyris	
2005-12-31 skyriuje dirbo 9 darbuotojai, įskaitant skyriaus direktorių, poskyrių vedėjus.		
5.	Vidaus audito departamentas	
5.1.	Paramų audito skyrius	<ul style="list-style-type: none"> - Valstybės paramos lėšų, lėšų gautų iš ES ar kitų fondų, administravimo ir šių lėšų naudojimo tikslingumo, efektyvumo, ekonomiškumo ir produktyvumo priežiūra. - ES Bendrosios žemės ūkio politikos ir ES Struktūrinių fondų administravimo priežiūra ir auditas. - Naujų, veiksmingų vidaus kontrolės sistemos priemonių diegimo skatinimas.
5.2.	Analizės ir planavimo skyrius	<ul style="list-style-type: none"> - Vidaus kontrolės ir apsaugos sistemų tinkamumo ir funkcionavimo, organizacinės struktūros optimalumo, rizikos veiksnių valdymo efektyvumo ir jų kontrolės tikrinimas ir vertinimas. - Strateginių ir metinių audito planų rengimas. - Strateginių ir kitų planų įgyvendinimo tikrinimas ir vertinimas. - Audito atlikimo, rizikos vertinimo ir atrankos metodikų rengimas.
5.3.	Tikrinimo ir koordinavimo priežiūros skyrius	<ul style="list-style-type: none"> - ES Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 4045/89, įstatymais ir kitais teisės aktais nustatytų funkcijų vykdymas. - Metinių tikrinimo programų rengimas ir jų teikimas Muitinės departamentui ir ES Komisijai. - Patikrinimo ataskaitų ir visų kitų dokumentų, susijusių su tikrinimais, administravimas.
2005-12-31 departamente dirbo 15 darbuotojų, įskaitant departamento direktorių, skyrių vedėjus.		
6.	Informacinių technologijų departamentas	
6.1.	Sistemų projektavimo skyrius	- IS, kuriam Agentūroje, diegimo koordinavimas.
6.2.	Sistemų administravimo skyrius	- IS naudojamų Agentūroje priežiūra.
2005-12-31 departamente dirbo 17 darbuotojų, įskaitant departamento direktorių, skyrių vedėjus.		
7.	Teisės departamentas	
7.1.	Teisinės priežiūros ir atstovavimo skyrius	<ul style="list-style-type: none"> - Išvadų ir pastabų dėl Agentūros struktūrinių padalinių parengtų teisinių dokumentų, susijusių su sutartiniu darbu, projektų peržiūra bei teikimas - Atstovavimas Agentūrai teismuose ir kitose institucijose.
7.2.	Teisės aktų rengimo ir teisės taikymo skyrius	- Agentūros struktūrinių padalinių, kitų institucijų pateiktų derinti teisės aktų projektų teisinė ekspertizė.

⁸ Ataskaitų ir koordinavimo skyrius įsteigtas 2005-01-14 Agentūros direktoriaus įsakymu Nr. BR1-16 „Dėl Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos struktūros ir struktūrinių padalinių nuostatų patvirtinimo“.

⁹ 2005-01-14 Agentūros direktoriaus įsakymu Nr. BR1-16 „Dėl Nacionalinės mokėjimo agentūros prie žemės ūkio ministerijos struktūros ir struktūrinių padalinių nuostatų patvirtinimo“ patvirtinus naują Agentūros struktūrą, Paramos programų apskaitos ir ataskaitų skyriaus pavadinimas pakeistas į Europos Sąjungos paramos apskaitos skyrių.

Eil. Nr.	Departamentas/ Skyrius	2005 m. vykdytos SAPARD programos administravimo funkcijos
7.3.	Personalo skyrius	- Agentūros personalo politikos įgyvendinimas.
2005-12-31 departamente dirbo 21 darbuotojų, įskaitant departamento direktorių, skyrių vedėjus.		
8.	Bendrųjų reikalų departamentas	
8.1.	Ryšių su visuomene skyrius	- Informacijos apie Agentūros veiklą, valstybės paramos programų ir ES paramą skleidimas.
8.2.	Dokumentų tvarkymo skyrius	- Agentūros raštvedybos tvarkymas.
8.3.	Ūkio skyrius	Nesusijęs su SAPARD administravimu.
8.4.	Viešųjų pirkimų skyrius	Nesusijęs su SAPARD administravimu.
2005-12-31 departamente dirbo 29 darbuotojų, įskaitant departamento direktorių, skyrių vedėjus.		

Agentūroje veikia Projektų atrankos komisija (toliau tekste – PAK) – Agentūros direktoriaus patariamoji institucija, sudaroma sutinkamai su Agentūros nuostatais. PAK 2005 metais vykdė šias Projektų atrankos komisijos darbo aprašyme numatytas funkcijas:

- svarstė ir nagrinėjo paramos gavėjų prašymus dėl Paramos sutarties pakeitimo (tais atvejais, kai tai numatyta Paramos sutarties keitimo ir / ar papildymo taisyklėse),
- svarstė ir nagrinėjo pareiškėjų apeliacinius raštus (skundus) dėl SAPARD paramos nesuteikimo;
- svarstė ir nagrinėjo Projektų administravimo ir analizės skyriaus siūlymus dėl Paramos sutarties nutraukimo ir teikė savo išvadą Agentūros direktoriui;
- padėjo Agentūros Direktoriui organizuojant, prižiūrint ir koreguojant priimtus išipareigojimus;
- pagal kompetenciją vykdė kitus Agentūros direktoriaus pavedimus ir kt.

Departamentų, skyrių ir poskyrių funkcijos, uždaviniai, darbo organizavimas, pareigos ir teisės yra nustatyti atitinkamuose Agentūros direktoriaus įsakymais patvirtintuose departamentų ar skyrių nuostatuose. Departamentų darbui vadovauja departamentų direktoriai, skyrių ir poskyrių darbui vadovauja vedėjai. Departamentų direktoriams, skyrių vedėjams ar poskyrių vedėjams nesant, juos pavaduoja atitinkamai paskirti departamentų / skyrių darbuotojai.

Departamentų direktorius, skyrių ir poskyrių vedėjus ir tarnautojus į pareigas skiria ir atleidžia Agentūros direktorius, vadovaudamasis atitinkamais teisės aktais (valstybės tarnautojų atveju – vadovaujantis LR Valstybės tarnybos įstatymo nuostatomis; darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis – vadovaujantis LR darbo kodekso nuostatomis).

Audito metu įvertinome per 2005 metus Agentūroje įvykusius pasikeitimus, susijusius su DFS priedo A skyriaus 4 straipsnio 7 dalyje ir DFS priedo A skyriaus 5 straipsnio 4 dalyje nurodyta informacija, apie kurios pasikeitimus turi būti informuota Europos Komisija. Toliau esančioje lentelėje (žr. Lentelė Nr. 11) pateikiame informaciją apie šiuos pasikeitimus.

Su SAPARD programos administravimu susiję 2005 metų pasikeitimai, apie kuriuos turi būti informuota EK

Eil. Nr.	2005 m. pasikeitimai	Agentūros direktoriaus įsakymas
1.	Departamentų darbo aprašymų pasikeitimai	
1.1.	FAD darbo aprašymo pakeitimas	Agentūros direktoriaus 2005-02-01 įsakymas Nr. BR1-45 Agentūros direktoriaus 2005-07-29 įsakymas Nr. BR1-582 Agentūros direktoriaus 2005-12-15 įsakymas Nr. BR1-832
1.2.	KD darbo aprašymo pakeitimas	Agentūros direktoriaus 2005-07-26 įsakymas Nr. BR1-579 Agentūros direktoriaus 2005-09-30 įsakymas Nr. BR1-692
1.3.	KDTS darbo aprašymo pakeitimas	Agentūros direktoriaus 2005-07-26 įsakymas Nr. BR1-579
2.	Departamentų / skyrių nuostatų pasikeitimai	
2.1.	FAD Apskaitos ir koordinavimo skyriaus nuostatų patvirtinimas	Agentūros direktoriaus 2005-01-14 įsakymas Nr. BR1-16
2.1.	FAD ES paramos apskaitos skyriaus nuostatų patvirtinimas	
2.3.	KD nuostatų patvirtinimas	Agentūros direktoriaus 2005-03-10 įsakymas Nr. BR1-119
2.4.	KD Koordinavimo skyriaus nuostatų patvirtinimas	
2.5.	KD Metodikų rengimo ir mokymo skyriaus nuostatų patvirtinimas	
2.6.	KPPD nuostatų patvirtinimas	Agentūros direktoriaus 2005-06-21 įsakymas Nr. BR1-510
3.	Agentūros struktūros pasikeitimai, kurie susiję su atsakomybės paskirstymu jos skyriams	
3.1.	Agentūros struktūros pakeitimai	Agentūros direktoriaus 2005-01-14 įsakymas Nr. BR1-16 Agentūros direktoriaus 2005-03-10 įsakymas Nr. BR1-119 Agentūros direktoriaus 2005-06-21 įsakymas Nr. BR1-510

Apie visus aukščiau esančioje lentelėje nurodytus pasikeitimus, išskyrus KD ir KDTS darbo aprašymų pakeitimus, Europos Komisija neinformuota (žr. Pastebėjimą Nr. (4)).

Personalo mokymai

Laikantis DFS priedo A skyriaus 14 straipsnio 2 dalies 2.2.2 punkto, Agentūra organizuoja darbuotojų mokymo kursus.

Personalo skyrius 2005 metais, vadovaudamasis Agentūros direktoriaus įsakymu¹⁰ patvirtinta Agentūros Personalo mokymo strategija, vykdė valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, įvairius ir kvalifikacijos tobulinimo mokymus pagal Agentūros direktoriaus įsakymu¹¹ patvirtintą 2005 metų mokymo planą.

2005 metais visiems naujai į Agentūrą priimtiems valstybės tarnautojams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, buvo organizuotas įvairius mokymus. Organizuotas Agentūros valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, kvalifikacijos tobulinimas įvairiuose mokymo renginiuose programų, susijusių su pasirengimu vykdyti funkcijas, susijusias su ES teisės įgyvendinimu, ES struktūrinių fondų valdymu, administracinių gebėjimų tobulinimu, informacinių technologijų vartojimo įgūdžių vykdymu, ES užsienio kalbų mokymu, žmonių išteklių valdymu, kovos su korupcija priemonėmis ir kt. Pagal pateiktus mokymo planų įgyvendinimą įrodančius

¹⁰ Agentūros direktoriaus 2003-05-29 įsakymas Nr. BR1-129 „Dėl Nacionalinės mokėjimo Agentūros prie Žemės ūkio ministerijos personalo mokymo strategijos patvirtinimo“.

¹¹ Agentūros direktoriaus 2005-02-28 įsakymas Nr. PS1-248 „Dėl Nacionalinės mokėjimo Agentūros prie Žemės ūkio ministerijos personalo mokymo 2005 m.“.

dokumentus, personalo mokymo strategijos ir planų yra laikomasi. Vienam Agentūros darbuotojui vidutiniškai tenkanti mokymo trukmė pagal visas mokymo programas 2005 metais yra 41,8 akademinės val.

„Jautrių pareigybių“ politika

Remiantis DFS priedo A skyriaus 14 straipsnio 2 dalies 2.2.2 punktu, patartina Agentūroje vykdyti „jautrias“ pareigas einančių darbuotojų rotaciją arba sustiprinti jų priežiūrą.

Agentūroje rotacija įgyvendinama kontrolės ir vertinimo funkcijas atliekančių darbuotojų atžvilgiu. Darbuotojai rotuojami, priskiriant administruojamas ar kontroliuojamas paramos priemones, keičiant jų veiklos teritorijas, potencialių paramos gavėjų ar tikrinamųjų subjektų atžvilgiu.

Priežiūros sustiprinimas yra užfiksuotas procedūrų aprašuose (pavyzdžiui: skiriami pirmas ir antras vertintojas arba vertintojas ir tvirtintojas, nustatyta struktūrinio padalinio vadovo peržiūra ir kt.). Darbuotojo ar tarnautojo veiksmus peržiūri aukštesnis pagal pavaldumą tarnautojas (pavyzdžiui, vizuoja raštus). Darbuotojai ar tarnautojai atsiskaito tiesioginiam vadovui apie pavedimo įvykdymą. Tiesioginiai vadovai kontroliuoja pavaldinių veiklą.

Manome, kad 2005 metais Agentūroje „jautrių pareigybių“ politika buvo vykdoma.

Didinant „jautrių“ pareigybių politikos įtaką Agentūros veiklai, Agentūros direktoriaus 2006-03-22 įsakymu Nr. BR1-125¹² papildyta Agentūros personalo politika nauju IV skyriumi „Jautrių“ pareigybių politika“. Šiame skyriuje apibrėžta „jautrių“ pareigybių sąvoka, nustatytos „jautrioms“ pareigybėms priskiriamos pareigybės, identifikuotos galimos „jautrių“ pareigybių išraiškos, nustatytos priemonės, kuriomis Agentūra siekia sumažinti galimą „jautrių“ pareigybių neigiamą poveikį.

4.2 KONTROLĖS DEPARTAMENTAS

Kontrolės departamento (toliau tekste – KD) Rizikos analizės, Kontrolės koordinavimo, Kontrolės kokybės, Deleguotų funkcijų, Metodikų rengimo ir mokymo skyriai yra įsikūrę adresu: Blindžių 17, LT-08111, Vilnius, Lietuvos Respublika.

KD pagrindinė funkcija yra užtikrinti, kad atliekamos patikros vietoje būtų tinkamos kokybės ir atitiktų EK gairės Nr. 10 „Fiziniai patikrinimai“ keliamus reikalavimus. Vykdydami šią funkciją minėti KD skyriai:

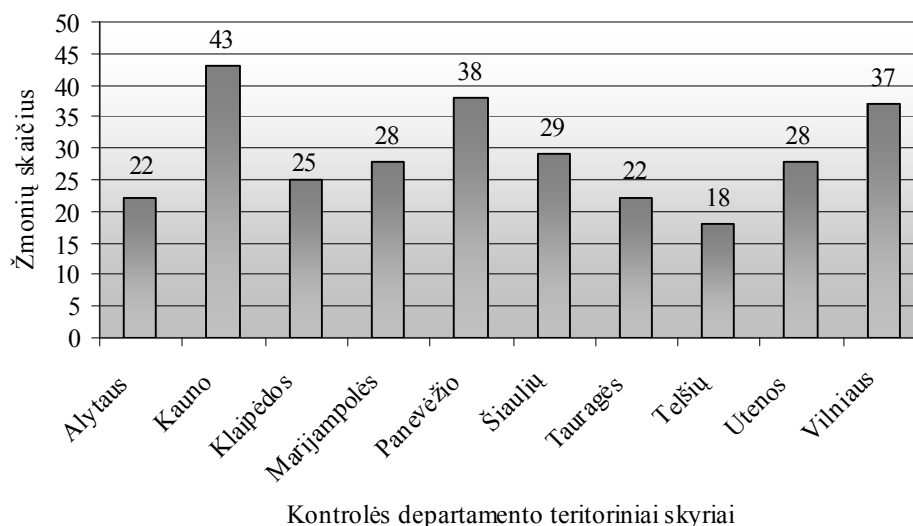
- ruošia KD struktūrinių padalinių darbo aprašymus, metodikas, rekomendacijas;
- atrenka planinei patikrai Mokėjimo prašymus, įvykdytus projektus;
- atlieka planines ir užsakomąsias Mokėjimo prašymų patikras;
- vykdo teritorinių skyrių darbo koordinavimą ir jų veiklos kontrolę.

Atskaitos 5 dalyje pateikiame informaciją apie atliktą darbą, pastebėjimus ir išvadą.

4.3 KONTROLĖS DEPARTAMENTO TERITORINIAI SKYRIAI

Kontrolės departamente yra 10 teritorinių skyrių, esančių visose Lietuvos apskrityse. Kontrolės departamento teritoriniuose skyriuose (toliau tekste – KDTS) 2005-12-31 dirbo 290 darbuotojai. Toliau esančiame paveiksle (žr. Pav. Nr. 2) pateikiame KDTS darbuotojų skaičių pagal apskritis.

¹² Agentūros direktoriaus 2006-03-22 įsakymas Nr. BR1-125 „Dėl nacionalinės mokėjimo agentūros prie žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2004 m. balandžio 30 d. įsakymo Nr. BR1-187 „Dėl personalo politikos patvirtinimo“ pakeitimo.

Pav. Nr. 2 KDS darbuotojų skaičius pagal apskritis

KDTS 2005 metais vykdė šias funkcijas:

- sudarė galimybes visiems suinteresuotiems asmenims pateikti Mokėjimo prašymus;
- atliko pirminį Mokėjimo prašymų vertinimą (jų užpildymo taisyklingumo ir dokumentų išsamumo aspektu);
- registravo Mokėjimo prašymus;
- atliko Mokėjimo prašymų patikras vietoje.

KDTS pagal patvirtintą tvarką teikia ketvirtines ir metines atliktų darbų ataskaitas KD Rizikos analizės skyriui.

Atskaitos 5 dalyje pateikiame informaciją apie atliktą darbą, pastebėjimus ir išvadą.

4.4 PERDUOTOS FUNKCIJOS

Agentūra formaliai nėra delegavusi jokių funkcijų kitoms institucijoms.

4.5 VIDAUS AUDITAS – NACIONALINĖ MOKĖJIMO AGENTŪRA IR NACIONALINIS FONDAS

Šioje Ataskaitos dalyje pateikiame mūsų atlikto darbo, susijusio su Agentūros Vidaus audito departamentu (toliau tekste – VAD) bei Nacionalinio fondo departamento (toliau tekste – NF) vidaus audito funkciją atlikusio Finansų ministerijos Vidaus audito skyriaus, rezultatus, nustatytus pastebėjimus ir rekomendacijas. Mūsų tikslas buvo įvertinti vidaus audito funkcijos veiksmingumą.

4.5.1 NACIONALINĖS MOKĖJIMO AGENTŪROS VIDAUS AUDITO DEPARTAMENTAS

4.5.1.1 Atliktas darbas

Audito metu mes su VAD vadovais aptarėme departamento strategiją, struktūrą, funkcijas. Mes taip pat peržiūrėjome VAD atliktą SAPARD programos vidaus auditų medžiagą, rekomendacijų įgyvendinimo procesą, vidaus audito planavimo ir atlikimo metodiką, VAD strateginio ir metinio plano sudarymo metodiką. Audito metu susitikome ir apklausėme VAD skyrių vadovus ir tarnautojus.

DFS priedo A skyriaus 14 straipsnio 2 dalies 2.5 punkte nurodytos tokios mokėjimo agentūros Vidaus audito tarnybos funkcijos:

- užtikrinti, kad Agentūros vidaus kontrolės sistema veikia efektyviai;
- turi būti nepriklausoma nuo kitų Agentūros skyrių ir būti tiesiogiai atskaitinga aukščiausiems Agentūros vadovams;
- tikrinti, ar Agentūros naudojamos procedūros užtikrina, kad būtų tikrinama, ar atitinka šią sutartį, ar sąskaitos tikslios, baigtos, ar laiku pateiktos¹³;
- turi dirbti pagal tarptautiniu mastu pripažintus audito standartus, jos darbas turi būti aprašomas darbo dokumentuose, o jį atlikus, turi būti rengiamos ataskaitos ir rekomendacijos, kurios yra skirtos aukščiausiems Agentūros vadovams.

Audito metu įvertinome Agentūros Vidaus audito funkcijų atitikimą minėtiems reikalavimams.

Audito metu buvo peržiūrėti ir įvertinti šie dokumentai:

- Vidaus audito departamento ir skyrių nuostatai;
- VAD strateginis veiklos planas 2004 – 2006 metams;
- VAD 2005 metų veiklos planas ir jo korekcijos¹⁴;
- VAD 2006 metų veiklos planas;
- Vidaus audito vadovas¹⁵ (toliau tekste – VAV);
- VAD atliktų SAPARD programos vidaus auditų ataskaitos ir darbo dokumentai;
- VAD tarnautojų pareigybių aprašymai;
- Agentūros personalo mokymo strategija ir Agentūros personalo politika;
- VAD tarnautojų mokymo planas ir jo vykdymas;
- Sukčiavimo ir apgaulių prevencijos programa.

Mes taip pat peržiūrėjome SAPARD 2004 metų išlaidų ataskaitų patvirtinimo audito ataskaitoje pateiktą rekomendacijų įgyvendinimą. Peržiūros rezultatai pateikti Ataskaitos 8 dalyje.

Patvirtinimo audito metu suformuluoti pastebėjimai, susiję su vidaus audito funkcijos veiksmingumu ir rekomendacijos pateikti šios Ataskaitos 5.5 dalyje.

4.5.1.2 Bendra informacija

VAD yra nepriklausomas savarankiškas padalinys – departamentas, kuris Agentūros veikloje nedalyvauja. Jis nėra atsakingas už Agentūros visų lygmenų struktūrinių padalinių vadovų vykdomas vidaus kontrolės procedūras. VAD tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas Agentūros direktoriui. VAD direktorių, skyrių vedėjus ir vidaus auditorius į pareigas skiria ir atleidžia Agentūros direktorius. VAD direktorius atsako už departamentui pavestų funkcijų ir uždavinių vykdymą, skyriams vadovauja skyrių vedėjai.

Pagal Agentūros direktoriaus patvirtintą organizacinę struktūrą (žr. Priedas Nr. 4, taip pat Ataskaitos 4.1 dalis), VAD sudaro trys skyriai:

- Paramų audito skyrius;
- Analizės ir planavimo skyrius;
- Tikrinimų koordinavimo ir priežiūros skyrius.

VAD tikslai, kaip numatyta jo nuostatuose, yra:

- atlikti nepriklausomą, nešališką, objektyvų tyrimo, vertinimo ir konsultavimo darbą, siekiant užtikrinti Agentūros darbo gerinimą;

---

¹³ Tikrinti galima ne visas priemones, o tik kai kurias atrinktas priemones ar jų dalis ir sandorių pavyzdžius tuo atveju, kai audito planas užtikrins, jog ne ilgiau kaip per trejus metus yra patikrinamos visos svarbios sritys.

¹⁴ Metinis 2005 m. planas buvo tvirtintas Agentūros direktoriaus 2004-12-30 ir koreguotas Agentūros direktoriaus 2005-05-17.

¹⁵ Tvirtintas Agentūros direktoriaus įsakymais 2004-02-03, 2004-12-01, 2005-06-03.

- padėti didinti Agentūros veiklos efektyvumą, įgyvendinti jos veiklos strategiją, planus, programas ir procedūras, atskleisti rezervus veiklai plėtoti ir jos tęstinumui garantuoti;
- Agentūros vadovybei teikti informaciją, analitinę medžiagą, vertinimus, rekomendacijas ir patarimus, susijusius su tikrinta veikla;
- EK reglamento Nr. 4045/89 taikymo monitoringas.

VAD uždaviniai, kaip numatyta jo nuostatuose, be kitų yra:

- tikrinti, vertinti ir teikti Agentūros direktoriui nešališką ir objektyvią informaciją, ar pakankama ir veiksminga Agentūros vidaus kontrolės sistema, ar veikla vykdoma atsakingai, pagal įstatymus ir kitus norminius teisės aktus, ar informacija apie finansinę ir kitokią veiklą yra patikima ir išsami, ar pasiekiami užsibrėžti tikslai ir uždaviniai; teikti Agentūros direktoriui nešališką ir objektyvią informaciją apie galimą veiklos riziką;
- atlikti Valstybės paramos lėšų, gautų iš Europos Sąjungos (toliau tekste – ES) ar kitų fondų, administravimo bei šių lėšų naudojimo tikslingumo, efektyvumo, ekonomiškumo ir produktyvumo vertinimą;
- atlikti ES Struktūrinių fondų, Bendrosios žemės ūkio politikos ir kaimo plėtros priemonių administravimo ir lėšų naudojimo tikslingumo, efektyvumo, ekonomiškumo ir produktyvumo vertinimą;
- atlikti institucijoms perduotų funkcijų vykdymo tinkamumo vertinimą;
- vykdyti EK reglamentu Nr. 4045/89, įstatymais ir kitais teisės aktais nustatytas funkcijas bei Agentūros direktoriaus nurodymus, susijusius su teisės aktais perduotų Agentūrai funkcijų vykdymu.

VAD savo veikloje vadovaujasi Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymu, tarptautiniais Vidaus audito profesinės praktikos standartais (išleistais IIA¹⁶), Finansų ministro patvirtinta Pavyzdine vidaus audito metodika, Vidaus audito vadovu, atitinkamais ES institucijų reglamentais ir kitais teisės aktais bei rekomendacijomis. VAV nuostatos įpareigoja VAD direktorių koordinuoti vidaus audito darbą su išorės institucijomis, siekiant išvengti darbo dubliavimo.

VAD tarnautojai turi atlikti vidaus auditus, vadovaudamiesi VAV pateikiamais reikalavimais atskiriems vidaus audito atlikimo etapams ir standartinėmis vidaus audito darbo dokumentų formomis. Pagrindiniai vidaus audito atlikimo etapai, numatyti VAV, apima audito planavimą, audito programos parengimą, veiklos peržiūrą, vidaus kontrolės vertinimą bei atskiras audito procedūras (įskaitant testavimą). SAPARD paramos priemonių vidaus auditams atlikti VAD naudoja standartizuotus SAPARD programos vidaus auditui atlikti skirtus klausimynus, kurie apima pagrindinių ES ir LR institucijų norminių aktų reikalavimus atskiroms paramų rūšims. Esant reikalui klausimynai koreguojami vidaus audito metu.

Agentūros Sukčiavimo ir apgaulių prevencijos programoje yra apibūdinta visų Agentūros darbuotojų, tame tarpe ir vidaus auditorių atsakomybė, vidaus auditorių funkcijos (Agentūros vadovybės valdymo metodų, vidaus kontrolės sistemų tyrimas ir vertinimas, siekiant nustatyti, ar jos yra pakankamos, tinkamos ir efektyvios). Minėtas dokumentas taip pat teikia rekomendacijas vidaus auditoriui, kaip elgtis klaidų ir apgaulių atskleidimo atveju.

4.5.1.3 2005 metų veiklos planas ir VAD atliktas darbas

Atsižvelgdami į Patvirtinimo audito tikslus, audito metu mes peržiūrėjome su SAPARD programos administravimu susijusią 2005 metais VAD atliktą veiklą.

Vidaus audito strateginio plano pagrindu buvo parengtas ir 2004-12-30 Agentūros direktoriaus įsakymu patvirtintas VAD 2005 m. veiklos planas.

---

¹⁶ angl. *The Institute of Internal Auditors*.

VAD 2005 metų veiklos plane buvo numatyta atlikti 21 auditą, iš jų – 2 SAPARD programos auditus (VIII paramos priemonės „Techninė parama, informavimas“ ir SAPARD mokėjimų). Faktiškai per 2005 metus VAD atliko iš viso 34 auditus ir peržiūras: 2 buvo SAPARD programos auditai.

Be to, 2005 metais buvo užbaigtas 2004 metais pradėtas ir nebaigtas Kontrolės sistemos efektyvumo, administruojant SAPARD paramą pagal V paramos priemonę „Žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas ir miškų infrastruktūros tobulinimas“, auditas.

Planinis VIII paramos priemonės „Techninė parama, informavimas“ auditas, kuris buvo pradėtas 2004 metais, 2005 metais buvo neužbaigtas, nes pagal šią priemonę Agentūra neatliko mokėjimų. (2004 metais buvo atliktas Kontrolės sistemos efektyvumo, administruojant SAPARD paramos pagal VIII priemonę „Techninė parama, informavimas“ pirmasis audito etapas, antrasis audito etapas bus pradėtas Finansų ir apskaitos departamento Mokėjimo prašymų skyriuje atlikus pirmąjį mokėjimą pagal šią paramos priemonę).

Be to, siekiant įvertinti SAPARD 2004 m. išlaidų patvirtinimo valstybinio audito ataskaitos 4 ir 5 pastebėjimuose pateiktus faktus ir aplinkybes ir jų galimas pasekmes ES ir Lietuvos Respublikos finansiniams interesams, atliktos Valstybės kontrolės pateiktų pastebėjimų dėl SAPARD lėšų skyrimo paramos gavėjams ŽŪKB „Krekenavos mėsa“ ir AB „Krekenavos agrofirma“ analizė, Valstybės kontrolės pateiktų pastebėjimų dėl SAPARD lėšų skyrimo AB „Kauno grūdai“ ir UAB „Kauno grūdai ir partneriai“ analizė.

Atliktų auditų ir peržiūrų, susijusių su SAPARD, sąrašas pateiktas toliau esančioje lentelėje (žr. Lentelė Nr. 12).

Lentelė Nr. 12

2005 metais VAD atliktas darbas, susijęs su SAPARD administravimu

Eil. Nr.	Audito pavadinimas	Audito atlikimo laikotarpis	Pastabos
Pagal 2005 m. vidaus audito veiklos planą atliktas darbas			
1.	Darbo aprašymų ir procedūrų pakeitimų, susijusių su Finansų ir apskaitos departamento struktūros pasikeitimais, atitikimo Daugiametę finansavimo sutartį auditas.	Nuo 2005-02-07 iki 2005-03-02	Pateiktos trys rekomendacijos
2.	Specialiosios žemės ūkio ir kaimo plėtros paramos programos (SAPARD) paramos gavėjų prašymų dėl sutartyse numatytų įsipareigojimų koregavimų administravimo ir Finansų ministerijai teikiamų išlaidų deklaracijų tikslumo, teisingumo ir savalaikiškumo auditas (SAPARD mokėjimų auditas).	Nuo 2005-03-30 iki 2005-05-03	Pateiktos keturios rekomendacijos
Pagal 2004 m. vidaus audito veiklos planą atliktas darbas			
1.	Kontrolės sistemos efektyvumo, administruojant SAPARD paramą pagal 5-tą kryptį „Žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas ir miškų infrastruktūros tobulinimas“, auditas.	Nuo 2004-12-16 iki 2005-01-10	Baigtas 2004m. pradėtas auditas
Atliktas darbas (auditai / peržiūros) nenumatytas VAD veiklos plane			
2.	Valstybės kontrolės pateiktų pastebėjimų dėl SAPARD programos lėšų skyrimo paramos gavėjams (ŽŪKB „Krekenavos mėsa“ ir AB „Krekenavos agrofirma“) analizė.	Nuo 2005-06-02 iki 2005-06-06	Atliktos Valstybės kontrolės pateiktų pastebėjimų peržiūros
3.	Valstybės kontrolės pateiktų pastebėjimų dėl SAPARD programos lėšų skyrimo paramos gavėjams (AB „Kauno grūdai“ ir UAB „Kauno grūdai ir partneriai“) analizė.	Nuo 2005-06-21 iki 2005-06-28	

Taigi VAD veikla atitiko 2005 metų veiklos planą pagal SAPARD programą, per 2004 – 2006 metų laikotarpį apėmė visas SAPARD paramos priemones, kaip tai numato DFS nuostatos.

Atlikdamas vidaus auditus, VAD naudojo analitines procedūras, apklausas, specifinius klausimynus, pagrindinių kontrolės grandžių tikrinimus. Vidaus auditų metu iš viso buvo pateiktos 7 rekomendacijos dėl nustatytų administravimo procedūrų tobulinimo, iš kurių 80 % yra įgyvendintos arba įgyvendinamos.

Vidaus audito pažymose, kurias po kiekvieno vidaus audito surašė VAD direktorius, buvo konstatuojama, kad:

- nustatytos procedūros atitiko DFS nuostatus ir kriterijus;
- procedūros buvo vykdomos ir dokumentuojamos kaip numatyta DFS, išskyrus vidaus audito ataskaitose nurodytus trūkumus;
- finansinėse ataskaitose pateikta informacija tiksliai ir teisingai atspindi SAPARD programos lėšų panaudojimą.

Taigi VAD veikla buvo orientuota į SAPARD programos kontrolės sistemos įvertinimą ir kontrolės priemonių, vykdomų atskirų projektų atžvilgiu, tinkamumą ir pakankamumą.

4.5.1.4 2006 metų VAD veiklos planas

2006 metų VAD veiklos planas parengtas 2004 – 2006 metų VAD strateginio plano pagrindu ir 2006-01-05 suderintas su Agentūros direktoriumi. 2006 metais (kovo – balandžio mėnesiais) VAD planuoja atlikti vieną SAPARD programos auditą (Mokėjimų pagal SAPARD programą auditas).

4.5.1.5 Kita su VAD susijusi informacija

Strateginiai planai ir ištekliai

Vadovaujantis VAV nustatyta tvarka, VAD parengė strateginį vidaus audito planą 2004 – 2006 metams, kurį 2003-12-30 patvirtino Agentūros direktorius. Strateginis planas yra parengtas 3-jų metų laikotarpiui pagal Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo reikalavimus, vadovaujantis prielaida, kad VAD išanalizuos ir įvertins visą Agentūros vidaus kontrolės sistemą per trejus metus, t.y. ES EŽUOGF GS priemonės, ES struktūrinių fondų administravimo sistemą, SAPARD programos administravimą ir priežiūrą, Nacionalinės paramos programas ir naudojamas informacines sistemas.

Strateginio plano parengimas rėmėsi rizikos analize pagrįsta metodika. Pagal pastarąją turėjo būti vertinamas įvairių priemonių administravimo rizikingumas, išdėstomi vidaus audito prioritetai, numatomas planuojamas skirti laikas vidaus auditams atlikti pagal turimus išteklius. Atlikti SAPARD priemonių vidaus auditą buvo planuojama 2004 – 2006 metais. VAD strateginis veiklos planas koreguojamas esant poreikiui, paskutinis koregavimas atliktas 2004-12-30.

Prie 2004 – 2006 metų strateginio plano ir 2005 metų VAD veiklos plano yra pridėtas išteklių poreikio VAD skaičiavimas. Pagal šį skaičiavimą, VAD funkcijoms atlikti reikia 22 tarnautojų: 16 vidaus auditorių, neįskaitant vadovų ir VAD Tikrinimų koordinavimo ir priežiūros skyriaus, kuris nedalyvauja vykdant vidaus audito funkciją. 2005-12-31 VAD sudarė 15 darbuotojų, iš jų tik 9 vidaus auditoriai, tiesiogiai atliekantys vidaus auditus.

Gebėjimai atlikti IT auditą ir IS audito planas

IS vidaus audito planai įtraukiami į VAD strateginius ir metinius planus. Strateginiame 2004 – 2006 metų plane numatyta IT auditus atlikti kasmet.

VAD tik vienas vidaus auditorius turi IT vidaus audito patirtį. Tačiau VAD IT auditorių trūkumą sprendžia pasitelkdama išorės IT specialistus ir auditorius.

2005 metais buvo atlikti keturi IT sistemos auditai (įskaitant atliktas „ERNST & Yong Baltic“ Informacinių technologijų ir informacinių sistemos audito rekomendacijų įgyvendinimo peržiūras (2005-09-05 iki 2005-11-18)) ir užbaigtas 2004 metais pradėtas IT auditas pagal COBIT metodologiją, kuriam atlikti buvo samdomi išorės IT auditoriai („ERNST & Yong Baltic“).

Personalo mokymai

VAD personalo mokymai organizuojami pagal Agentūros direktoriaus įsakymu¹⁷ patvirtintą personalo mokymo strategiją. Kasmet sudaromi naujai priimtų darbuotojų mokymo planai bei vidaus

---

¹⁷ Agentūros direktoriaus 2003-05-29 įsakymas Nr. BR1-129.

auditorių asmeniniai mokymo planai (sudaromi atsižvelgiant į vidaus auditorių pageidavimus), kurių pagrindu sudaromi Agentūros mokymo planai. 2005 m. mokymo planas patvirtintas Agentūros direktoriaus 2005 m. vasario 28 d įsakymu Nr. PS1-248. Pagal pateiktus mokymo planų įgyvendinimą įrodančius dokumentus, personalo mokymo strategijos ir planų yra laikomasi. 2005 metams buvo numatyta, kad kvalifikacijos tobulinimui bus skirta 840 valandų (neįskaitant užsienio kalbos tobulinimo žinių), faktiškai per 2005 metus mokymams buvo skirtos 1 153 valandos, vidutiniškai 89 valandos vienam vidaus auditoriui.

Reikalavimai personalui, priėmimas į darbą ir personalo išsaugojimas

Vidaus auditoriai įdarbinami, vertinami ir skatinami vadovaujantis Valstybės tarnybos įstatymu ir Agentūros direktoriaus įsakymu¹⁸ patvirtinta Agentūros personalo politika. VAD darbuotojams keliami reikalavimai yra aprašyti pareigybių aprašymuose. Visi darbuotojai turi aukštąjį ekonominį, socialinį, inžinierinį išsilavinimą, 8 iš jų turi daugiau negu 2 metų patirtį vidaus audito arba audito srityje, 1 vidaus auditorė turi daugiau kaip 10 metų patirtį finansų srityje.

Agentūros VAD 2004-12-31 dirbo 16, o 2005-12-31 – 15 darbuotojų, kai faktinis VAD tarnautojų poreikis, pagal VAD atliktą tarnautojų poreikio analizę buvo 22 tarnautojai, iš jų 16 vidaus auditorių. Per 2005 metus į VAD priimti du vidaus auditoriai, o trys atleisti. Taigi vidaus auditorių kaita per 2005 metus sudarė 19 proc. (3/16).

Pagal Agentūros pateiktą informaciją per 2005 metus buvo skelbti 5 konkursai vidaus auditoriaus pareigybei užimti, tačiau tik du konkursai įvyko ir turimas etatų skaičius buvo neužimtas.

Poauditinė veikla

VAD rekomendacijų įgyvendinimo priežiūra turi būti vykdoma pagal VAD vedamą rekomendacijų įgyvendinimo apskaitos registrą ir kontroliuojama Agentūros vadovybės lygmeniu, aptariant ir tvirtinant gamybiniuose pasitarimuose vidaus audito metu nustatytų trūkumų šalinimo veiksmų planus.

Pagal VAD pateiktus duomenis per 2005 metus VAD pateikė 147 rekomendacijas (7 pagal SAPARD programą). Per 2005 metus 80 buvo įgyvendintos (6 pagal SAPARD), 37 rekomendacijų įgyvendinimo terminai dar nebuvo suėję, 30 rekomendacijų (1 pagal SAPARD) buvo neįgyvendinta (rekomendacijos buvo nepriimtos arba tapo nebeaktualios).

Ataskaitų teikimas

VAV nustatyti aiškūs vidaus audito ataskaitos parengimo, kokybės priežiūros, derinimo, pateikimo audituojamajam subjektui etapai. Vadovaujantis VAV numatyta vidaus audito atlikimo procedūra, kiekvieno VAD atlikto vidaus audito metu rašomas vidaus audito ataskaitos projektas, kuris derinamas su audituojamuoju subjektu. Suderinus vidaus audito ataskaitos projektą, rašoma vidaus audito ataskaita, kurią pasirašo vidaus audito atlikęs vidaus auditorius. Vidaus audito ataskaitoje pateikiami vidaus audito metu nustatyti faktai ir rekomendacijos. Vidaus audito ataskaita ir pažyma pateikiama Agentūros direktoriui ir audituojamajam subjektui.

4.5.2 FINANSŲ MINISTERIJOS VIDAUS AUDITO SKYRIUS

LR Finansų ministerijos Nacionalinio fondo departamentas (toliau tekste – NF) yra Finansų ministerijos struktūrinis padalinys, kurio vidaus audito atlieka Finansų ministerijos Vidaus audito skyrius (toliau tekste – VAS). Jo vadovas tiesiogiai pavaldus Finansų ministrui. Audito metu mes su VAS vedėju aptarėme skyriaus strategiją, struktūrą, funkcijas, vidaus audito atlikimo metodiką, rekomendacijų įgyvendinimo procesus. Audito metu buvo peržiūrėti ir įvertinti šie dokumentai:

- VAS nuostatai;
- VAS tarnautojų pareigybių aprašymai;

¹⁸ Agentūros direktoriaus 2004-04-30 įsakymu Nr. BR1-187.

- VAS strateginis veiklos planas 2005 – 2007 metams ir jo koreguotas variantas 2006 – 2008 metams;
- VAS 2005 ir 2006 metų veiklos planai;
- VAS mokymo planas 2005 metams ir jo įvykdymas, VAS mokymo planas 2006 metams;
- VAS rizikos analizė, kurios pagrindu sudaromi VAS veiklos planai;
- Vidaus audito poreikio įvertinimo analizė;
- NF vidaus audito vadovas (toliau tekste – VAV).

4.5.2.1 Bendra informacija

VAS yra savarankiškas Finansų ministerijos administracijos padalinys, nepriklausomas nuo vertinamos Finansų ministerijos ir NF veiklos, jų atliekamų vidaus kontrolės procedūrų. Jis nėra už jas atsakingas. VAS tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas finansų ministrui. Minėtam skyriui vadovauja ir jo veiklą savarankiškai organizuoja skyriaus vedėjas, kurį skiria pareigoms ir atleidžia iš jų finansų ministras. Skyriaus vedėjas atsako už VAS pavestų uždavinių ir funkcijų vykdymo organizavimą.

Vidaus audito skyriaus tikslas, kaip numatyta jo nuostatuose, sistemingai ir visapusiškai vertinant ministerijos, jos administracijos padalinių ir ministerijai pavaldžių institucijų rizikos valdymą ir vidaus kontrolę, padėti įgyvendinti jų veiklos tikslus.

Skyriaus uždaviniai, kaip numatyta jo nuostatuose, be kitų yra:

- tikrinti ir vertinti, ar pakankama ir veiksminga ministerijos, jos administracijos padalinių ir ministerijai pavaldžių institucijų vidaus kontrolės sistema, ar veikla vykdoma atsakingai, laikantis įstatymų ir kitų norminių teisės aktų, ar informacija apie finansinę ir ūkinę veiklą patikima ir išsami, ar pasiekti nustatyti tikslai ir uždaviniai;
- teikti finansų ministrui ir ministerijai pavaldžių institucijų vadovams objektyvią informaciją, išvadas ir rekomendacijas dėl audituotos jų veiklos, vidaus kontrolės būklės, galimos arba nenustatytos veiklos rizikos.

Įgyvendindamas jam pavestus uždavinius, VAS tarp kitų funkcijų tikrina ir vertina ministerijos administracijos padalinių ir ministerijai pavaldžių institucijų:

- lėšų, gautų iš ES bei užsienio institucijų ar fondų, administravimą ir panaudojimą;
- esamų IS saugumą, veiksmingumą bei jų projektus;
- turto apskaitą ir apsaugą;
- finansinių ir veiklos ataskaitų duomenų teisingumą bei apskaitos informacijos tinkamumą.

VAS, atlikdamas SAPARD lėšų vidaus auditus, savo veikloje vadovaujasi Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymu, tarptautiniais Vidaus audito profesinės praktikos standartais, NF Vidaus audito vadovu, ES institucijų reglamentais ir kitais teisės aktais bei rekomendacijomis.

4.5.2.2 2005 metais VAS atliktas darbas bei atlikto audito apžvalga

Mūsų atliekamas auditas apima NF veiklą, susijusią su priemonių, finansuojamų pagal SAPARD programą, įgyvendinimu. Kadangi VAS veiklos, susijusios su SAPARD programos įgyvendinimu, per 2005 metus neatliko, tai audito metu mes atlikome tik VAS pasirengtų procedūrų, planų, poreikių, personalo kvalifikacijos, metodikų, norminių aktų, reglamentuojančių ir susijusių su VAS veikla įvertinimą.

4.5.2.3 2006 metų VAS audito planas

VAS 2006 metų veiklos plane, kuris buvo parengtas 2006 – 2008 metų Vidaus audito strateginio plano pagrindu ir suderintas su Lietuvos Respublikos finansų ministru 2006-01-31, numatyta atlikti SAPARD programos administravimo NF departamente vidaus auditą. Plane nenurodyta, kokį mėnesį planuojama atlikti SAPARD programos auditą, tačiau pokalbio metu, VAS vedėja nurodė, kad SAPARD programos auditą buvo planuojama atlikti 2006 metų trečią ketvirtį. Atsižvelgiant į tai, kad SAPARD programa baigiama, jos vidaus auditas pradėtas 2006-04-05.

4.5.2.4 Kita su Vidaus audito departamentu susijusi informacija

VAD strateginis ir metinis audito planai ir ištekliai

Vadovaudamasi NF departamento VAV nustatyta tvarka bei Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo reikalavimais, VAS parengė strateginį VAS veiklos audito planą 2004 – 2006 metams, kuris 2004-03-09 buvo suderintas su Lietuvos Respublikos finansų ministru. VAS strateginis veiklos planas, atsižvelgiant į pasikeitusią situaciją, buvo koreguotas du kartus. Galutinis variantas apima 2006 – 2008 metų laikotarpį¹⁹. Strateginio plano pagrindu buvo sudarytas 2005 VAS veiklos planas, kuris buvo suderintas su ministru 2005-01-20.

Strateginių ir metinių VAS veiklos planų parengimo metodika buvo pagrįsta rizikos analize ir nuostata, kad per trejų metų laikotarpį auditas turi būti atliktas visuose audito objektuose. VAS naudojama planų sudarymo metodika numato, kad turi būti vertinamas įvairių objektų, programų, įskaitant NF departamentą, rizikingumas, išdėstomi vidaus audito prioritetai, numatomas planuojamas skirti laikas vidaus auditams atlikti pagal turimus resursus.

VAS strateginiame plane 2004-2006 metams bei jo koreguotuose variantuose numatyta atlikti SAPARD administravimo NF vidaus auditą 2006 metais, todėl šio vidaus audito atlikimas neįtrauktas į 2005 metų VAS veiklos planą.

Pagal VAS išteklių poreikio paskaičiavimą, kuris parengtas remiantis Finansų ministro patvirtintais Vidaus audito poreikio įvertinimo analizės metmenimis²⁰, VAS efektyviai vidaus audito funkcijai vykdyti reikia 6 vidaus auditorių (įskaitant VAS vedėją). 2004-12-31 VAS dirbo tik trys vidaus auditoriai, įskaitant VAS vedėją, tačiau 2005-12-31 metais VAS dirbo 5 vidaus auditoriai. Kadangi 2006 m. kovo mėn. buvo priimtas dar vienas vidaus auditorius ir vidaus auditorių poreikis buvo patenkintas todėl rekomendacijos neteikiame.

Gebėjimai atlikti IT auditą ir IS audito planas

VAS nei 2005-2007 metų strateginiame, nei 2005 metų VAS veiklos plane nebuvo numatyti atlikti IS vidaus auditai. Atsižvelgiant į SAPARD 2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo valstybinio audito ataskaitoje pateiktas rekomendacijas, VAS koregavo strateginį planą ir parengtoje naujoje strateginio plano redakcijoje 2006 – 2008 metams bei 2006 metų VAS veiklos plane numatyta atlikti IS auditus.

Audito metu buvo konstatuota, kad VAS neturi specialistų, galinčių atlikti IS auditus. Pokalbio metu VAS vadovas nurodė, kad atliekant IS auditus planuojama pasitelkti IT departamento darbuotojus, kitus specialistus. Minėtas paaiškinimas, atsižvelgiant į IS specifiką, nebuvo priimtas kaip pakankamas.

Personalo mokymai

VAS personalo mokymai organizuojami pagal VAS sudaromus mokymo planus, kurie patenka į FM tarnautojų mokymo planus. Pagal pateiktą auditui atlikti 2005 metų VAS mokymo planą, VAS buvo numatyta 726 valandos įvairių mokymų (arba 242 valandos 1 vidaus auditoriui), neįskaitant užsienio kalbų kursų.

Per 2005 metus kvalifikacijos kėlimo kursuose dalyvavo 5 vidaus auditoriai, kurie išklausė 392,5 val. įvairių kursų. Vidaus auditoriai dalyvavo aktualiuose mokymo kursuose, susijusiuose su ES paramos lėšų auditais, Struktūrinių fondų valdymo ir administravimo informacinės sistemos (angl. *Structural Funds Management informatikon System* – SFMIS) diegimu, viešaisiais pirkimais. Mokymo planas 2005 metams įgyvendintas visa apimtimi nebuvo, tačiau atsižvelgiant į tai, kad vidaus auditorių išklaustyta mokymų laikas daugiau negu tris kartus viršija minimalius kvalifikacijos tobulinimo reikalavimus vidaus auditoriams (40 akademinė valandų), manome, kad personalo mokymas per 2004 metus buvo vykdomas pakankamai (vertinant išklaustytų mokymų valandų skaičių,

---

¹⁹ Plano koregavimai suderinti su ministru atitinkamai 2005-01-20 ir 2006-03-10.

²⁰ Patvirtinti Finansų ministro 2003-12-31 įsakymu Nr. 1K-312.

lyginant su suplanuotu, neatsižvelgiama į mokymus, kuriuos išklaušė du auditoriai, pradėję dirbti VAS tik nuo 2005 lapkričio mėnesio).

Reikalavimai personalui, priėmimas į darbą ir personalo išsaugojimas

Vidaus auditoriai įdarbinami, vertinami ir skatinami vadovaujantis Valstybės tarnybos įstatymo reikalavimais, atsižvelgiant į VAS darbuotojams keliamus reikalavimus, aprašytus pareigybių aprašymuose. Vidaus auditoriai, įskaitant skyriaus vedėją, turi aukštąjį ekonominį išsilavinimą, penki iš jų turi daugiau negu 4 metų patirtį vidaus audito srityje, skyriaus vedėjas – Vidaus auditorių asociacijos tarybos narys. Per 2005 metus VAS personalo kaitos nebuvo, papildomai buvo priimti dirbti du vidaus auditoriai.

Poauditinė veikla

VAS auditų, poauditinės veiklos susijusios su SAPARD programos administravimu per 2005 metus neatliko. Audito metu buvo peržiūrėtas VAS rekomendacijų įgyvendinimo pažangos stebėjimo procedūros, aprašytos VAS NF departamento vidaus audito vadove, pildomas rekomendacijų įgyvendinimo apskaitos žurnalas, kiti dokumentai.

Ataskaitų teikimas

Vadovaujantis NF departamento VAV numatyta vidaus audito atlikimo procedūra, kiekvieno VAS atlikto vidaus audito metu surašomas vidaus audito ataskaitos projektas, kuris derinamas su NF. Suderinus vidaus audito ataskaitos projektą, parašoma vidaus audito ataskaita, kurią pasirašo vidaus auditą atlikęs vidaus auditorius. Vidaus audito ataskaitoje pateikiami vidaus audito metu nustatyti faktai ir rekomendacijos. Vidaus audito ataskaita pateikiama ministrui ir NF.

4.5.3 PASTEBĖJIMAI

Toliau pateikiame mūsų pastebėjimus, susijusius su FM VAS atliekama SAPARD lėšų administravimo NF audito funkcija. Patvirtinimo audito metu suformuluoti pastebėjimai, susiję su Agentūros vidaus audito funkcijos veiksmingumu ir rekomendacijos pateikti šios Ataskaitos 5.5 dalyje.

(1) Nedidelės svarbos pastebėjimas – Nepakankama planų sudarymo kokybė

Metiniuose 2005 ir 2006 metų VAS veiklos planuose nenumatyta, kokiu metų laikotarpiu bus atlikti planuose numatyti vidaus auditai, todėl gali būti neužtikrinta pakankama planų įgyvendinimo kontrolė.

Rekomenduojame VAS veiklos planuose nurodyti, kokį metų ketvirtį planuojama atlikti vieną ar kitą plane numatytą vidaus auditą.

VAS veiksmai ir komentarai. Rengdami metinį vidaus audito planą, vadovaujamės LR Finansų ministro 2003-05-02 įsakymu Nr. 1K-117 patvirtinta Pavyzdine vidaus audito metodika. Mūsų vidaus audito plano grafos visiškai atitinka šios metodikos nuostatas. Be to, atlikdami auditus visada vykdome planus, tam turime gana griežtą vidaus kontrolę.

Į rekomendaciją bus atsižvelgta. Rengdami kitą metinį vidaus audito planą, vidaus auditus ir atrankinius patikrinimus numatysime atlikti pagal metų ketvirčius.

(2) Nedidelės svarbos pastebėjimas – Darbuotojų, turinčių IS audito žinių, trūkumas

VAS neturi darbuotojų, turinčių IS audito žinių, todėl gali būti neįvertintos kontrolės priemonės, skirtos IS saugumui, duomenų patikimumui, vientisumui informacinėse sistemose užtikrinti.

Rekomenduojame VAS vidaus auditoriams organizuoti specializuotus mokymus IS auditui atlikti.

VAS veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją bus atsižvelgta. Kreipsimės į FM Finansų kontrolės metodologijos departamentą, kuris yra atsakingas už viešojo sektoriaus vidaus auditorių mokymą, dėl tokių kursų organizavimo.

4.6 FINANSŲ MINISTERIJOS NACIONALINIS FONDAS

4.6.1 BENDROJI INFORMACIJA

Pagal Supratimo memorandumo nuostatas Lietuvos Respublikos Vyriausybė 1999-04-29 nutarimu Nr. 498 „Dėl Europos bendrijų pagalbos programų įgyvendinimo Lietuvos Respublikoje Nacionalinio fondo įsteigimo Finansų ministerijoje“ įpareigojo Finansų ministeriją įsteigti Nacionalinio fondo departamentą (toliau tekste – NF). NF įsteigtas Finansų ministro 1999-05-10 įsakymu Nr. 118 „Dėl Nacionalinio fondo steigimo Finansų ministerijoje“. NF yra pavaldus Įgaliotajam valstybės pareigūnui ir veikia kaip Kompetentinga institucija.

NF yra įsikūręs J Tumo-Vaižganto g 8a/2, Vilnius, Lietuvos Respublika. NF 2005-12-31 dirbo 12 darbuotojų, iš kurių 4 vykdė SAPARD programos lėšų finansinę kontrolę ir apskaitą.

NF yra Finansų ministerijos struktūrinis padalinys. NF struktūrą sudaro:

- NF direktorius;
- NF direktoriaus pavaduotojas;
- apskaitos grupė, tiesiogiai pavaldi ir atskaitinga NF direktoriaus pavaduotojui;
- finansų kontrolės grupė, tiesiogiai pavaldi ir atskaitinga NF direktoriui.

Būdamas Kompetentinga institucija, NF atlieka šias funkcijas:

- teikia ir atšaukia Mokėjimo agentūros nacionalinę akreditaciją;
- rengia teisės aktų projektus, susijusius su ES skiriama finansine parama;
- tikrina įgyvendinančiųjų ir (arba) mokėjimų agentūrų pateiktas paraiškas ir ataskaitas bei teikia Įgaliotam valstybės pareigūnui tvirtinti;
- rengia ir teikia EK paraiškas dėl ES finansinės paramos lėšų;
- perveda lėšas įgyvendinančiosioms ir (arba) mokėjimų agentūroms pagal jų pateiktas ir Įgalioto valstybės pareigūno patvirtintas paraiškas;
- tvarko ES finansinės paramos gautų ir pervestų lėšų apskaitą ir SAPARD eurų sąskaitą;
- teikia EK ir Įgaliotam valstybės pareigūnui informaciją ir ataskaitas apie ES finansinės paramos lėšų panaudojimą.

4.6.2 ATLIKTAS DARBAS

NF audito metu atlikome vidaus kontrolės ir detalaus patikrinimo testavimą. Jo metu patikrinome:

- Ketvirtinių paraiškų mokėjimams iš EK gauti pateikimą;
- Papildomų paraiškų mokėjimui iš EK gauti pateikimą;
- lėšų iš EK pervedimą;
- išieškotų lėšų grąžinimą EK;
- skolinimąsi iš Finansų ministerijos valstybės izdo departamento ir šių lėšų grąžinimą;
- Agentūros paraiškų Bendrojo finansavimo lėšoms gauti įvertinimą ir lėšų pervedimą;
- Agentūros paraiškų EK lėšoms gauti įvertinimą ir lėšų pervedimą.

Atlikdami detalų testavimą įvertinome NF atliekamų funkcijų atitiktį DFS reikalavimams. Audito metu įsitikinome, kad:

- 2005 metais už tam tikrą mėnesį deklaruotos išlaidos parodo mokėjimus, iš jų atėmus bet kokias pajamas, kaip tai numatyta DFS priedo A skyriaus 11 straipsnio 3 dalyje.
- Laikantis DFS priedo A skyriaus 13 straipsnio 2 dalies nuostatų, 2005 metais išieškotos sumos, kaip nurodyta 1 dalies c punkte (šieškotos dėl pažeidimų ar aplaidumo prarastos sumos), susijusios su Bendrijos įnašu, mokamos Agentūrai buvo atimtos iš išlaidų, kurios buvo finansuotos iš Programos.
- DFS priedo A skyriaus 14 straipsnio 2.8 dalyje numatyta, kad bet koks finansinis Bendrijos įnašas suklastotų garantijų ir kompensuotų mokėjimų atvejais turi būti nurašytas praėjus dvejimems metams po jų užregistravimo skolininkų žurnale ir atimtas iš paskesnės Mokėjimo paraiškos sumos, kaip tai numatyta DFS priedo A skyriaus 9 straipsnyje (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (38)).

Taip pat įvertinome, ar užtikrintas SAPARD lėšų apskaitos ir finansinės kontrolės funkcijų atskyrimas. Audito metu peržvelgėme šiuos su NF veikla susijusius dokumentus:

- NF darbo procedūrų vadovą SAPARD programai;
- darbo dokumentus.

Šios Ataskaitos 7.3 dalyje pateikiame audito metu atliktą darbą, susijusį su SAPARD eurų sąskaita, pastebėjimus ir išvadą.

Pastebėjimai, susiję su NF atliekamu SAPARD lėšų administravimu, pateikiami Ataskaitos 5.1 dalyje (žr. Pastebėjimus Nr. (3) ir (4)).

4.6.3 IŠVADA

Išskyrus pastebėjime pateiktą atvejį, manome, kad NF specialistai, vykdydami jiems pavestas funkcijas, iš esmės laikosi nustatytų NF darbo procedūrų, taigi NF vidaus kontrolės procedūros, susijusios su SAPARD lėšų administravimu, yra teoriškai efektyvios ir praktikoje įgyvendinamos patenkinamai.

5. KONTROLĖS (ATITIKIMO) IR DETALIAUS TESTAVIMO REZULTATAI

Šioje Ataskaitos dalyje pateikiama audito metu atliktų įvairių tikrinimų rezultatų apžvalga. Tai apima išvadas, pagrindinius pastebėjimus ir pateiktas rekomendacijas.

Audito pažymoje ir šios Ataskaitos 1.6 dalyje išreiškiamą mūsų nuomonę apie vidaus kontrolės procedūrų teorinį buvimą ir pakankamą praktinį veikimą suformavome taikydami įvairius audito metodus, kurių apimtis ir taikymas, įskaitant testuotų pavyzdžių skaičių, pateiktas šios Ataskaitos 2.3, 2.4 dalyse. Atlikdami audito procedūras vertinome tam tikrų kontrolės grupių – veiklos kontrolės, fizinių patikrų, mokėjimų kontrolės, apskaitos kontrolės bei vidaus audito – buvimą, veikimą praktikoje, atlikimą laiku, taikymą visiems atvejams ir gebėjimą nustatyti bei taisyti klaidas.

Taikydami skirtingus audito metodus taip pat rinkome atitikties akreditavimo kriterijams įrodymus, t.y. kad veiklos procedūros Agentūroje veikė patenkinamai, o EK teiktinos ataskaitos visais reikšmingais atžvilgiais yra teisingos, išsamios ir tikslios.

Atlikdami kontrolės (atitikimo) ir detalų testavimą įvertinome, kaip Agentūra laikosi atitinkamų DFS nuostatų, susijusių su mokėjimais ir išlaidų tinkamumu. Audito metu įsitikinome, kad:

- remiantis DFS priedo A skyriaus 11 straipsnio 3 dalimi, mokėjimų diena yra ta diena, kurią Agentūra atliko mokėjimo pavedimą Paramos gavėjui bei pajamų gavimo diena yra ta diena, kai suma buvo įrašyta į Agentūros sąskaitą;
- Agentūra laikosi DFS priedo A skyriaus 11 straipsnio 4 dalies nuostatos dėl mokėjimų (lėšų, kurias Paramos gavėjas turi sumokėti Agentūrai), kurie yra susaistyti Mokėjimo prašymais;
- laikantis DFS priedo A skyriaus 8 straipsnio 1 dalies a punkto ir 14 straipsnio 2 dalies 2.2.5 punkto mokėjimai Paramos gavėjams atliekami nacionaline valiuta mokėjimo pavedimais, kurie Paramos gavėjams išrašomi per 3 darbo dienas nuo sumos įrašymo į Agentūros sąskaitos debetą;
- remiantis DFS priedo A skyriaus 14 straipsnio 2 dalies 2.2.5 punktu Agentūros mokėjimai atliekami tik Paramos gavėjams į jų banko sąskaitas;
- pagal DFS priedo A skyriaus 8 straipsnio 1 dalies b punktą Agentūros mokėjimai Paramos gavėjams pagrįsti Paramos gavėjų išlaidų deklaracijomis, kuriose nurodytos tik išlaidos patirtos ne anksčiau negu tą dieną, kai tarp Agentūros ir Paramos gavėjo buvo pasirašyta Paramos sutartis, išskyrus galimybių studijas ir su jomis susijusias studijas, išskyrus Pastebėjime Nr. (22) nurodytą atvejį;
- 2005 metais nebuvo permokėjimų, numatytų DFS priedo A skyriaus 8 straipsnio 5 dalyje.
- remiantis DFS priedo A skyriaus 8 straipsnio 6 straipsniu Paramos gavėjų gauti Mokėjimo prašymai sutvarkomi laiku, išskyrus Pastebėjime Nr. (25) nurodytus atvejus;
- laikantis DFS priedo A skyriaus 14 straipsnio 2 dalies 2.2.7 punkto paramos dydžio pasikeitimai ir paramos suteikimo sąlygų pasikeitimai užregistruojami laiku bei instrukcijos, duomenų bazės ir patikrų sąrašai atnaujinami laiku, išskyrus Pastebėjime Nr. (26) nurodytus atvejus.

Be to, atsižvelgdami į audito metu nustatytus pastebėjimus, rastas klaidas, galinčias įtakoti mūsų nuomonę apie patirtų išlaidų tinkamumą, t.y. atitikimą DFS reikalavimams, taip pat siekdami įvertinti atskirų priemonių kontrolės procedūrų efektyvumą, papildomai atlikome šį darbą:

- Detalaus testavimo metu įvertinome atsiskaitymų grynaisiais pinigais tarp Paramos gavėjų ir rangovų / tiekėjų apimtį (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (21)).
- Audito metu patikrinome, ar Agentūra 2005 metais laikėsi 2003 m. Metinės finansavimo sutarties (toliau tekste – MFS) reikalavimo, numatančio, kad Agentūra neturi teisės su Paramos gavėjais sudaryti sutarčių, pagal kurias išmokamos su šia sutartimi susijusios

Bendrijos lėšos, nuo tos dienos, kai Lietuvos Respublika, kaip ES narė, sudarys sutartis, apimančias bet kokią pagalbą kaimo plėtrai. Nustatėme, kad 2005 metais Agentūros kreditorinis įsipareigojimas padidėjo 954 585 Lt dėl šių priežasčių:

- patenkinus Paramos gavėjų²¹ pateiktas apeliacijas (759 585 Lt);
  - pavėluotai apskaitoje užregistravus 2004 metais su Paramos gavėjais²² pasirašytas Paramos sutartis (194 629 Lt) (Taip pat žr. Pastebėjimą Nr. (26)).
- Tikrinimą, ar mokėjimai, atlikti ataskaitinių metų pradžioje ir pabaigoje, tinkamai atvaizduoti apskaitos registruose. Įsitikinome, kad šiuo aspektu Metinė sąskaitos deklaracija (D-2 forma) yra teisinga, tiksli ir išsami.
- Suderinimo testus tarp (1) Agentūros SAPARD sąskaitos banko išrašo duomenų ir Agentūros Analitinės sąskaitos 091100 (BF lėšų ir SAPARD atsiskaitomosios sąskaitos) duomenų; (2) Agentūros SAPARD sąskaitos banko išrašo duomenų ir banko operacijoms skirto registro Informacija apie turimas lėšas (M3) duomenų; (3) Agentūros Analitinės sąskaitos 091100 (BF lėšų ir SAPARD atsiskaitomoji sąskaita) duomenų su banko operacijoms skirto registro Informacija apie turimas lėšas (M3) duomenų. Audito metu tarp šių registrų nustatyti skirtumai (plačiau žr. Pastebėjimą Nr. (26)).
- Suderinimo testus tarp Agentūros Atsiskaitymų su kreditoriais registro AA3 duomenų ir Agentūros analitinių sąskaitų 179301..179308 (Atsiskaitymai su kreditoriais (pagal paramos priemones)) duomenų. Taip pat atlikome kreditorinių bei anuliuotų kreditorinių duomenų suderinamumą tarp atskirų apskaitos registrų. Skirtumų tarp šių apskaitos registrų nenustatėme.

Minėtų audito procedūrų atlikimo rezultatai (pastebėjimai ir rekomendacijos) pateikiami toliau.

Audito metu atliktų įvairių tikrinimų rezultatus pateikiame pagal Agentūros departamentus (jų vykdomas funkcijas). Visos Agentūros funkcijos, susijusios su SAPARD programos administravimu, yra priskiriamos šiems Agentūros departamentams:

- Kontrolės departamentui (toliau tekste – KD);
- Finansų ir apskaitos departamentui (toliau tekste – FAD);
- Kaimo plėtros programų departamentui (toliau tekste – KPPD);
- Vidaus audito departamentui (toliau tekste – VAD);
- Informacinių technologijų departamentui (toliau tekste – ITD).

Pastebėjimus, taikytinus NF, Agentūros Projektų atrankos komisijai bei keliems Agentūros struktūriniais padaliniais, pateikiame atskiroje šio skyriaus 5.1 dalyje.

Atlikdami procedūrų laikymosi ir detalų testavimą peržiūrėjome visas šių Agentūros departamentų administruotas į atranką patekusią Mokėjimo prašymų bei su jais susijusių Projekto priežiūros bylas bei darbo dokumentus.

Atliktas darbas vertinant Agentūros IS saugumą, Agentūros informacinė aplinka bei pastebėjimai ir rekomendacijos pateikti Ataskaitos 5.6 dalyje.

---

²¹ Projektai Nr. P11030015, P27020011, P23010002, P45030046, P13010029, P13030091.

²² Projektai Nr. P70030042, P70030047, P70030048.

5.1 BENDRI PASTEBĖJIMAI

(3) Svarbus pastebėjimas – Europos Komisija neinformuota apie didelius projekto pasikeitimus

Remiantis DFS priedo B skyriaus 4 straipsnio 4 dalimi, projektas ir toliau finansuotinas iš Bendrijos papildomo finansavimo lėšų, tik jeigu jame per penkerius metus nuo paskutinio SAPARD agentūros atlikto mokėjimo dienos neįvyksta jokių didelių pasikeitimų, vienas kurių – pasikeitimai dėl gamybinės veiklos nutraukimo. Lietuvos Respublika, nustčius tokius pasikeitimus turi nedelsdama apie tai informuoti Europos Komisiją.

Audito metu, atlikę kontrolės (atitikimo) ir detalaus patikrinimo testus, nustatėme du atvejus, kai Agentūra patikrų vietoje metu nustatė, kad Paramos gavėjų veikla yra nevykdoma:

- Vienu atveju²³ Užsakomosios patikros vietoje metu buvo nustatyta, kad Paramos gavėjas veiklos nevykdo – veikla sustabdyta. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos (toliau tekste – VMI) sprendimu dėl mokesstinės nepriemokos nutrauktas pinigų išdavimas ir pervedimas iš Paramos gavėjo banko sąskaitų, o įmonės lėšos areštuotos dviejuose bankuose. Agentūrai pervedus į Paramos gavėjo sąskaitą paskutinę paramos dalį (1 242 357 Lt) vienas iš bankų nurašė 988 196 Lt sumą kaip suteiktų paskolų gražinimą.
- Kitu atveju²⁴ Užsakomosios patikros vietoje metu buvo nustatyta, kad Paramos gavėjo veikla nutraukta, gamyba sustabdyta 2005-11-11, įmonei negaunant žaliavų dėl išskolinimų tiekėjams. Bankas nurašė nuo Paramos gavėjo sąskaitos Agentūros pervestas paramos pagal SAPARD programą lėšas (1 644 606 Lt). Remiantis Telšių r. Apylinkės teismo nutartimi, pagal įkeitimo lakštus yra areštuotas visas pagal SAPARD programą įsigytas turtas. Paramos gavėjas taip pat informavo, jog yra žinomi banko ketinimai parduoti įmonės turtą (paskelbtas skelbimas viename Lietuvos dienraščiū).

Abiem minėtais atvejais, įvykus dideliems pasikeitimams, kurie atsirado dėl gamybinės veiklos nutraukimo, apie tai nebuvo informuota Europos Komisija, t.y. Agentūra neinformavo Įgalioto valstybės pareigūno, kuris savo ruožtu turėjo informuoti Europos Komisiją.

Rekomenduojame Agentūros vadovybei ir Įgaliotam valstybės pareigūnui užtikrinti, kad apie visus Agentūros nustatytus atvejus, susijusius su dideliais projektų pasikeitimais, detaliau apibrėžtais DFS priedo B skyriaus 4 straipsnio 4 dalyje, būtų informuota Europos Komisija.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją atsižvelgta. 2006-04-04 Agentūros vadovybės gamybinio susirinkimo (Protokolas Nr.BR11-(18)-6) metu svarstyta SAPARD paramos sutarčių nutraukimo galimybės. 2006-04-04 SAPARD PAK posėdžio (Protokolas Nr. 5) metu nariai supažindinti su Gamybinio susirinkimo nutarimu, PAK metu priimtas sprendimas dėl SAPARD sutarčių nutraukimo / nenutraukimo (išskyrus Paramos sutarties nutraukimą pareiškėjo iniciatyva). Nuspręsta PAK inicijuoti sutarčių su projektų vykdytojais nutraukimą tik įsitikinus, kad projekto vykdytojo veikla nebegali būti atnaujinta ir nebeatsiras kitas projekto vykdytojo įsipareigojimų perėmėjas.

Dėl minėtų atvejų posėdžio metu KPPD Administravimo ir analizės skyrius (toliau tekste – AAS) įpareigota teikti raštą Finansų ministerijai informuojant apie susidariusią situaciją.

NF veiksmai ir komentarai. Agentūrai informavus Įgaliotą valstybės pareigūną apie minėtus pasikeitimus, bus informuota Europos Komisija.

---

²³ Projektas Nr. P24020019 (MP Nr. M24050024).

²⁴ Projektas Nr. P28020027 (MP Nr. M28040015).

(4) Svarbus pastebėjimas – Europos Komisija neinformuota apie DFS numatytus informacijos pasikeitimus

Remiantis DFS priedo A skyriaus 4 straipsnio 7 dalimi, 5 straipsnio 4 dalimi, kaip papildyta EK reglamentu (EB) Nr. 1419/2004, Europos Komisija turi būti nedelsiant pranešama apie visus įgyvendinimo ar mokėjimų tvarkos pakeitimus, kurių Agentūra ėmėsi po to, kai jai buvo suteikta akreditacija.

Audito metu nustatėme, kad Europos Komisija 2005 metais buvo informuota tik apie KD ir KDTS darbo aprašymų pakeitimus, nors 2005 metais vyko ir Agentūros struktūros, departamentų / skyrių nuostatų ir darbo procedūrų pakeitimai. Tokiu būdu Agentūros atliekami pakeitimai buvo įgyvendinami nesuderinus jų su Europos Komisija.

Rekomenduojame Agentūros vadovybei Įgaliotą valstybės pareigūną informuoti apie 2005 metais Agentūroje vykusius pasikeitimus, susijusius su DFS priedo A skyriaus 4 straipsnio 7 dalyje ir 5 straipsnio 4 dalyje numatytais aspektais, o Įgaliotam valstybės pareigūnui, kaip tai numatyta EK reglamentu (EB) Nr. 1419/2004, rekomenduojame apie Agentūros nurodytus pakeitimus informuoti Europos Komisiją.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Administravimo, mokėjimo ir kontrolės sistemos iš esmės nesikeitė. Formalūs pavadinimų pakeitimai valdymo sistemų neįtakėjo.

NF veiksmai ir komentarai. Agentūrai informavus Įgaliotą valstybės pareigūną apie minėtus pasikeitimus, bus laikomasi DFS priedo A skyriaus 4 straipsnio 7 dalies, 5 straipsnio 4 dalies, kaip papildyta EK reglamento (EB) Nr. 1419/2004, ir informuota Europos Komisija.

(5) Svarbus pastebėjimas – Paramos gavėjo nusikalstama veika neįvertinta kaip pažeidimas

Vienas iš bendrųjų tinkamumo kriterijų Paramos gavėjo veiklai, nurodytų NŽŪKPP, yra sąlyga, kad Pareiškėjas privalo tvarkyti buhalterinę apskaitą pagal Lietuvos Respublikos įstatymus. Taip pat remiantis Paramos sutarties 10 straipsniu Paramos gavėjas įsipareigoja tinkamai vesti buhalterinę apskaitą, laikydamasis įstatymų ir poįstatyminių aktų.

Audito metu, peržiūrėję PAK posėdžių protokolus ir su jais susijusią Projekto Nr. P14030003 priežiūros bylą, pastebėjome, kad pagal iš Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau tekste – FNTT) 2005-01-17 gautą raštą 2004-11-04 baudžiamuoju įsakymu Paramos gavėjas teismo buvo pripažintas kaltu padarius nusikaltimą dėl aplaidžiai tvarkomos savo buhalterinės apskaitos. Pažymėtina, kad Paramos gavėjas kaltu teismo buvo pripažintas 2002–2003 m. laikotarpiu: nuo Paramos gavėjo ūkio užregistravimo 2002-03-28 dienos, 2003-02-25 teikiant Paraišką SAPARD paramai gauti ir jos vertinimo metu, 2003-08-21 pasirašant Paramos sutartį ir vykdant Projektą. 2003-12-29 Agentūra Paramos gavėjui išmokėjo 406 821 Lt paramą. Yra **rizika**, kad Paramos gavėjas aplaidžiai tvarkė apskaitą, siekdamas Agentūrai pateikti geresnius (negu iš tikrųjų yra) ūkio finansinius duomenis ir taip užsitikrinti SAPARD paramos suteikimą.

Įsigaliojus teismo nuosprendžiui Paramos gavėjo atžvilgiu ir esant pagrįstai rizikai, kad nusikalstama veika padaryta siekiant gauti SAPARD paramą, PAK, nepaisydama Agentūros Teisės departamento išvados, kad Paramos gavėjas pažeidė Paramos sutarties 3 straipsnio 5.5 punkto ir 10 straipsnio nuostatas, šių aplinkybių kaip pažeidimo neįvertino ir Paramos sutarties nenutraukė.

Rekomenduojame Agentūros vadovybei, atsižvelgiant į Paramos gavėjo atžvilgiu priimtą teismo baudžiamąjį įsakymą, įvertinti nusikalstamos veikos įtaką projekto tinkamumui ir pasinaudoti Paramos sutartyje numatyta teise nutraukti Paramos sutartį su Paramos gavėju (Projekto Nr. P14030003).

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją atsižvelgta. Projektas teiktas PAK pakartotinai svarstyti ir priimti sprendimą dėl Paramos sutarties. 2006-04-04 PAK posėdžio (Protokolas Nr. 5) metu nutarta „prašyti Paramos gavėją pateikti Agentūrai audituotas 2002 m. finansines ataskaitas ir audito išvadas už šiuos (2002 m.) finansinius metus.“ Jų pagrindu bus

svarstoma, ar aplaidus buhalterinės apskaitos tvarkymas galėjo lemti pareiškėjo atitikimą tinkamumo kriterijams. Paaiškėjus jog galėjo, Agentūra svarstys Paramos sutarties nutraukimo galimybę.

(6) Svarbus pastebėjimas – Kompensuotos „sėkmės mokesčio“ išlaidos

Audito metu, atlikę kontrolės (atitikimo) ir detalaus patikrinimo testus, nustatėme tris atvejus, kai Agentūra Paramos gavėjui išmokėjo paramą už konsultacines paslaugas kompensuojant „sėkmės mokesčio“ išlaidas.

Nustatėme atvejį²⁵, kai Agentūra Paramos gavėjui išmokėjo 9 000 Lt paramos (45 proc.) kompensuojant 20 000 Lt PVM sąskaitoje faktūroje įvardytą „sėkmės mokesčių“, kuris sudarė 40 proc. SAPARD paramai gauti Paraiškos užpildymo ir verslo plano parengimo kainos. Pažymėtina, kad „sėkmės mokesčiai“ taip pat nebuvo įtrauktas į verslo plano parengimo darbų atlikimo aktą prie visų atliktų darbų apmokėjimo sumos ir buvo apmokėtas pagal atskirą PVM sąskaitą faktūrą.

Taip pat nustatėme du atvejus²⁶, kai pagal Konsultacijų rengiant verslo planą sutartį, jeigu Verslo plano SAPARD paramai gauti Agentūra nepatvirtina, Sutarties bendra pinigų suma sumažėja vienu atveju 30 proc., kitu atveju – 20 proc. Tai, mūsų nuomone, taip pat yra tiesiogiai neįvardytas „sėkmės mokesčiai“. Šiais dviem atvejais Agentūra Paramos gavėjams išmokėjo atitinkamai 7 290 Lt paramos (45 proc.) kompensuojant 16 200 Lt „sėkmės mokesčių“ ir 4 500 Lt paramos (45 proc.) kompensuojant 10 000 Lt „sėkmės mokesčių“.

Atsižvelgdami į tai, kad „sėkmės mokesčio“ išlaidos nepagrįstos atliktomis paslaugomis, t. y. į PVM sąskaitas faktūras įtraukti faktiškai neatlikti darbai, manome, kad Agentūra, kompensuodama „sėkmės mokesčio“ išlaidas, pažeidė DFS priedo A skyriaus 8 straipsnio 1 dalies b punktą, numatantį, kad Agentūros mokėjimai turi būti pagrįsti Paramos gavėjo išlaidų deklaracijomis, kurių teisingumą įrodo gautų sąskaitų faktūrų originalai. Be to, tokios realiomis sąnaudomis nepagrįstos premijos prieštarauja gero finansinio valdymo principams, o ypač taupumo ir sąnaudų efektyvumo principams, įtvirtintiems DFS priedo A skyriaus 14 straipsnio 2 dalies 2.2.3 punkte ir DFS priedo B skyriaus 4 straipsnio 1 dalyje.

Rekomenduojame Agentūros vadovybei užtikrinti, kad „sėkmės mokesčio“ atvejai būtų papildomai įvertinti dėl išlaidų jiems pagrįstumo ir tinkamumo.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Paramos gavėjų bus paprašyta dokumentų apie šių sumų pagrįstumą bei įvykdymą. Jei nebus pateikti šie dokumentai, Agentūra kreipsis į Paramos gavėją dėl lėšų grąžinimo.

(7) Vidutinės svarbos pastebėjimas – Rekomendacijų įgyvendinimo būklė 2005-12-31: įgyvendintos ne visos rekomendacijos

SAPARD 2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo valstybinio audito ataskaitoje buvo pateikti 44 pastebėjimai ir 42 rekomendacijos²⁷.

Audito metu, atlikę rekomendacijų įgyvendinimo peržiūrą (žr. Ataskaitos 8 dalį), nustatėme, kad iki 2005-12-31 Agentūra dar nebuvo įgyvendinusi 7 jai pateiktų rekomendacijų.

Rekomenduojame Agentūros vadovybei skubiai imtis tinkamų priemonių dar neįgyvendintoms rekomendacijoms įgyvendinti. Pažymėtina, kad ir EK suvestinėje ataskaitoje apie 2004 m. SAPARD sąskaitų lėšų panaudojimą akcentuojama, kad Agentūra turi imtis visų reikiamų priemonių, siekdama laiku įgyvendinti jai pateiktas rekomendacijas.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Agentūros vadovybė imsis tinkamų priemonių dar neįgyvendintoms rekomendacijoms įgyvendinti.

---

²⁵ Projektas Nr. P23020104 (MP Nr. M23040143).

²⁶ Projektas Nr. P1003030 (MP Nr. M10050009), Projektas Nr. P12030021 (MP Nr. M12050016).

²⁷ 37 rekomendacijos pateiktos Agentūrai, 2 – Finansų ministerijos Vidaus audito departamentui, 2 – Finansų ministerijos Nacionalinio fondo departamentui (toliau tekste – NF) ir 1 bendra – Agentūrai ir NF.

(8) Vidutinės svarbos pastebėjimas – Du neteisėti Projektų atrankos komisijos posėdžiai

Remiantis Agentūros direktoriaus įsakymu²⁸ patvirtintu PAK darbo aprašymu, PAK posėdžiai yra teisėti, jeigu juose dalyvauja daugiau kaip pusė (ne mažiau kaip keturi) šios komisijos narių, įskaitant pirmininką ir jo pavaduotoją.

Audito metu, peržiūrėję PAK posėdžių protokolus, nustatėme, kad du 2005-06-01 ir 2005-07-14 vykę PAK posėdžiai²⁹ buvo neteisėti, nes juose dalyvavo tik po tris PAK narius.

Taip pat nustatėme, kad šių neteisėtų posėdžių metu KPPD AAS vedėjui balsuojant dėl Paramos sutarties keitimų buvo pažeista PAK darbo aprašymo 3.5.2 dalies 4.2 punkto nuostata, numatanti, kad AAS vedėjas nedalyvauja svarstant pataisus ir balsuojant dėl jų priėmimo.

Pažymėtina, jog šių neteisėtų posėdžių metu priimti sprendimai abejotini dėl kelių svarstytyų Projektų³⁰ atitikties NZŪKPP nustatytiems tikslams. (Taip pat žr. Pastebėjimą Nr. (14).

Rekomenduojame Agentūros vadovybei užtikrinti, jog bus įvertintas pastebėjime įvardytų visų PAK posėdžių metu priimtų sprendimų pagrįstumas ir, jei reikia, inicijuoti atitinkami koregavimai.

Taip pat rekomenduojame PAK pirmininkui, atsižvelgiant į posėdyje negalinčių dalyvauti narių skaičių, nukelti posėdžio dieną, kaip tai numatyta PAK darbo aprašymo 3.4 dalies 7 punkte, ir tokiu būdu užtikrinti PAK posėdžių teisėtumą.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją atsižvelgta. PAK posėdis organizuojamas 2006-04-20, kurio metu numatoma persvarstyti sprendimų priimtų dėl pastebėjime įvardintų projektų pagrįstumą.

(9) Vidutinės svarbos pastebėjimas – Nepakankami veiksmai įtariamiesiems pažeidimams įvertinti

Audito metu, atlikę kontrolės (atitikimo) ir detalaus patikrinimo testus, nustatėme atvejį³¹, kai Agentūra nesiėmė veiksmų, siekiant įsitikinti, ar išmokėta parama už statybos darbus yra teisėta, po to kai FNTT 2005-06-02 informavo Agentūrą, jog pradėtas ikiteisminis tyrimas baudžiamojoje byloje dėl Paramos gavėjo projekte subrangovo vykdytos veiklos, kurioje nustatyta nusikalstamos veikos požymių. Paramos gavėjui statybos darbus atlikęs subrangovas pripažino, kad „2003 m. gruodžio mėn. atliekant statybos montavimo darbus rangovui, pagal pasirašytus atliktų darbų aktus užfiksavo, kad atlikta statybos darbų daugiau, negu įmonė realiai galėjo atlikti darbų ir dėl šios priežasties subrangovo 2003 m. finansinėje atskaitomybėje 236 890 Lt buvo užaukštintos pajamos“.

Iki informacijos iš FNTT gavimo atliktos Mokėjimo prašymo patikros vietoje elementų sąrašas ir ataskaita yra neišsamūs – nėra parašyta, kas vizualiai buvo apžiūrėta ir sutikrinta su atliktų darbų aktais. Remiantis kontrolinės patikros dokumentais, kontrolinės patikros metu (2005-05-13) FNTT pateiktoje informacijoje minimi statybos darbai patikrinti nebuvo.

Kadangi FNTT Agentūrai pateikė nustatytą sukčiavimo faktą, o Agentūra specialiai FNTT nustatytų aplinkybių netyrė, yra pagrįsta netinkamų išlaidų **rizika**.

Atsižvelgdami į pateiktus faktus, **rekomenduojame** KPPD inicijuoti užsakomąją patikrą vietoje, kurios metu būtų patikrintas FNTT rašte nurodytas Paramos gavėjo projekte subrangovo neatliktų statybos darbų atlikimo faktas ir, atsižvelgiant į užsakomosios patikros rezultatus, priimti sprendimą dėl išlaidų tinkamumo.

Taip pat rekomenduojame KD užtikrinti pildomų ataskaitų išsamumą.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją atsižvelgta. KD tarnautojų susirinkimo metu (Protokolas 2006-03-30 Nr. KD 1-(4.23)-21) buvo aptarti minėti pastebėjimai. KDTS vedėjai

²⁸ Agentūros direktoriaus 2004-07-01 įsakymo Nr. BR1-266 3.4 dalies 6 punktas.

²⁹ 2005-06-01 PAK posėdžio protokolas Nr. 9, 2005-07-14 PAK posėdžio protokolas Nr. 11.

³⁰ Projektai Nr. P30010016 ir Nr. P15030039.

³¹ Projektas Nr. P22020025 (MP Nr. M22050001).

įpareigoti informuoti savo skyriaus darbuotojus apie patikrų vietoje ataskaitų pildymo reikalavimus, t. y. ataskaitos turi būti aiškiai ir išsamiai aprašytos. Tam, kad būtų patikrintas FNNTT rašte nurodytas Paramos gavėjo projekte subrangovo neatliktų statybos darbų atlikimo faktas Pas Paramos gavėją inicijuojama užsakomoji patikra vietoje. Atsižvelgiant į užsakomosios patikros rezultatus bus priimtas sprendimas dėl išlaidų tinkamumo.

(10) Vidutinės svarbos pastebėjimas – Nevykdomos procedūros dėl Paramos sutarties nutraukimo

Audito metu, atlikę kontrolės (atitikimo) ir detalių testavimą, nustatėme du atvejus, kai Agentūrai iniciavus Užsakomąsias patikras vietoje, kurių metu buvo nustatyta daug Paramos sutarties pažeidimų, KPPD neinicijavo Paramos sutarčių nutraukimo, kaip tai numatyta KPPD darbo aprašyme. Abiem atvejais, remdamasi Užsakomosios patikros rezultatais, Agentūra išsiuntė raštus Paramos gavėjams dėl išmokėtos SAPARD paramos susigrąžinimo (vienu atveju³² – 3 924 944 Lt, kitu³³ – 1 644 606 Lt), tačiau KPPD neinicijavus Paramos sutarčių nutraukimo, FAD susigrąžintinų sumų neištraukė į debitorius.

Atsižvelgdami į Agentūros paaiškinimus, kad Paramos sutarčių nutraukimas ir debitorinio įsiskolinimo užfiksavimas galėtų pakenkti galimiems Projektų veiklos atnaujinimams, be to, Agentūros galimybės susigrąžinti suteiktą paramą pagal dabar galiojančią kreditorių reikalavimų tenkinimo eilę yra abejotinos, **rekomenduojame** papildyti KPPD darbo procedūras dėl Agentūros veiksmų Paramos gavėjo veiklos nutraukimo atvejais.

Atsižvelgdami į tai, kad Agentūra, vykdydama EK Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato pateiktą rekomendaciją dėl skolų fondui prilyginimo skoloms³⁴ valstybei inicijavo atitinkamus veikiančių įstatymų ir poįstatyminių aktų, reglamentuojančių skolų statusą, pakeitimus, rekomendacijos dėl kreditorių reikalavimų tenkinimo eiliškumo pakeitimo neteikiame.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją atsižvelgta. 2006-04-04 Agentūros vadovybės gamybinio susirinkimo (Protokolas Nr. BR11-(18)-6) metu svarstytos SAPARD paramos sutarčių nutraukimo galimybės. 2006-04-04 SAPARD PAK posėdžio (Protokolas Nr. 5) metu nariai supažindinti su Gamybinio susirinkimo nutarimu, PAK metu priimtas sprendimas dėl SAPARD sutarčių nutraukimo / nenutraukimo (išskyrus Paramos sutarties nutraukimą pareiškėjo iniciatyva). Nuspręsta PAK inicijuoti sutarčių su projektų vykdytojais nutraukimą tik įsitikinus, kad projekto vykdytojo veikla nebegali būti atnaujinta ir nebeatsiras kitas projekto vykdytojo įsipareigojimų perėmėjas.

(11) Vidutinės svarbos pastebėjimas – Nepakankama atitikimo tinkamumo kriterijui kontrolė

Pagal Paramos sutartį, pasirašytą tarp Agentūros ir Paramos gavėjo, Paramos gavėjo veikla Projekto vykdymo metu ir 5 metus po paramos suteikimo turi atitikti NŽŪKPP nurodytus tinkamumo kriterijus. Vienas iš bendrųjų tinkamumo kriterijų yra sąlyga, kad Pareiškėjas negali turėti pradelstų mokestinių įsipareigojimų.

Audito metu, atlikę kontrolės (atitikimo) ir detalaus patikrinimo testus, nustatėme du atvejus, kai dalis ar visas Paramos gavėjų turtas buvo areštuotas, tačiau Agentūra nesiėmė pakankamų veiksmų nustatyti turto disponavimo apribojimų priežasčių ir galimos neatitikties minėtam tinkamumo kriterijui:

- Vieno projekto atveju³⁵ kartu su Mokėjimo prašymu pateiktuose dokumentuose yra pažymėta, kad du Paramos gavėjui nuosavybės teise priklausantys pastatai yra areštuoti

³² Projektas Nr. P24020019.

³³ Projektas Nr. P28020027.

³⁴ 2006-01-18 ataskaita Nr. 001719 (lietuvių k.) 2.4.9.p. ir II priedas „Rekomendacijos“

³⁵ Projektas Nr. P13020015 (MP Nr. M13050002).

(galimai dėl pradelstų mokestinių įsipareigojimų), tačiau šis faktas neužfiksuotas Mokėjimo prašymo patikros dokumentuose. Todėl Agentūra apmokėjo Mokėjimo prašymą Paramos gavėjui, kuris galimai neatitiko vieno iš bendrųjų tinkamumo kriterijų neturėti pradelstų mokestinių įsipareigojimų. Audito metu pagal papildomai surinktą informaciją nustatėme, kad VMI buvo areštavusi kitus du Paramos gavėjui dalinės nuosavybės teise priklausančius pastatus. Atsižvelgdama į Patvirtinančios institucijos pastabas, Agentūra darbo procedūrose numatyta tvarka parengė ir išsiuntė Paramos gavėjui paklausimą, kuriuo prašė įvardyti turto arešto ir juridinio asmens pavadinimo keitimo priežastis.

- Audito metu taip pat nustatėme atvejį³⁶, kai Agentūrai nustačius, kad dalis Paramos gavėjo turto yra areštuota, Agentūra šių aplinkybių tinkamai neįvertino, todėl Paramos sutartis nebuvo nutraukta, o Projektą, nepaisant jo nevisiško įvykdymo, nuspręsta laikyti baigtu (žr. Pastebėjimą Nr. (14)). Audito metu, remdamiesi papildomai surinkta informacija, nustatėme, kad yra areštuoti visi šiam Paramos gavėjui nuosavybės teise priklausantys pastatai ir žemė. Pažymėtina, jog minėtas faktas nebuvo nustatytas 2006-01-12 įvykdyto projekto kontrolinės patikros metu.

Rekomenduojame KPPD direktoriui užtikrinti, kad pastebėjime įvardyti atvejai būtų išanalizuoti ir priimti sprendimai dėl minėtų projektų tinkamumo ir galimo paramos susigrąžinimo.

KD direktoriui užtikrinti, kad visi patikrų vietoje metu nustatyti neatitikimai būtų užfiksuojami patikrų vietoje dokumentuose.

Taip pat rekomenduojame KPPD į Metines projekto vykdymo ataskaitas įtraukti klausimą dėl visų Paramos gavėjo įsipareigojimų, turinčių įtakos Paramos gavėjo veiklai.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją bus atsižvelgta. Įvardinti atvejai bus išanalizuoti ir priimti sprendimai. Bus suorganizuotas KD susirinkimas ir darbuotojai bus perspėti, kad visi nustatyti neatitikimai būtų užfiksuoti Patikrų vietoje dokumentuose. Antra vertus, tai, kas tiesiogiai nesusiję su projektu, negalėjo būti priskiriama prie sutartinių įsipareigojimų, tačiau KPPD AAS apsvarstys galimybę papildyti Metinę projekto vykdymo ataskaitą klausimu dėl visų Paramos gavėjo įsipareigojimų.

(12) Vidutinės svarbos pastebėjimas – Ne laiku nutraukta Paramos sutartis

Remiantis DFS priedo B skyriaus 4 straipsnio 5 dalimi negali būti finansuotinas iš Bendrijos lėšų joks projektas, kuriam Lietuvos valdžios institucijos, įskaitant Agentūrą, atliko kokius nors atskaitymus, nuoskaitas ar kokius kitus SAPARD būdingus mokesčius, kurie sumažintų sumas, mokėtinas ar sumokėtas Paramos gavėjui.

Audito metu nustatėme atvejį³⁷, kai Agentūra pagal nenumatytas darbo procedūras (remiantis 2005-05-02 Susitarimu dėl žalos atlyginimo) iš Paramos gavėjo susigrąžino nusikalstama veika gautą paramą 13 862 Lt. Nesilaikant DFS priedo B skyriaus 4 straipsnio 5 dalies nuostatos Paramos sutartis nebuvo nutraukta ir likusi Paramos gavėjui 143 024 Lt išmokėta parama nebuvo užregistruota Debitorių apskaitos knygoje iki 2005-11-15, t.y. projektas po 13 862 Lt turtinės žalos išieškojimo liko finansuotinu dar 6 mėnesius.

Rekomenduojame KPPD direktoriui užtikrinti, kad ateityje Paramos sutarties nutraukimas būtų atliekamas laikantis darbo procedūrų ir užtikrinti DFS priedo B skyriaus 4 straipsnio 5 dalies nuostatos laikymąsi.

Taip pat rekomenduojame FAD direktoriui užtikrinti pakankamas priemones skoloms susigrąžinti.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją atsižvelgta. Dėl galimybės pastebėjimui pasikartoti – 2006-04-04 Agentūros vadovybės gamybinio susirinkimo (Protokolas Nr.BR11-(18)-6)

³⁶ Projektas Nr. P15030039.

³⁷ Projektas Nr. P10020019

metu svarstyta SAPARD paramos sutarčių nutraukimo galimybės. 2006-04-04 SAPARD PAK (Protokolas Nr. 5) posėdžio metu nariai supažindinti su Gamybinio susirinkimo nutarimu, PAK metu priimtas sprendimas dėl SAPARD sutarčių nutraukimo / nenutraukimo (išskyrus Paramos sutarties nutraukimą pareiškėjo iniciatyva). Nuspręsta PAK inicijuoti sutarčių su projektų vykdytojais nutraukimą tik įsitikinus, kad projekto vykdytojo veikla nebegali būti atnaujinta ir nebeatsiras kitas projekto vykdytojo įsipareigojimų perėmėjas.

Dėl minėto projekto – Agentūra gavusi informaciją, kad teismas nustatė, kad Paramos gavėjas įvykdė nusikalstamą veiką, sustabdė paramos išmokėjimą. Gavus šia informaciją, buvo atliekamas tyrimas ar minėtas nusižengimas turėjo įtakos paramos suteikimui.

Agentūra 2006-01-05 yra gavusi Paramos gavėjo prašymą, kuriame pasižada gražinti lėšas iš kitų gaunamų išmokų. Todėl Agentūra šiam Paramos gavėjui išmokėjo ne visas priklausančias išmokas. Gavus raštišką pritarimą dėl Paramos sutarties nutraukimo iš ŽŪM debitorinis įsiskolinimas bus padengtas su neišmokėtomis išmokomis.

(13) Vidutinės svarbos pastebėjimas – Kompensuoti Mokėjimo prašymų vertinimo metu neatlikti darbai

DFS priedo A skyriaus 8 straipsnio 1 dalies b punktas numato, kad Agentūros mokėjimai turi būti pagrįsti Paramos gavėjo išlaidų deklaracijomis, kurių teisingumą įrodo gautų sąskaitų faktūrų originalai.

Audito metu, atlikę kontrolės (atitikimo) ir detalaus patikrinimo testus ir peržiūrėję PAK posėdžių protokolus, nustatėme keturis atvejus³⁸, kai Agentūra, atsižvelgdama į PAK priimtus sprendimus, kompensavo IV priemonės „Kaimo infrastruktūros tobulinimas“ Paramos gavėjams žiemos metu dėl nepalankių gamtinių sąlygų neatliktus aplinkos tvarkymo darbus. Visais šiais atvejais, Paramos gavėjams vėliau pranešus apie atliktus aplinkos tvarkymo darbus, buvo inicijuotos kontrolinės patikros vietoje, siekiant įsitikinti, kad minėti darbai yra atlikti.

Nors pastebėjime minimais atvejais Agentūra įsitikino, kad atidėti darbai buvo atlikti ir dėl to nerekomenduojame iš Paramos gavėjų susigrąžinti paramos už kompensuotus neatliktus aplinkos tvarkymo darbus, manome, kad Agentūra neteisėtai kompensavo Paramos gavėjams neatliktus statybos darbus pagal neteisingus Paramos gavėjų pateiktus dokumentus. Remiantis KDTS patikrų vietoje rezultatais, žiemos metu dėl nepalankių gamtinių sąlygų aplinkos tvarkymo darbai buvo neatlikti, o Paramos gavėjų Agentūrai pateiktuose Atliktų darbų aktuose, pagal kuriuos buvo išrašytos ir Paramos gavėjų apmokėtos PVM sąskaitos faktūros, neatlikti aplinkos tvarkymo darbai Atliktų darbų aktuose buvo įvardyti kaip atlikti.

Kitais analogiškais atvejais³⁹ neatliktas, bet į Atliktų darbų aktus įtrauktas ir Paramos gavėjo apmokėtas investicijas, Agentūra pripažino nekompensuotinomis ar kompensuotinomis po apeliacijos. Todėl Agentūra, Paramos gavėjams kompensuodama dėl nepalankių gamtinių sąlygų Mokėjimo prašymo vertinimo metu neužbaigtus aplinkos sutvarkymo darbus, sudaro išimtines sąlygas gauti SAPARD paramą kitų Paramos gavėjų, kuriems šios investicijos buvo minusuotos, atžvilgiu.

Rekomenduojame PAK pirmininkui ir FAD Mokėjimo prašymo skyriaus (toliau tekste – MPS) vedėjui užtikrinti, kad Agentūra Paramos gavėjams kompensuotų tik Mokėjimo prašymo pateikimo metu faktiškai atliktų darbų išlaidas.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją bus atsižvelgta. Ateityje tokie darbai bus nekompensuojami.

³⁸ Projektai Nr. P43030026 (MP Nr. M43040145), Nr. P43030035 (MP Nr. M43040144), Nr. P43020067 (MP Nr. M43050001), Nr. P44030001 (MP Nr. M44050013).

³⁹ Projektai Nr. P42030005 (MP Nr. M42040034) ir Nr. P45030046 (MP Nr. 45050002).

(14) Vidutinės svarbos pastebėjimas – Atlikti pakeitimai neįvertinus, ar projektai pasieks NŽŪKPP numatytus tikslus

Audito metu, peržiūrėję PAK posėdžių protokolus, nustatėme dešimt atvejų⁴⁰, kai Paramos gavėjai Agentūrai pateikė prašymus atsisakyti dalies SAPARD projekto investicijų, o PAK šiems prašymams pritarė aptarus Paramos gavėjo pateiktus paaiškinimus, nustačius atsisakomos investicijos procentinę išraišką. Tačiau audito metu negavome įrodymų, kad PAK buvo vertinta investicijų atsisakymo įtaka projektų tinkamumui ir NŽŪKPP atitinkamos SAPARD priemonės tikslų įgyvendinimui.

Audito metu nustatėme du atvejus, kai PAK pritarė Paramos gavėjo prašymui leisti atsisakyti SAPARD paramos, neįgyvendinus visų Paramos sutartyje numatytų Paramos suteikimo etapų, ir pripažinti projektą baigtu, neįvertinus, ar paramos etapo atsisakymas neturės neigiamos įtakos NŽŪKPP atitinkamos SAPARD priemonės tikslų įgyvendinimui:

- Vienu atveju⁴¹, Paramos gavėjui įgyvendinus viename paramos suteikimo etape numatytas investicijas, PAK pritarė Paramos gavėjo prašymui toliau nebevykdyti projekto ir laikyti projektą baigtu, nors ankstesnio PAK posėdžio metu, atsižvelgiant į gautą informaciją apie Paramos gavėjo piniginių lėšų areštą ir tos informacijos pagrindu atliktos Užsakomosios patikros išvadas, PAK rekomendavo KPPD AAS inicijuoti Paramos sutarties nutraukimą, tačiau ji nebuvo nutraukta. (Taip pat žr. Pastebėjimą Nr.(8)).
- Kitu atveju⁴², Paramos gavėjui įgyvendinus dviejuose Paramos suteikimo etapuose numatytas investicijas, PAK pritarė Paramos gavėjo prašymui atsisakyti trečiojo paramos suteikimo etapo investicijų. Pažymėtina, jog Paramos gavėjas laiku neinformavo Agentūros apie nukrypimus nuo projekto (atsisakymo vykdyti trečiąjį Projekto etapą), tačiau PAK šios aplinkybės ir trečiojo etapo atsisakymo įtakos Projekto tikslų pasiekimui neįvertino.

Audito metu nustatėme atvejį⁴³, kai Agentūra prieš priimdama sprendimą leisti atsisakyti SAPARD paramos etapuose numatytų investicijų ir pripažinti projektą baigtu, įvertino pasikeitimų įtaką projekto tikslams. Minėtais atvejais Agentūros sprendimai nebuvo pagrįsti tikslų pasiekimo įvertinimu, todėl šių projektų atvejais gali būti nepasiekti NŽŪKPP numatyti tikslai, o priimti sprendimai paremti nevienodu Paramos gavėjų prašymų vertinimu.

Rekomenduojame PAK įvertinti pastebėjime įvardytų sprendimų pagrįstumą atsižvelgiant į pakeitimų įtaką projektų tikslų pasiekimui.

Agentūros veiksmai ir komentarai. PAK pateikus projektus visada svarstoma ar įvykdžius prašomus keitimus bus pasiekti Paraiškoje numatyti projekto tikslai. Gali būti, kad nepakankamai išsamiai aprašyta minimų protokolų dėstomoji dalis. Agentūra imsis priemonių užtikrinti, kad protokoluose išsamiai atspindėtų PAK metu vykstančių diskusijų esmę. Tam, kad Agentūra įsitikintų sprendimų pagrįstumu atsižvelgiant į pakeitimų įtaką projektų tikslų pasiekimui šiuo metu vykdoma įvardytų Projektų peržiūra.

(15) Vidutinės svarbos pastebėjimas – Kompensuotos investicijos neturint Paramos gavėjų nuosavybę patvirtinančių dokumentų

Paramos sutarties 5 straipsnio 3 punktą nustato, kad Paramos gavėjui parama sumokama tik po to, kai Paramos objektai, nurodyti šioje sutartyje, nustatyta tvarka tampa (įregistruojami) Paramos gavėjo nuosavybe.

⁴⁰ Projektai Nr. P29020023, P16030069, P14030033, P18030020, P23020068, P24020019, P15030034, P330200820, P15030073, P43030032.

⁴¹ Projektas Nr. P15030039.

⁴² Projektas Nr. P30010016.

⁴³ Projektas Nr. P10030020.

Remiantis Statybos įstatymu⁴⁴, grūdų džiovykla ir bokštinis grūdų sandėlis priskiriami statiniams, kuriems statyti yra būtinas statybos leidimas ir kuriuos pripažinus tinkamais naudoti, jie turi būti įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka įregistruoti pagal Nekilnojamojo turto registro įstatymo reikalavimus, o išduodamas nuosavybės pažymėjimas yra minėtų investicijų kompensavimui privalomas dokumentas.

Audito metu, atlikę kontrolės (atitikimo) ir detalaus patikrinimo testus, nustatėme du atvejus, kai investicijos buvo kompensuotos neturint Paramos gavėjų nuosavybę patvirtinančio dokumento – pažymėjimo apie nekilnojamojo daikto ir daiktinių teisių į jį įregistravimą Nekilnojamojo turto registre:

- Nustatėme atvejį⁴⁵, kai Projektas įgyvendintas vienu etapu ir kompensuotai grūdų džiovyklai S66 Agentūra iki šiol neturi Paramos gavėjo nuosavybę patvirtinančio dokumento.
- Nustatėme atvejį⁴⁶, kai Projektas įgyvendintas trimis etapais ir kompensuotam bokštiniam grūdų sandėliui Agentūra iki šiol neturi Paramos gavėjo nuosavybę patvirtinančio dokumento. Remdamiesi mūsų prašymu Agentūros pateiktais VĮ Registrų centro duomenimis, nustatėme, kad 2006-03-28 bokštinis grūdų sandėlis dar nebuvo įregistruotas.

Audito metu nustatėme, jog Agentūra priima skirtingus sprendimus dėl Paramos gavėjų atliktų investicijų kompensavimo ir tokiu būdu atliekamas nevienodas Paramos gavėjų dokumentų vertinimas: nustatėme atvejį⁴⁷, kai Agentūra, vadovaudamasi Paramos sutarties nuostata dėl nuosavybės įregistravimo ir neturėdama grūdų džiovyklos S66 nuosavybę patvirtinančių teisinės registracijos dokumentų, kitaip negu prieš tai pateiktais atvejais, šias investicijas pripažino nekompensuotinomis (vėliau investicijos buvo kompensuotos apeliacine tvarka, Agentūrai gavus nuosavybę patvirtinančių dokumentą).

Rekomenduojame FAD tinkamai įvertinti Paramos sutarties sąlygų laikymąsi ir užtikrinti vienodą Paramos gavėjų dokumentų vertinimą.

Taip pat rekomenduojame KD direktoriui užtikrinti KD darbo procedūrų laikymąsi, t.y. kad Mokėjimo prašymas būtų registruojamas tik tuomet, kai su Mokėjimo prašymu pateikti visi Mokėjimo prašymo administravimui reikalingi dokumentai.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją atsižvelgta. Agentūra kreipėsi į Paramos gavėjus. 2006-03-23 iš Paramos gavėjo dėl grūdų džiovyklos S66 buvo gautas raštas, kuriame jie nurodo, kad reikalingus dokumentus pristatys Agentūrai iki 2006-05-10. Dokumentai dėl bokštinio grūdų sandėlio nuosavybės registravimo bus gauti šį mėnesį.

Susirinkimo metu su KDTS darbuotojais bus primintos Mokėjimo prašymų registravimo procedūros.

(16) Nedidelės svarbos pastebėjimas – Netinkamai keičiamos Paramos sutartys

Pagal Paramos sutarties SAPARD paramai gauti pakeitimo ar papildymo taisyklės⁴⁸ (toliau tekste – Taisyklės), Paramos sutarties pakeitimai ir papildymai galimi, jei prašymas pakeisti ar papildyti paramos sutartį pateiktas iki Mokėjimo prašymo pateikimo dienos.

Audito metu, atlikę kontrolės (atitikimo) ir detalaus patikrinimo testus, nustatėme kelis atvejus, kai Paramos gavėjams pateikus Mokėjimo prašymus bei paprašius grąžinti juos papildymui, Agentūros KPPD, remdamasis Projektų atrankos komisijos sprendimais, atliko Paramos sutarties pakeitimus, nors pagal Taisyklės šių pakeitimų atlikti negalėjo.

⁴⁴ 1996-03-19 LR Statybos įstatymo Nr. I-1240 (su vėlesniais jo pakeitimais) 23 straipsnio 1 dalis ir 24 straipsnio 4 dalis.

⁴⁵ Projektas Nr. P13030097 (MP Nr. M13050009).

⁴⁶ Projektas Nr. P14030048 (MP Nr. M14050034).

⁴⁷ Projektas Nr. P13030091 (MP Nr. M13040125).

⁴⁸ Patvirtintos Agentūros direktoriaus 2004-06-29 įsakymu Nr. 263 su vėlesniais pakeitimais.

Agentūra minėtiems Paramos gavėjams leidusi sustabdyti Mokėjimo prašymo vertinimą bei atlikus Paramos sutarties pakeitimus, prieštaraujančius Taisyklėms, taip pat sudaro išimtines sąlygas gauti SAPARD paramą kitų Paramos gavėjų, kuriems investicijos minusuojamos, atžvilgiu.

Rekomenduojame KPPD užtikrinti, kad Paramos sutarties pakeitimai būtų atliekami laikantis Taisyklių ar atitinkamai pakeisti Taisyklių reikalavimai.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją bus atsižvelgta. Bus peržiūrėtos ir prireikus pakeistos Taisyklės numatant tam tikras išimtis arba aiškiai reglamentuojant galimus veiksmus.

Minėtu atveju sutartys buvo keičiamos, nes Mokėjimo prašymai buvo atsiimti. Šiuo metu rengiamos Mokėjimo prašymų vertinimo sustabdymą ar atsiėmimą reglamentuojančios taisyklės.

(17) Nedidelės svarbos pastebėjimas – Ne laiku ir netinkamai įvykdyta PAK priimta rekomendacija

Audito metu, peržiūrėję PAK posėdžių protokolus ir su jais susijusią Paramos gavėjo⁴⁹ Projekto priežiūros bylą, nustatėme, kad ne laiku ir netinkamai įvykdyta PAK rekomendacija dėl papildomų kontrolės priemonių taikymo, siekiant užtikrinti tinkamą SAPARD paramos lėšų panaudojimą. (Taip pat žr. Pastebėjimą Nr. (14).

PAK sprendimu⁵⁰, KPPD AAS buvo įpareigotas inicijuoti kontrolinę patikrą vietoje, siekiant nustatyti Paramos gavėjo finansinę būklę, patikroje dalyvaujant ir Rizikų vertinimo ir valdymo skyriaus (toliau tekste – RVVS) tarnautojui. Ši kontrolinė patikra buvo atlikta tik praėjus pusei metų po pakartotinai KD išsiųsto Užklauso dėl patikros vietoje. Be to, iš Užsakomosios patikros ataskaitos⁵¹ matyti, kad patikroje dalyvavo tik KD tarnautojai, o RVVS tarnautojas nedalyvavo, nors PAK tai buvo rekomendavusi.

Rekomenduojame PAK užtikrinti, kad PAK rekomendacijos dėl papildomų kontrolės priemonių būtų vykdomos laiku ir tinkamai.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją atsižvelgta. KPPD AAS darbuotojams pažymėta, kad teikiant užsakomųjų patikrų formą kitiems susijusiems struktūriniais padaliniais ant dokumento kopijos būtų dedama žyma „gauta“ ir dokumento gavimo data, o toks dokumentas segamas į projekto bylą.

5.2 KONTROLĖS DEPARTAMENTAS

(18) Nedidelės svarbos pastebėjimas – Nesilaikoma nustatytų darbo procedūrų

Pagal KD darbo aprašymą, iškilus neaiškumams vertinant Paramos gavėjo pateiktą Mokėjimo prašymą, FAD gali inicijuoti užsakomąsias patikras projekto vykdymo vietoje, kurias atlieka Kontrolės kokybės skyrius (toliau tekste – KKBS).

Audito metu, atlikę kontrolės (atitikimo) ir detalaus patikrinimo testus, nustatėme atvejį⁵², kai remiantis Užklausu dėl patikros vietoje (MP 12) atlikta patikra vietoje nebuvo užregistruota Užsakomųjų patikrų registravimo ir vykdymo žurnale (KŪŽ), patikras vietoje atliko ne KKBS, o KDTS specialistai. Atlikus pakartotiną patikrą vietoje buvo užpildytas laisvos formos dokumentas, pasirašytas tik patikrą atlikusių KDTS specialistų.

Pažymėtina, kad 2004 metų patvirtinimo audito metu dėl KDTS darbuotojų veiksmų, nenumatytų KDTS darbo aprašyme, vykdymo buvo atkreiptas Agentūros dėmesys.

Rekomenduojame KD direktoriui užtikrinti darbo procedūrų laikymąsi.

---

⁴⁹ Projektas Nr. P15030039.

⁵⁰ 2005-07-14 PAK posėdžio protokolas Nr. 11

⁵¹ 2005-06-06 Užsakomosios patikros ataskaita (MPR 9) Nr. P15030039/04.

⁵² Projektas Nr. P16030027 (MP Nr. M16050011).

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją bus atsižvelgta. KD susirinkimo metu bus aptarti Valstybės kontrolės audito metu nustatyti SAPARD pastebėjimai.

(19) Nedidelės svarbos pastebėjimas – Nebuvo atskirtos vertinimo ir atlikto darbo peržiūros funkcijos

Audito metu, atlikę kontrolės (atitikimo) ir detalaus patikrinimo testus, nustatėme atvejį⁵³, kai buvo nesilaikoma pareigų atskyrimo principo. KDTS darbuotojas pasirašė užpildytą Mokėjimo prašymo patikros ataskaitą (MPR 5) kaip patikrą atlikęs asmuo ir kaip peržiūrą atliekantis asmuo, nes jis tuo metu laikinai ėjo skyriaus vedėjo pareigas. Taip buvo neatskirtos vykdymo ir peržiūros funkcijos.

Rekomenduojame Agentūros KDTS vedėjams visais atvejais užtikrinti, kad asmuo, parengęs dokumentą nevykdytų ir peržiūros funkcijos.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją bus atsižvelgta. KD tarnautojų susirinkimo metu (Protokolas 2006-03-30 Nr. KD 1-(4.23)-21) buvo aptartas šis pastebėjimas. KDTS vedėjai įpareigoti visais atvejais užtikrinti, kad asmuo, parengęs dokumentą, nevykdytų ir peržiūros funkcijos.

(20) Nedidelės svarbos pastebėjimas – Netinkamai atlikta patikra vietoje

Audito metu, atlikę kontrolės (atitikimo) ir detalaus patikrinimo testus, nustatėme atvejį⁵⁴, kai Paramos gavėjo Mokėjimo prašymą Agentūra apmokėjo turėdama dokumentus, patvirtinančius, kad turtas nuosavybės teise priklauso Paramos gavėjui. Vėliau, atliekant įvykdyto projekto kontrolinę patikrą⁵⁵, buvo remtasi senesniais dokumentais, rodančiais, kad turto, kurio įsigijimui suteikta SAPARD parama, nuosavybės teisė priklauso ne Paramos gavėjui, o juo pagal Turto panaudos sutartį disponuoja kitas ūkio subjektas. Nustačius, jog padarytos investicijos nuosavybės teise nepriklauso Paramos gavėjui, tai pagal NŽŪKPP ir Paramos sutartį būtų netinkamos išlaidos, minėtas neatitikimas neužfiksuotas Įvykdyto projekto kontrolinės patikros ataskaitos išvadose ir neįvertintas peržiūros metu.

Rekomenduojame KD KKBS vedėjui užtikrinti tinkamą peržiūrą ir laikymąsi KD darbo procedūrų, numatančių, kad patikras atliekantys tarnautojai susipažintų su Projektų priežiūros ir Mokėjimo prašymų bylose esančiais dokumentais ir patikrų vietoje ataskaitose užfiksuoti neatitikimai būtų pateikti ir ataskaitų išvadose.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją bus atsižvelgta. Susirinkimo metu KKBS vedėjui ir darbuotojams priminsime patikrų atlikimo ir ataskaitų pildymo reikalavimus.

5.2.1 IŠVADA

Išskyrus Ataskaitos 5.1 ir 5.2 dalių pastebėjimuose pateiktus atvejus, manome, kad KD specialistai, vykdydami jiems pavestas funkcijas, iš esmės laikosi Agentūros nustatytų taisyklių ir Komisijos Gairių Nr. 9 ir 10 reikalavimų. Taigi su patikros vietoje atlikimo funkcija susijusios vidaus kontrolės procedūros yra teoriškai efektyvios ir praktikoje įgyvendinamos patenkinamai.

5.3 FINANSŲ IR APSKAITOS DEPARTAMENTAS

(21) Svarbus pastebėjimas – Agentūra kompensavo investicijas, už kurias Paramos gavėjai atsiskaitė grynaisiais pinigais

2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo audito metu buvo atkreiptas Agentūros dėmesys į Paramos gavėjų atsiskaitymus grynaisiais pinigais, nes jie turi didelę įgimtą riziką dėl tokių operacijų

---

⁵³ Projektas Nr. P19030011 (MP Nr. M19050001).

⁵⁴ Projektas Nr. P45030046 (MP Nr. M45050002).

⁵⁵ 2005-10-17 Įvykdyto projekto kontrolinės patikros ataskaita Nr. 45030046/04.

patvirtinimo iš trečios šalies nebuvimo. Iki šiol Agentūra neturi pakankamų kontrolės priemonių, mažinančių šią riziką ir 2005 metais nesiėmė jokių priemonių, siekdama įgyvendinti su atsiskaitymais grynaisiais pinigais susijusią SAPARD 2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo valstybinio audito ataskaitoje pateiktą rekomendaciją.

Audito metu, atlikę Mokėjimo prašymų kontrolės (atitikimo) ir detalaus patikrinimo testus, nustatėme jog 16 iš 189 testuotų Mokėjimo prašymų Agentūra kompensavo grynaisiais pinigais Paramos gavėjų apmokėtas išlaidas už suteiktas paslaugas / įsigytas prekes, kurie yra paramos objektas. Iš viso apmokėjimų grynaisiais pinigais buvo atlikta už 1 142 tūkst. Lt.

Audito nustatėme du atvejus⁵⁶, kai mokėjimai grynaisiais pinigais yra didelės rizikos: du Paramos gavėjai sumokėjo tam pačiam tiekėjui už įrangą, tiekta konsignacijos pagrindais, grynaisiais pinigais atitinkamai 498 tūkst. Lt ir 33 tūkst. Lt.

Be to, audito metu atlikę Mokėjimo prašymų kontrolės (atitikimo) ir detalaus patikrinimo testus nustatėme septynis atvejus, kai Paramos gavėjo Agentūrai pateikti investicijų apmokėjimą patvirtinantys specialieji grynųjų pinigų apskaitos dokumentai nebuvo sutikrinti su VMI duomenų baze, nors toks sutikrinimas yra numatytas FAD darbo procedūrose.

Nepaisant to, kad atsiskaitymai grynaisiais pinigais yra teisėtas atsiskaitymo būdas, tokių operacijų įvyki sunkiau įrodyti negu mokėjimų kitomis atsiskaitymo formomis, be to, ekonominė tokių atsiskaitymų prasmė taip pat dažnai sunkiai paaiškinama. Todėl informaciją apie visus audito metu mūsų įvertintus 2005 m. Mokėjimo prašymus, kuriuose Paramos gavėjai už jiems suteiktas paslaugas ir atliktus darbus grynaisiais pinigais apmokėjo daugiau negu 10 tūkst. Lt, perduosime FNTT žiniai ir galimam tyrimui.

Rekomenduojame Agentūros vadovybei skubiai imtis tinkamų priemonių įgyvendinti SAPARD 2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo valstybinio audito ataskaitoje pateiktą ir iki šiol neįgyvendintą rekomendaciją – imtis priemonių, užtikrinančių, kad ateityje investicijos, už kurias Paramos gavėjas atsiskaitė grynaisiais pinigais, būtų pripažįstamos netinkamomis.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Bus išsiųstas raštas Finansų ministerijai dėl pasiūlymo keisti LR įstatymus, kad ES Struktūrinę paramą gaunantys paramos gavėjai negalėtų vykdyti atsiskaitymų grynaisiais pinigais.

(22) Vidutinės svarbos pastebėjimas – Galimas netinkamų išlaidų kompensavimas

Audito metu, atlikę kontrolės (atitikimo) ir detalaus patikrinimo testus, nustatėme atvejį⁵⁷, kai Agentūra, 2005-01-19 įvertinusi Mokėjimo prašymą ir remdamasi DFS priedo A skyriaus 8 straipsnio 1.b dalies nuostata bei Paramos sutarties 3 straipsnio 1 dalies 1.1. punktu, 8 743 Lt Paramos gavėjo prieš Paramos sutarties pasirašymą patirtas išlaidas pripažino nekompensuotinomis (Paramos sutartis pasirašyta 2004-09-10, išlaidos pagal išankstinį apmokėjimą padarytos 2004-09-01). Vėliau, Paramos gavėjui paaiškinus, kad prie Mokėjimo prašymo pateikti mokėjimo pavedimai neatitinka tikrosios padėties ir pateikus kitą 2005-03-04 mokėjimo nurodymą, kaip tikrąjį išlaidas patvirtinantį dokumentą, Agentūra minėtas išlaidas kompensavo. Pažymėtina, kad Paramos gavėjo naujai pateikto mokėjimo dokumento data vėlesnė už Mokėjimo prašymo, kuriuo prašoma kompensuoti 8 743 Lt išlaidas, datą.

Mūsų manymu, Agentūra nesiėmė pakankamų veiksmų įvertinti vėliau pateiktų dokumentų pagrįstumo, kurie galėjo būti pateikti siekiant apeiti DFS priedo A skyriaus 8 straipsnio 1.b dalies ir Paramos sutarties 3 straipsnio 1 dalies 1.1. punkto sąlygą dėl išlaidų, patirtų prieš Paramos sutarties pasirašymą, tinkamumo.

Rekomenduojame KPPD užtikrinti, kad pastebėjime įvardytas atvejis būtų išanalizuotas ir priimtas sprendimas dėl pastebėjime minimų išlaidų tinkamumo.

---

⁵⁶ Projektai Nr. P15040015 (MP Nr. M15050009 ir M15050013) ir Nr. P13020015 (MP Nr. M13050002).

⁵⁷ Projektas Nr. P43030001 (MP Nr. M43040139).

Agentūros veiksmai ir komentarai. Inicijuojama pastebėjime įvardyto atvejo analizė. Atsižvelgiant į rezultatus bus priimtas sprendimas dėl pastebėjime minimų išlaidų tinkamumo.

(23) Svarbus pastebėjimas – Neišsamios Europos Komisijai teikiamos Pažeidimų ataskaitos

Remiantis DFS priedo A skyriaus 13 straipsnio 6 dalies reikalavimu ir F skyriaus 7.3.1 punkto reikalavimu, Lietuvos Respublika informuoja Europos Komisiją apie visus pažeidimus, dėl kurių buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas.

Europos Komisijai teikiamose Pažeidimų ataskaitose Agentūra nurodo tik tuos Paramos gavėjus, kuriems buvo išmokėta parama ir kurie Agentūros direktoriaus įsakymais dėl pažeidimo yra įtraukti į debitorius. Audito metu nustatėme, kad nesilaikant DFS priedo A skyriaus 13 straipsnio 6 dalies ir F skyriaus 7.3.1 punkto nuostatų, Pažeidimų ataskaitose nepateikta informacija apie šiuos Paramos gavėjus, kuriems buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas:

- Vienu atveju Paramos gavėjui, su kuriuo Agentūra 2003-05-15 pasirašė Paramos sutartį Nr. SA8-P22020048 (4 465 123 Lt), buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl pasikėsinimo sukčiavimo būdu įgyti didelės vertės svetimą turtą. Šiam Paramos gavėjui iš viso išmokėta SAPARD parama – 4 437 671 Lt, iš kurių 3 317 604 Lt išmokėta 2005 metais.
- Kitu atveju Paramos gavėjui, su kuriuo Agentūra 2003-11-26 pasirašė Paramos sutartį Nr. SA8-P43030050 (104 199 Lt), buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl pasikėsinimo sukčiavimo būdu įgyti didelės vertės svetimą turtą. Šiam Paramos gavėjui SAPARD parama neišmokėta ir Paramos sutartis nenutraukta.

Rekomenduojame papildyti Europos Komisijai teikiamas Pažeidimų ataskaitas ir tais atvejais, kada pradėti ikiteisminiai tyrimai dėl įtariamų pažeidimų.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją bus atsižvelgta. Pažeidimų ataskaitos bus išsiųstos.

(24) Vidutinės svarbos pastebėjimas – Neteisingai apskaičiuotos mokėtinos paramos sumos

Audito metu nustatėme atvejus, kai Agentūra neatėmė ir neteisingai atėmė netinkamas išlaidas, neteisingai apskaičiavo mokėtiną paramos sumą. Todėl Agentūra keturiems Paramos gavėjams permokėjo 4 830 Lt paramos, šešiams Paramos gavėjams nesumokėjo 17 606 Lt paramos.

Toliau esančiose lentelėse (Lentelė Nr. 13, Lentelė Nr. 14) pateikiame informaciją apie nustatytus klaidų atvejus⁵⁸.

Lentelė Nr. 13

2005 metais Paramos gavėjams permokėtos paramos sumos

Eil. Nr.	Mokėjimo prašymo Nr.	Klaidos suma, Lt	Klaidos priežastis
1.	M16050027	3 770	Neteisingai apskaičiuotos netinkamos išlaidos – neminusuotos patikros vietoje metu nerastos, t. y. neatliktos, investicijos.
2.	M33040052	499	Neteisingai apskaičiuotos netinkamos išlaidos – minusuojant netinkamas išlaidas neteisingai priskaičiuoti procentiniai priedai.
3.	M16050011	458	Neteisingai apskaičiuotos netinkamos išlaidos – neteisingai minusuotos patikros vietoje metu nerastos, t. y. neatliktos, investicijos.
4.	M20040033	103	Neminusuotos netinkamos išlaidos – banko mokesčių išlaidos už tarptautinius pavedimus.
Iš viso		4 830	

⁵⁸ Klaidų vertinimas pateiktas Ataskaitos 1.5 dalyje ir Priede Nr. 3.

2005 metais Paramos gavėjams nesumokėtos paramos sumos

Eil. Nr.	Mokėjimo prašymo Nr.	Klaidos suma, Lt	Klaidos priežastis
1.	M16050021	9 049	Neteisingai apskaičiuotos netinkamos išlaidos – apskaičiuojant netinkamas išlaidas pritaikytas netinkamas paramos procentas.
2.	M45050036	3 001	Neteisingai apskaičiuotos netinkamos išlaidos – patikros vietoje metu nerastos investicijos minusuotos kartu su PVM.
3.	M16050031	2 664	Neteisingai apskaičiuotos netinkamos išlaidos – neteisingai minusuotos patikros vietoje metu nerastos investicijos.
4.	M20040033	1 124	Nepagrįstai minusuotos tinkamos išlaidos – minusuoti pastato rekonstrukcijos darbai, kurie lokalinėse sąmatose buvo įvardyti kaip remonto darbai.
5.	M19050005	1 012	Neteisingai apskaičiuotos netinkamos išlaidos – neteisingai minusuotos patikros vietoje metu nerastos investicijos.
6.	M43050027	756	Neteisingai apskaičiuotos netinkamos išlaidos – suma už darbus, atliktus prieš sutarties pasirašymą, minusuota kartu su PVM.
Iš viso		17 606	

Rekomenduojame FAD direktoriui, atsižvelgiant į pastebėjime pateiktus klaidų atvejus, FAD darbo procedūrose nustatyta tvarka iš keturių Paramos gavėjų susigražinti jiems permokėtas paramos sumas – 4 830 Lt, o šešiams Paramos gavėjams sumokėti jiems priklausančią 17606 Lt paramą.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendacija bus atsižvelgta. Paramos gavėjams, kuriems yra permokėtos sumos, bus išsiųsti raštai dėl lėšų gražinimo, o Paramos gavėjams, kuriems nesumokėta paramos suma, bus apmokėta.

(25) Vidutinės svarbos pastebėjimas – MP apmokėti vėliau negu po trijų mėnesių

2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo audito metu buvo atkreiptas Agentūros dėmesys į Mokėjimo prašymų apmokėjimą nesilaikant DFS ir Paramos sutartyje numatyto trijų mėnesių termino. Remiantis DFS priedo A skyriaus 8 straipsnio 6 punktu, Agentūra privalo užtikrinti, kad laiku sutvarkys iš Paramos gavėjų gautus Mokėjimo prašymus. Kai laikotarpis nuo pateisinamųjų dokumentų, reikalingų mokėjimui atlikti, gavimo iki mokėjimo pavidimo išrašymo yra ilgesnis negu trys mėnesiai, Bendrijos skiriamas papildomas finansavimas gali būti sumažintas. Dėl pastarosios DFS nuostatos tipinės Paramos sutarties 4 straipsnio 1 punkte Agentūra įsipareigoja Paramos gavėjui išmokėti SAPARD programos lėšas per tris mėnesius nuo Mokėjimo prašymo pateikimo KDTS. Pagal KDTS darbo procedūras, Mokėjimo prašymas KDTS registruojamas tik patikrinimo metu nustačius, kad Mokėjimo prašymas užpildytas teisingai ir pateikti visi reikalingi dokumentai. Tačiau Agentūra Mokėjimo prašymo išsamumo faktą traktuoja kitaip, t. y. trijų mėnesių laikotarpis pradedamas skaičiuoti nuo bet kurio Agentūros padalinio paskutinio apmokėjimui reikalingo dokumento gavimo.

Audito metu, atlikę mokėjimo prašymų kontrolės (atitikimo) ir detalaus patikrinimo testus, nustatėme, kad 52 proc. iš 189 mūsų testuotų Mokėjimo prašymų laikotarpis nuo Mokėjimo prašymo išsamumo įvertinimo KDTS iki jo apmokėjimo buvo ilgesnis negu trys mėnesiai.

Be to, audito metu nustatėme penkis atvejus⁵⁹, kai Mokėjimo prašymai apmokėti vėliau negu trys mėnesiai nuo paskutinio apmokėjimui reikalingo dokumento gavimo.

Atitinkamai mūsų 2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo audito metu pateikta rekomendacija dėl trijų mėnesių termino apmokant Mokėjimo prašymus yra neįgyvendinta (žr. Pastebėjimą Nr.(7)).

Rekomenduojame FAD direktoriui užtikrinti, kad būtų laikomasi DFS ir Paramos sutartyje numatyto trijų mėnesių Mokėjimo prašymo apmokėjimo termino.

⁵⁹ MP Nr. M20040033, MP Nr. M22040024, MP Nr. M22050001, MP Nr. M23040143, MP Nr. M16040070.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją bus atsižvelgta. 2004 m. pabaigoje II Paramos priemonei neužteko finansavimo, todėl 2004-12-09 įvyko Priežiūros komiteto posėdis, kuriame buvo pritarta programos finansavimo lentelių pakeitimui. Sprendimas iš komisijos buvo gautas 2005-05-20, todėl trys Mokėjimo prašymai buvo apmokėti vėliau negu per tris mėnesius.

(26) Vidutinės svarbos pastebėjimas – Apskaitoje neatvaizduotos ūkinės operacijos

Audito metu nustatėme 354 539 Lt debeto ir kredito apyvartų skirtumą tarp banko išrašo duomenų ir Agentūros analitinės sąskaitos Nr. 091100 (BF lėšų ir SAPARD atsiskaitomoji sąskaita). Šis skirtumas susidarė dėl Agentūros apskaitoje neatvaizduotų toliau pateiktų ūkinių operacijų, tačiau šios ūkinės operacijos nedarė įtakos SAPARD finansinėje atskaitomybėje pateikiamų duomenų apie panaudotas bei gautas lėšas tikslumui:

- 2005-03-04 AB banko „Hansabankas“ 83 687 Lt nurašymo nuo Agentūros atsiskaitomosios sąskaitos ir tą pačią dieną minėtos sumos grąžinimo į Agentūros sąskaitą;
- 2005-05-13 AB banko „Hansabankas“ 270 852 Lt nurašymo nuo Agentūros atsiskaitomosios sąskaitos ir tą pačią dieną minėtos sumos grąžino į Agentūros sąskaitą.

Audito metu taip pat nustatėme atvejus, kai laiku apskaitoje neregistruojami Agentūros kreditoriniai įsipareigojimai, pasirašant ar keičiant Paramos sutartis:

- Trimis atvejais⁶⁰ Agentūrai 2004 metais pasirašius Paramos sutartis su Paramos gavėjais Agentūros kreditorinis įsipareigojimas šiems Paramos gavėjams apskaitoje buvo užfiksuotas tik 2005 metais, t.y. praėjus daugiau negu metams nuo Agentūros kreditorinio įsipareigojimo atsiradimo momento. Tuo taip pat nesilaikoma LR Buhalterinės apskaitos įstatymo ir FAD darbo aprašymo procedūrų.
- Vienu atveju⁶¹ Paramos sutarties pakeitimas (Susitarimas) pasirašytas 2005-06-15, tuo tarpu sutarties keitimo duomenys apskaitoje atvaizduoti tik 2005-07-22.

Pažymėtina, kad 2004 metų patvirtinimo audito metu dėl apskaitoje neatvaizduotų ūkinių operacijų buvo atkreiptas Agentūros dėmesys.

Rekomenduojame FAD direktoriui užtikrinti, kad į apskaitą būtų įtrauktos visos ūkinės operacijos, kaip to reikalauja Buhalterinės apskaitos įstatymas ir Tarptautiniai apskaitos standartai.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją bus atsižvelgta. Europos Sąjungos paramos apskaitos skyrius pastebėjo ir užfiksavo šį faktą 2005-03-07 ir 2005-05-17 pažymomis, kuriose pažymima, kad abiem atvejais lėšos nuo sąskaitos buvo nurašytos ir vėl užskaitytos dėl banko klaidos tą pačią dieną, t.y. nebuvo patirta išlaidų. Todėl buvo nutarta šių operacijų nefiksuoti „Navision Financials“ apskaitos programoje.

SAPARD 2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo audito ataskaitoje buvo pastaba dėl PVM kompensavimo ŽŪM, todėl kol nebuvo gautas atsakymas iš Europos Komisijos sutartys į sistemą nebuvo suvedinėjamos. Šiose trijose sutartyse nebuvo išskirtas PVM, todėl jos buvo suvestos vėliau.

FAD Mokėjimo prašymų skyrius (toliau tekste – MPS), gavęs Paramos sutartį ar jos pakeitimus iš KPPD AAS, deda antspaudą ir įrašo gavimo datą. Šiuo atveju Paramos sutarties pakeitimas buvo gautas 2005-07-22, todėl ir buvo įvestas šia data.

---

⁶⁰ Projektas P70030042/97 (Paramos sutartis pasirašyta 2004-03-22, apskaitoje užregistruota – 2005-08-17), Projektas P70030047/291 (Paramos sutartis pasirašyta 2004-05-17, apskaitoje užregistruota – 2005-08-18), Projektas P70030048/292 (Paramos sutartis pasirašyta 2004-05-17, apskaitoje užregistruota – 2005-08-18).

⁶¹ Projektas Nr. P16030046 (MP Nr. M16050021).

(27) Vidutinės svarbos pastebėjimas – Neįsitikinta, kad investicija visiškai sukomplektuota

Audito metu, atlikę kontrolės (atitikimo) ir detalaus patikrinimo testus, nustatėme du atvejus, kai Agentūra nesiėmė veiksmų siekdama įsitikinti, kad Paramos gavėjo atlikta investicija išlieka kompensuotina.

Nustatėme atvejį⁶², kai remiantis Mokėjimo prašymo patikros vietoje ataskaita, investicijos melžimo aikštelės dalis (svėrimo kompiuteris „WIN scale“), Mokėjimo prašymo patikros metu buvo pas Paramos gavėją. 2005-02-28 Užsakomosios patikros ataskaitoje pateikta pastaba, kad pas Paramos gavėją užsakomosios patikros metu nebuvo rasta ši melžimo aikštelės dalis, nes jai sugedus buvo išvežta taisyti. Agentūra prieš atlikdama mokėjimą nesiėmė pakankamų priemonių įsitikinti, kad investicija (melžimo aikštelės dalis) buvo kompensuotina, t. y. buvo visiškai sukomplektuota.

Taip pat nustatėme atvejį⁶³, kai Mokėjimo prašymo vertintojas, remdamasis KDTS Mokėjimo prašymo patikros vietoje metu nustatytais neatitikimais: neįrengti 8 signaliniai stulpeliai, nes jie pastatyti kitame kelyje, Paklausimu (MP 2) paprašė pateikti šių netinkamų išlaidų apskaičiavimą procentiniais priedais. Minėti stulpeliai buvo kompensuoti remiantis rangovo raštu (akte minimi stulpeliai jau yra pastatyti), tačiau neįsitikinusi, ar jie iš tikrųjų yra įrengti pas Paramos gavėją.

Rekomenduojame minėtų projektų administratoriams imtis KPPD darbo aprašyme numatytų priemonių, jog būtų įsitikinta, kad turtas ir įrenginiai yra pas Paramos gavėjus.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją bus atsižvelgta. KPPD AAS inicijuos užsakomąją patikrą vietoje (P13020015, M13050002), siekiant įsitikinti, kad melžimo aikštelės „Eglutė FGM 2*11“ dalis (pašarų smulkintuvo-dalintuvo DF-9 svėrimo kompiuteris „WIN scale“) yra sukomplektuota pas Paramos gavėją. Taip pat bus inicijuota kontrolinė patikra ir dėl antrojo atvejo t. y. įsitikinti rangovo rašto teisingumu, kad minėti stulpeliai yra pastatyti.

(28) Nedidelės svarbos pastebėjimas – Mokėtinos sumos patvirtinimas atliktas nesilaikant darbo procedūrų

Remiantis DFS priedo A skyriaus 14 straipsnio 2.2.2 punktu, kiekvienas pareigūnas, atliekantis vieną iš šių funkcijų: projektų patvirtinimą, mokėjimų patvirtinimą, sumų mokėjimą ar apskaitymą, turi būti prižiūrimas antro pareigūno.

Audito metu, atlikę kontrolės (atitikimo) ir detalaus patikrinimo testus, nustatėme atvejį⁶⁴, kai mokėtinos sumos patvirtinimas buvo atliktas nesilaikant nustatytų FAD darbo procedūrų, nes FAD MPS vedėjas, neturėdamas įgaliojimo vykdyti FAD direktoriaus funkcijų, pasirašė Mokėjimo prašymo vertinimo ataskaitą (MP 7), taip patvirtindamas mokėtiną Mokėjimo prašymo sumą. Tokiu būdu nebuvo tinkamai atlikta priežiūros funkcija. Be to, ši klaida nebuvo pastebėta pildant ES apskaitos skyriaus vedėjo Mokėjimo prašymų vertinimo ataskaitos tikrinimo elementų sąrašą (AA 1).

Rekomenduojame Agentūros vadovybei užtikrinti, kad kai darbe nėra ir savo funkcijų negali atlikti FAD direktorius, jo funkcijų laikino vykdymo klausimas būtų išspręstas laikantis FAD darbo aprašymo procedūros „Nenumatytos situacijos“.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją bus atsižvelgta. Užtikrinsime FAD darbo aprašymo procedūros skyriaus „Nenumatytos situacijos“ laikymąsi. Norėtume atkreipti dėmesį į tai, kad FAD direktorius kontroliavo šią sumą, tvirtindamas mokėjimo pavedimus.

⁶² Projektas Nr. P13020015 (MP Nr. M13050002).

⁶³ Projektas Nr. P45030044 (MP Nr. M45050035).

⁶⁴ Projektas Nr. P23020024 (MP Nr. M23040073).

(29) Nedidelės svarbos pastebėjimas – Atliktas mokėjimas be visų išlaidas patvirtinančių dokumentų

Audito metu, atlikę kontrolės (atitikimo) ir detalaus patikrinimo testus, nustatėme atvejį⁶⁵, kai Agentūra Paramos gavėjui kompensavo investiciją – inkubatoriaus įrangą, neturint dokumento, įrodančio, kad už inkubatoriaus įrangą Paramos gavėjas tiekėjui pervedė dalį apmokėjimo – 57 021 EUR (196 823 Lt).

Po Patvirtinančios institucijos pateiktų pastabų Agentūra kreipėsi į Paramos gavėją su prašymu pateikti 57 021 EUR (196 823 Lt) išlaidas patvirtinantį dokumentą. Audito metu gauta Paramos gavėjo swift'o kopija patvirtino Agentūros atlikto mokėjimo pagrįstumą.

Rekomenduojame FAD MPS vedėjui užtikrinti Agentūros atliekamų mokėjimų pagrįstumą.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją bus atsižvelgta. MPS vedėjas organizuos savo darbuotojams susirinkimą, kurio metu bus aptarta ši rekomendacija, t.y., kad nebūtų atliktas mokėjimas paramos gavėjui be visų išlaidas patvirtinančių dokumentų, bei kitos rekomendacijos.

5.3.1 IŠVADA

Išskyrus Ataskaitos 5.1 ir 5.3 dalių pastebėjimuose pateiktus atvejus, manome, kad FAD specialistai, vykdydami jiems pavestas funkcijas, iš esmės laikosi Agentūros nustatytų taisyklių, taigi su mokėjimo sumos nustatymo, mokėjimo atlikimo, atliktų mokėjimų registravimo ir apskaitos funkcijomis susijusios vidaus kontrolės procedūros yra teoriškai efektyvios ir praktikoje įgyvendinamos patenkinamai.

Mokėjimo sumos nustatytos, mokėjimai atlikti, atliktų mokėjimų registravimas ir apskaita vedama laikantis nustatytų darbo procedūrų ir atitinka DFS reikalavimus, išskyrus mūsų pastebėjimuose minimus atvejus.

5.4 KAIMO PLĖTROS PROGRAMŲ DEPARTAMENTAS

(30) Vidutinės svarbos pastebėjimas – Nevertinamos metinės ir ketvirtinės projektų vykdymo ataskaitos

Remiantis tarp Agentūros ir Paramos gavėjo pasirašytos Paramos sutarties 3 straipsnio 5.5 nuostatomis, Paramos gavėjo veikla Projekto vykdymo metu ir 5 metus po Paramos suteikimo turi atitikti tinkamumo kriterijus, nurodytus NŽŪKPP, vienas kurių yra ekonominis gyvybingumas.

Audito metu, atlikę kontrolės (atitikimo) ir detalaus patikrinimo testus bei peržiūrėję Projektų priežiūros bylas, nustatėme atvejus, kai Paramos gavėjų veikla buvo nuostolinga⁶⁶, kitais atvejais skolos rodiklio reikšmė viršijo 0,5 ribą⁶⁷, tačiau Projektų priežiūros bylose nebuvo dokumentų, įrodančių, jog buvo vertintos Paramos gavėjų kartu su Metinėmis projekto vykdymo ataskaitomis atsiųstos finansinės atskaitomybės bei Paramos gavėjo veiklos atitiktis ekonominio gyvybingumo tinkamumo kriterijui. Pažymėtina, jog vienu atveju⁶⁸, kai Paramos gavėjo veiklos nuostolis buvo beveik 22 tūkst. Lt, PAK sprendimu PVS atliko Paramos gavėjo finansinės būklės vertinimą, tuo tarpu esant žymiai didesniems Paramos gavėjų nuostoliams, nebuvo inicijuotas šių Paramos gavėjų finansinės būklės vertinimas.

---

⁶⁵ Projektas Nr. P10030029 (MP Nr. M10040037).

⁶⁶ Paramos gavėjas (P23010002) 2004 metais patyrė 1 538 214 Lt nuostolį, Paramos gavėjas (P29020023) per 2005 m. IV ketv. patyrė 3 241 497 Lt nuostolį, Paramos gavėjas (P13020015) 2004 metais patyrė 341 971 Lt nuostolį, Paramos gavėjas (P27020012) 2004 m. patyrė 390 232 Lt nuostolį, o 2005 m. – 882 148 Lt nuostolį, Paramos gavėjas (P22020048) 2004 m. patyrė 109 350 Lt nuostolį.

⁶⁷ Paramos gavėjo (P29020023) 2004 m. skolos rodiklis 0,75, Paramos gavėjo (P24020019) – 0,81, Paramos gavėjo (P33020097) – 0,75, Paramos gavėjo (P20020015) – 0,69, Paramos gavėjo (P13020015) – 0,56, Paramos gavėjo (P18050012) – 0,54, Paramos gavėjo (P22020048) – 0,58, Paramos gavėjo (P27020012) – 0,62, o 2005 m. – 0,6.

⁶⁸ Projektas Nr. P30020037.

Audito metu taip pat nustatėme atvejį⁶⁹, kai KPPD AAS remiantis Paramos gavėjo pateikta minėta ataskaita už 2004 metus patikrą vietoje inicijavo tik po 9 mėn., kurios metu buvo nustatyta, kad Paramos gavėjas nevykdo veiklos, kuriai buvo suteikta SAPARD parama, yra areštuotas visas pagal SAPARD programą Paramos gavėjo įsigytas turtas, nesilaikoma atitinkamų Paramos sutarties sąlygų.

Atsižvelgdami į DFS priedo B skyriaus 4 straipsnio reikalavimą SAPARD programos projektų priežiūrą vykdyti 5 metus nuo paskutinio Agentūros atlikto mokėjimo bei į aukščiau paminėtų projektų administravimo trūkumų ir rizikos dėl projektų ekonominio nevybybingumo neigiamą įtaką tolimesniam SAPARD programos projektų finansuotinumui, **rekomenduojame** skubiai imtis tinkamų priemonių įgyvendinti SAPARD 2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo valstybinio audito ataskaitoje pateiktą ir iki šiol neįgyvendintą rekomendaciją – KPPD direktoriui inicijuoti KPPD darbo aprašymo papildymą, numatant Paramos gavėjo Agentūrai siunčiamų metinių ataskaitų vertinimo dokumentavimo tvarką. Rengiant šią tvarką patariame sukurti ataskaitų tikrinimo klausimynus, numatyti už jų pildymą bei peržiūrą atsakingus asmenis, ataskaitų vertinimo terminus.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Inicijuojamas KPPD AAS darbo aprašymo papildymas reglamentuojantis Projekto vykdytojo Agentūrai siunčiamų metinių ataskaitų tikrinimo tvarką įvedant klausimyną, nurodant tikrinimo terminus. Atsakingais už klausimynų pildymą bus administruojantys konkrečius projektus darbuotojai. Ekonominis gyvybingumas vertinamas pateikus Paraišką projekto vertinimo metu.

(31) Vidutinės svarbos pastebėjimas – Neužtikrinamas savalaikis Metinių projekto vykdymo ataskaitų pateikimas

Remiantis tarp Agentūros ir Paramos gavėjo pasirašytos Paramos sutarties 12 straipsnio 2 dalimi, Paramos gavėjas įsipareigoja per vieną mėnesį nuo metų pabaigos Agentūrai teikti metines ataskaitas penkis metus po paskutinio Paramos sumos sumokėjimo.

Audito metu peržvelgę Projekto priežiūros bylas nustatėme atvejus⁷⁰, kai Paramos gavėjai nebuvo pateikę Metinių projekto vykdymo ataskaitų už 2004 metus. Agentūra šiais atvejais nesiėmė KPPD darbo aprašymo 7.2.2 dalies 13 skyriuje numatytos kontrolės priemonės, pagal kurią jeigu Paramos gavėjas nepateikia laiku nurodytų ataskaitų, už projekto priežiūrą atsakingas tarnautojas privalo nedelsiant (per penkias darbo dienas) parengti Pranešimą dėl nepateiktos informacijos.

Atsižvelgiant į Patvirtinančios institucijos pastabas, Agentūra parengė ir išsiuntė Paramos gavėjams Pranešimus dėl nepateiktų Metinių projekto vykdymo ataskaitų ir iš Paramos gavėjų gavo minėtas ataskaitas. Pažymėtina, kad vienu atveju⁷¹, Paramos gavėjas, laiku nepateikęs Metinės projekto vykdymo ataskaitos, nesilaiko vieno iš bendrųjų tinkamumo kriterijų dėl mokesčių įsipareigojimų (Žr. Pastebėjimą Nr. (11)).

Siekiant užtikrinti tinkamą projektų priežiūrą, **rekomenduojame** KPPD AAS vedėjui užtikrinti, kad, kai Paramos gavėjai laiku nepateikia Metinių projekto vykdymo ataskaitų, būtų laikomasi KPPD darbo aprašymo 7.2.2 dalies 13 skyriuje numatytos kontrolės priemonės.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją atsižvelgta. KPPD AAS specialistai skyriaus susirinkimo, įvykusio 2006-03-14, metu perspėti, kad Paramos gavėjui per vieną mėnesį nuo metų pabaigos neatsiuntus SAPARD metinės įgyvendinimo ataskaitos, gali būti telefonu priminta nedelsiant ją atsiųsti. Po priminimo negavus ataskaitos, turi būti raštu išsiųstas priminimas dėl ataskaitos atsiuntimo, nurodant terminą iki kada ataskaita turėtų būti atsiųsta. Po raštiško priminimo negavus prašomos ataskaitos, laikytis KPPD darbo aprašymo 7.2.2 dalies 13 skyriuje numatytos kontrolės priemonės.

---

⁶⁹ Projektas Nr. P13020015 (MP Nr. M13050002).

⁷⁰ Projektai Nr. P13020015 (MP Nr. M13050002), Nr. P43040132, Nr. P27020012 (M18050012).

⁷¹ Projektas Nr. P13020015 (MP Nr. M13050002).

(32) Nedidelės svarbos pastebėjimas - Nevisiškai užpildytas Agentūros darbo dokumentas

Audito metu, atlikę kontrolės (atitikimo) ir detalaus patikrinimo testus, nustatėme atvejį⁷², kai Mokėjimo prašymo kontrolinio atžymų lapo (MPR 3) 40 eilutėje „Informacijos apie atliktą mokėjimo pavedimą (suvestinės su gautais dokumentais) pateikimas Projektų administravimo skyriui“ nebuvo pažymėtas atsakingas asmuo, dokumento užpildymo data ir nebuvo atsakingo asmens parašo.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Techninė klaida (žmogiškasis faktorius). KPPD AAS specialistams skyriaus susirinkimo, įvykusio 2006-03-14, metu pažymėta, kad atidžiau būtų pildomi darbo dokumentai.

5.4.1 IŠVADA

Išskyrus Ataskaitos 5.1 ir 5.4 dalių pastebėjimuose pateiktus atvejus, manome, kad KPPD specialistai, vykdydami jiems pavestas funkcijas, iš esmės laikosi Agentūros nustatytų taisyklių, taigi su projektų administravimo funkcijomis susijusios vidaus kontrolės procedūros yra teoriškai efektyvios ir praktikoje įgyvendinamos patenkinamai.

5.5 VIDAUS AUDITO DEPARTAMENTAS

(33) Vidutinės svarbos pastebėjimas – Nepakankamas VAD darbuotojų skaičius bei darbuotojų kaita

Pagal pateiktą vidaus auditorių poreikio analizę, VAD funkcijoms⁷³ atlikti reikia 22 darbuotojų, iš jų 16 vidaus auditorių. 2005-12-31 VAD dirbo 15 darbuotojų, iš jų tik 9 vidaus auditoriai, tiesiogiai dalyvaujantys vykdant vidaus audito funkciją.

Yra didelė rizika, kad dėl nepakankamo VAD darbuotojų skaičiaus VAD funkcijos bus įgyvendintos netinkamai, o dėl didelio darbo krūvio esami vidaus auditoriai bus neišsaugoti. Tai patvirtina ir faktas, kad vidaus auditorių kaita per 2005 metus buvo 19 proc.

Minėtą padėtį lėmė susidariusi padėtis vidaus auditorių darbo rinkoje, o Agentūra imasi veiksmų spręsti vidaus auditorių poreikio trūkumą (samdo audito kompanijas vidaus audito funkcijai atlikti), tad rekomendacijos neteikiame.

(34) Nedidelės svarbos pastebėjimas – Rekomendacijų įgyvendinimo planų sudarymas

Audito metu, peržiūrėdami VAD ataskaitose pateiktų rekomendacijų įgyvendinimą, nustatėme, kad audituojamieji (Agentūros struktūrinių padalinių vadovai) ne visais atvejais sudaro trūkumų šalinimo planus ir juos pateikia VAD direktoriui. Tai didina **riziką**, kad rekomendacijos bus neįgyvendintos arba neįgyvendintos laiku.

Rekomenduojame Agentūros vadovybei užtikrinti, kad visais atvejais audituojamųjų padalinių vadovai pateiktų VAD direktoriui trūkumų šalinimo planus, kaip to reikalauja Agentūros darbo reglamento 20.2 punktas.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Minėti atvejai bus apsvarstyti gamybinio pasitarimo metu akcentuojant į 2005-05-03 Agentūros vadovybės ir struktūrinių padalinių vadovų pasitarimo protokolą Nr. BR11-(1.8)-14.

(35) Nedidelės svarbos pastebėjimas – Nepakankamas rekomendacijų įgyvendinimo dokumentavimas

Audito metu peržiūrėdami VAD ataskaitose pateiktų rekomendacijų įgyvendinimą, nustatėme, kad audituojamieji (Agentūros struktūriniai padaliniai) nepakankamai dokumentuoja rekomendacijų įgyvendinimą. Todėl ne visada galima surinkti įrodymus apie tai, ar iš tikrųjų rekomendacija buvo

---

⁷² Projektas Nr. P16040011 (MP Nr. M16050009).

⁷³ VAD funkcijas apima EŽŪOGF, SAPARD ir nacionalinės paramos vidaus auditai.

įgyvendinta. Tai didina **riziką**, kad rekomendacijos bus neįgyvendintos, netinkamai įgyvendintos, bei didina vidaus auditorių darbo sąnaudas, vertinant rekomendacijos įgyvendinimą.

Rekomenduojame Agentūros vadovybei užtikrinti, kad audituojamieji dokumentuotų veiksmus, susijusius su VAD pateiktą rekomendacijų įgyvendinimu.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Atskleisti atvejai, įgyvendinant VAD pastebėjimus bus aptarti artimiausio gamybinio pasitarimo metu ir sustiprinta jų vykdymo kontrolė.

5.5.1 IŠVADA

Išskyrus Ataskaitos 5.5 dalies pastebėjimuose pateiktus atvejus, manome, kad VAD specialistai, vykdydami jiems pavestas funkcijas, iš esmės laikosi Agentūros nustatytų taisyklių, taigi su vidaus audito funkcija susijusios vidaus kontrolės procedūros yra teoriškai efektyvios ir praktikoje įgyvendinamos patenkinamai.

VAD veikla užtikrina Agentūros vidaus kontrolės sistemų veikimą pagal DFS reikalavimus.

5.6 INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ DEPARTAMENTAS

5.6.1 ATLIKTAS DARBAS

Agentūros IS saugumo atitikimą DFS reikalavimams atlikome vadovaudamiesi EK Žemės ūkio generalinio direktorato 1998-02-19 paskelbtomis Mokėjimo agentūrų IT sistemų kompiuterinio saugumo gairėmis Nr. VI/661/97 (toliau tekste – IT saugumo gairės), TAS, INTOSAI audito standartų įgyvendinimo Europoje 22 gaire ir naudojomes INTOSAI IT audito nuolatinio komiteto metodikomis. Audito metu mes pasinaudojome EŽŪOGF GS 2005 metų Patvirtinimo audito ataskaitoje pateikta informacija, susijusia su kompiuterinio saugumo vertinimu. EŽŪOGF GS skyriaus 2005 metų Patvirtinimo audito metu mes vadovavomės LST ISO/IEC 17799:2004 standartu. SAPARD patvirtinimo audito metu mes peržiūrėjome Agentūros praktinį atitikimą IT saugumo gairėms, pagrindinį dėmesį telkdami į tas sritis, kurių neapėmė 2005 metų EŽŪOGF GS Patvirtinimo auditas.

Agentūra jau atsižvelgė į 2005 metų EŽŪOGF GS Patvirtinimo audito išvadas ir daugelis rekomendacijų įgyvendinamos arba numatyti jų atlikimo terminai.

Patvirtinimo audito metu susipažinome ir analizavome SAPARD administravimo informacinę sistemą. Mes bendravome su šios sistemos prižiūrėtojais, t.y. su Agentūros Informacinių technologijų departamento (toliau – ITD) direktoriumi ir Agentūros informacinės sistemos administratoriais. Audito metu peržiūrėjome Agentūros informacines sistemas reglamentuojančius dokumentus.

5.6.2 AGENTŪROS INFORMACINĖ APLINKA

SAPARD IS valdytoja yra Finansų ir apskaitos departamento direktorė. Agentūroje už rizikų vertinimą ir analizę bei informacijos apsaugos ir vidaus kontrolę atsakingas Rizikų vertinimo ir valdymo skyrius. Konkrečios saugos užtikrinimo funkcijos priskirtos ir kitiems Agentūros padaliniams, pavyzdžiui, už personalo saugą atsakingas Teisės departamento Personalo skyrius, už fizinę saugą – Bendrųjų reikalų departamentas ir kt. Agentūroje už IS priežiūrą ir projektavimą atsakingas atskiras padalinys – ITD.

Agentūroje atskirtos IS saugos, projektavimo, administravimo ir duomenų suvedimo funkcijos. Agentūroje sukurta informacijos politika ir procedūros.

SAPARD procesai kompiuterizuoti apskaitos modulyje, kuris yra sudėtinė Agentūros veiklos procesų ir SAPARD programos informacinės sistemos dalis. Šio apskaitos modulio pagrindas yra standartinė NAVISION programinė įranga.

5.6.3 PASTEBĖJIMAI

Toliau pateikiami audito metu nustatyti pastebėjimai bei suformuluotos rekomendacijos, susijusios su IT saugumo gairių ir DFS reikalavimais.

(36) Nedidelės svarbos pastebėjimas – Fizinė prieiga

Pagal DFS priedo A skyriaus 14 straipsnio 2.2.6 dalies f punktą, kompiuterinės sistemos turi būti fiziškai apsaugotos nuo pašalinių asmenų naudojimosi jomis, o duomenys turi būti saugomi, padarant jų kopijas, kurios būtų laikomos atskiroje saugioje vietoje.

Audito metu nustatėme, kad:

- personalas nenešioja matomų atpažinimo ženklų.
- nereglamentuotas vaizdo ir garso įrašų darymas.
- nenumatytas nešiojamųjų kompiuterių rakinimas.
- Agentūroje nebaigti sudaryti veiklos testavimo bandymo planai.
- Agentūroje audituojamu laikotarpiu nevyko veiklos testavimo mokymai.

Audito metu Agentūroje padaryta pažanga dėl veiklos testavimo mokymų, nuolat pravedamas bendras vidinio įvadinio mokymo seminaras.

Rekomenduojame Agentūros Saugumo forumui užtikrinti Agentūros informacijos apsaugos atitiktį IT saugumo gairėms.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją bus atsižvelgta. Rekomendacijos įgyvendinimui bus sušauktas Saugumo forumo posėdis, kuris patvirtins rekomendacijų įgyvendinimo terminus ir vykdytojus.

(37) Nedidelės svarbos pastebėjimas – Duomenų slaptumas, vientisumas ir prieinamumas, pastovieji duomenys

Pagal DFS priedo A skyriaus 14 straipsnio 2.2.6 dalies 2 pastraipą, remiantis patvirtinta informacijos ir ryšių technologijų strategija turi būti sukurta išsami informacijos technologijų apsaugos politika, siekiant užtikrinti slaptumą, vientisumą ir visų duomenų prieinamumą.

Audito metu nustatėme, kad:

- dėl Lietuvos Respublikos teisės aktų nekonkretumo Agentūros Informacijos saugos politika dokumentuota dvejuose atskiruose dokumentuose – Informacijos saugos nuostatuose ir Informacijos saugos politikoje. Egzistuoja rizika, kad šie dokumentai ilgainiui gali nesutapti ir vienas iš dokumentų gali tapti ne realiai veikiančiu, o formaliu aprašančiu realią Agentūros informacijos politiką.
- atliekamas, bet dar neužbaigtas informacijos saugos politikos vertinimas.
- Agentūrai rizikos vertinimo ir saugumo reikalavimų konsultacijas teikė privati kompanija. Pagal kompanijos pateiktus duomenis sudėtinga nustatyti atskirų kontrolės priemonių atitikimą.
- neatliekami techniniai IS auditai ir techninių pažeidžiamumų peržiūros.

Rekomenduojame Agentūros Saugumo forumui užtikrinti Agentūros informacijos apsaugos atitiktį IT saugumo gairėms.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją bus atsižvelgta. Rekomendacijos įgyvendinimui bus sušauktas Saugumo forumo posėdis, kuris patvirtins rekomendacijų įgyvendinimo terminus ir vykdytojus.

5.6.4 IŠVADA

Išskyrus Ataskaitos 5.6.3 dalies pastebėjimuose pateiktus atvejus, manome, kad Agentūroje taikomos kompiuterių saugumo procedūros užtikrina, kad Agentūra atitinka atitinkamus DFS aprašytus akreditacijos kriterijus.

6. ATITIKTIES AKREDITAVIMO KRITERIJAMS PERŽVALGA

Šioje Ataskaitos dalyje apžvelgiamas akreditavimo teisinis pagrindas, Agentūros ir NF dabartinė atitiktis akreditavimo kriterijams.

6.1 BENDROJI INFORMACIJA

Pagal DFS šalys turi akredituoti Agentūrą atlikti mokėjimus iš SAPARD programos lėšų. Europos Komisija, suteikusi teisę Agentūrai administruoti SAPARD programos lėšas, prireikus turi teisę atlikti šios akreditacijos peržvalgą. Lietuvoje Agentūros nacionalinė akreditacija, suteikianti teisę administruoti SAPARD programos lėšas, buvo patvirtinta 2001-06-29. Europos Komisija 2001-11-26 ir 2003-10-09 sprendimais suteikė Agentūrai teisę administruoti SAPARD programos lėšas.

Tam, kad gautų akreditaciją ir teisę valdyti SAPARD programos lėšas, Agentūra privalo atitikti kriterijus, susijusius su jos pagrindinėmis leidimų mokėjimams išdavimo, mokėjimų vykdymo ir mokėjimų apskaitos funkcijomis. Agentūra privalo laikytis DFS priedo A skyriaus 5 ir 14 straipsnių nuostatų, o ypač atitikti šiuos DFS priedo A skyrius 4 straipsnio 4 dalyje numatytus akreditavimo kriterijus:

- rašytines procedūras;
- pareigų atskyrimą;
- patikras prieš patvirtinant projektus ir prieš atliekant mokėjimus;
- mokėjimų procedūras;
- apskaitos procedūras;
- kompiuterinių sistemų saugumą;
- vidaus auditą.

6.2 AGENTŪROS AKREDITAVIMO PROCESAS

Akreditavimo kriterijų laikymosi 2004 metais peržvalgą atliko Patvirtinančioji institucija (Valstybės kontrolė). Pagrindiniai auditorių pastebėjimai, susiję su atitiktimi akreditavimo kriterijams, buvo šie:

- rašytinės procedūros – nustatyti atvejai, kai taikomos rašytinės procedūros buvo nepakankamos, neteisingos, buvo vykdomos nenumatytos procedūros ir buvo nesilaikoma numatytų rašytinių procedūrų;
- pareigų atskyrimas – nustatyti atvejai, kai nebuvo atskirtos vertinimo ir atlikto darbo peržiūros funkcijos;
- patikros prieš patvirtinant projektus ir Mokėjimo prašymus – nustatyti atvejai, kai patikros vietoje prieš patvirtinant Mokėjimo prašymus buvo neatliktos, kai Mokėjimo prašymai buvo apmokėti neįsitikinus, kad patikros vietoje buvo atliktos, kai Mokėjimo prašymo patikros metu buvo patikrinta tik dalis investicijų;
- mokėjimų procedūros – nustatyti atvejai, kai laikotarpis nuo Mokėjimo prašymo išsamumo įvertinimo KDTS iki jo apmokėjimo buvo ilgesnis negu trys mėnesiai.
- apskaitos procedūros – nustatyti atvejai, kai buvo atliekami neefektyvus apskaitos duomenų sutikrinimai, kai apskaitoje nebuvo atvaizduotos ūkinės operacijos, kai apskaitoje atvaizduoti ne visi debitoriai ir kai apskaitoje buvo neteisingai atvaizduoti delspinigiai;
- kompiuterinių sistemų saugumas – svarbių pastebėjimų nenustatėme;
- vidaus auditas – nustatyta, kad VAD peržiūrint keičiamas ir naujai diegiamas administravimo procedūras, neprašyta rekomendacijų įgyvendinimo procedūra Agentūros ir VAD lygmeniu, Finansų ministerijos VAS yra nepakankami žmogiškieji ištekliai.

Kartu su šiais pastebėjimais Agentūrai ir NF buvo pateiktos rekomendacijos, kurių įgyvendinimo vertinimas pateikiamas šios Ataskaitos 8 dalyje.

Be to, audito metu atsižvelgėme į vidaus ir kitų išorės auditorių pastebėjimus ir rekomendacijas, susijusias su atitiktimi akreditavimo kriterijams.

6.3 ATITIKTIES AKREDITAVIMO KRITERIJAMS PER 2005 METUS PERŽVALGA

6.3.1 ATLIKTA DARBAS

Audito metu atlikome Agentūros ir NF atitikties akreditavimo kriterijams per 2005 metus peržvalgą. Mes taip pat peržiūrėjome LR Valstybės kontrolės atlikto SAPARD 2004 metų išlaidų ataskaitų patvirtinimo valstybinio audito ataskaitą, Europos Audito Rūmų Metinę biudžeto vykdymo ataskaitą Nr. 2005/C301/01, Agentūros vidaus audito ataskaitas, Priežiūros komiteto posėdžio protokolą. Atlikdami auditą atsižvelgėme į toliau esančioje lentelėje (žr. Lentelė Nr. 15) minimuose dokumentuose pateiktus pastebėjimus ir rekomendacijas.

Lentelė Nr. 15

Iš EK institucijų gauti raštai

Eil. Nr.	Siuntėjas (institucija / asmuo)	Dokumentas	Dokumento išsiuntimo / parengimo data	Dokumento Nr.	Agentūros dokumento gavimo data
1.	Europos Komisija, Žemės ūkio generalinis Direktoratas / J. M. Silva Rodriguez	SAPARD programos uždarymo gairės.	2005-02-28	OD/AD/(04) 2906	2005-03-08
2.	Europos Komisija, M. Fischer Boel	EK sprendimas Nr. K(2005)1629 iš dalies keičiantis 2000-11-27 EK sprendimą K(2000)3329 (galutinis) patvirtinantį SAPARD Nacionalinės žemės ūkio kaimo plėtros paramos programą Lietuvai.	2005-05-27	K(2005)1629	2005-06-01
3.	Europos Komisija, Žemės ūkio generalinis Direktoratas / J. M. Silva Rodriguez	Pranešimas apie EK sprendimą dėl SAPARD programos lėšų panaudojimo 2004 metais, numatytas DFS A priedo 11 skyriaus 7 dalyje.	2005-07-13	AGRI/J.5/D M/es- D(2005)2144 8	2005-07-29
4.	Europos Komisija, Žemės ūkio generalinis Direktoratas / J. M. Silva Rodriguez	Dėl PVM išlaidų kompensavimo tinkamumo VII priemonės vykdomiems projektams SAPARD programoje Lietuvoje.	2005-09-13	B.II.4/WS/sq D(2005)2554 9	2005-09-20
5.	Europos Komisija, Žemės ūkio generalinis Direktoratas / Wolfgang Burtscher	2005 m. birželio mėn. 13-17 d vykusios audito misijos auditorių pastebėjimai dėl SAPARD ir EŽŪOGF programų įgyvendinimo Lietuvoje ir prašymas pateikti daugiau informacijos.	2005-09-23	D(2005)2902 3	Gauta lietuvių kalba 2005-09-28
6.			2005-08-24	D(2005)2506 2	Gauta anglų kalba 2005-09-08
7.	Europos Komisija, Žemės ūkio generalinis Direktoratas / Wolfgang Burtscher	Dėl SAPARD programos DFS A priedo 12 straipsnio finansinio susitarimo, susijusio su DFS A priedo 8 straipsnio 6 dalies reikalavimu Agentūrai užtikrinti, kad iš paramos gavėjų gauti mokėjimo prašymai bus laiku sutvarkyti.	2005-10-10	DM D(2005)2925 2	2005-10-14
8.	Europos Komisija, Žemės ūkio generalinis Direktoratas	EK Suvestinė ataskaita apie 2004 m. SAPARD sąskaitų lėšų panaudojimą. Šioje ataskaitoje taip pat pateikiamos rekomendacijos Patvirtinančiai institucijai.	-	Agri J.5 D(2005)	-

9.	Europos Komisija, Žemės ūkio generalinis Direktoratas / J. M. Silva Rodriguez	EK 2005-09-30 sprendimas dėl SAPARD programos lėšų panaudojimo 2004 metais.	2005-10-20	Agri J.5/D.M. D(2005)3117 0	2005-11-08
10.	Europos Komisija, Žemės ūkio generalinis Direktoratas / J. M. Silva Rodriguez	Dėl SAPARD programos užbaigimo.	2005-10-13	E.II.4/WS/ad D(2005)3056 8	2005-11-02
11.	Europos Komisija, Žemės ūkio generalinis Direktoratas / J. M. Silva Rodriguez	Dėl SAPARD programos užbaigimo.	2005-11-18	E.II.4/WS/ad D(2005)3527 8	2005-12-15

Agentūros IS saugumo būklę patikrinome remdamiesi EK Žemės ūkio generalinio direktorato 1998-02-19 paskelbtomis Mokėjimo agentūrų IT sistemų kompiuterinio saugumo gairėmis Nr. VI/661/97 (toliau tekste – IT saugumo gairės). Audito metu mes pasinaudojome EŽŪOGF GS 2005 metų Patvirtinimo audito ataskaitoje pateikta informacija, susijusia su kompiuterinio saugumo vertinimu. EŽŪOGF GS skyriaus 2005 metų Patvirtinimo audito metu IT saugumas vertintas vadovaujantis LST ISO/IEC 17799:2004 standartu. SAPARD patvirtinimo audito metu mes peržiūrėjome Agentūros praktinį atitiktį IT saugumo gairėms, pagrindinį dėmesį telkdami į tas sritis, kurių neapėmė 2005 metų EŽŪOGF GS Patvirtinimo auditas.

Taip pat įvertinome Agentūros ir FM vidaus audito padalinių veiklą, siekiant užtikrinti vidaus kontrolės sistemos ir akreditavimo kriterijų atitikimą.

Agentūros ir NF vykdomos SAPARD programos administravimo atitikties akreditavimo kriterijams vertinimai pagrįsti I lygio kontrolės (atitikimo) ir detalaus testavimo bei II lygio vidaus kontrolės testavimo rezultatais.

6.3.2 PASTEBĖJIMAI IR REKOMENDACIJOS

Toliau pateikiama mūsų pastebėjimų, susijusių su atitiktimi akreditavimo kriterijams, santrauka (išsamus šių pastebėjimų aprašymas pateikiamas šios Ataskaitos 5 dalyje):

- rašytinės procedūros – nustatyti atvejai, kai taikomos rašytinės procedūros buvo nepakankamos, buvo vykdomos nenumatytos procedūros ir kai buvo nesilaikoma numatytų rašytinių procedūrų;
- pareigų atskyrimas – nustatyti atvejai, kai nebuvo atskirtos vertinimo ir atlikto darbo peržiūros funkcijos;
- patikros prieš patvirtinant Mokėjimo prašymus – svarbių pastebėjimų nenustatėme;
- mokėjimų procedūros – nustatyti atvejai, kai laikotarpis nuo Mokėjimo prašymo išsamumo įvertinimo KDTS iki jo apmokėjimo buvo ilgesnis negu trys mėnesiai, nustatyti penki atvejai, kai Mokėjimo prašymai apmokėti vėliau negu trys mėnesiai nuo paskutinio apmokėjimui reikalingo dokumento gavimo, nustatytas atvejis, kai mokėtinės sumos patvirtinimas buvo atliktas nesilaikant nustatytų FAD darbo procedūrų, nustatytas atvejis, kai mokėjimas buvo atliktas be visų išlaidas patvirtinančių dokumentų, nustatyti atvejai, kai investicijos buvo kompensuotos neturint Paramos gavėjo nuosavybę patvirtinančių dokumentų; nustatyti atvejai, kai buvo kompensuoti Mokėjimo prašymų vertinimo metu neatlikti darbai;
- apskaitos procedūros – nustatyti atvejai, kai apskaitoje nebuvo atvaizduotos ūkinės operacijos, kai apskaitoje laiku neregistruojami Agentūros kreditoriniai įsipareigojimai, pasirašant ar keičiant Paramos sutartis, nustatytas atvejis, kai Bendrijos įnašas, praėjus dviem metams po skolininko užregistravimo skolininkų žurnale, buvo nurašytas vėluojant 4 mėnesiais;
- kompiuterinių sistemų saugumas – svarbių pastebėjimų nenustatėme;

- vidaus auditas – nustatyta, kad nepakankamas VAD darbuotojų skaičius bei vidaus auditorių kaita per 2005 metus sudarė 19 proc.

6.4 IŠVADA

Manome, kad šiuo metu atitiktis akreditavimo kriterijams yra patenkinamas. Tačiau paminėtina, jog vadovaujantis DFS, ne Patvirtinančiosios institucijos pareiga teikti rekomendacijas apie mokėjimo agentūros akreditacijos statuso atšaukimą arba išsaugojimą ir tokios nuomonės pateikimas nėra šios Ataskaitos bei su ja susijusio audito tikslas.

7. BENDRIJOS FINANSINIŲ INTERESŲ APSAUGA

Šioje Ataskaitos dalyje pateikiame atliktų audito užduočių, susijusių su avansais ir garantijomis, debitoriais, SAPARD eurų sąskaita ir nacionalinio bendrojo finansavimo dalimi rezultatus. Mes atlikome audito procedūras ir gavome patvirtinimus, kurie suteikė pakankamų, tinkamų ir patikimų audito įrodymų, kad Bendrijos finansiniai interesai yra tinkamai apsaugomi, kaip to reikalaujama pagal DFS. Atlikdami susijusias audito procedūras, atsižvelgėme ir į atitinkamas EK gaires ir nurodymus.

FNTT, atsakingai už bendradarbiavimą su Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (angl. *The European Anti-Fraud Office – OLAF*), pavesta užtikrinti nusikalstamų veikų bei kitų teisės pažeidimų, susijusių su ES finansinės paramos lėšų gavimu ir panaudojimu, atskleidimą ir tyrimą.

Vadovaujantis 2002-07-19 pasirašytu Valstybės kontrolės ir FNTT bendradarbiavimo susitarimu, audito metu buvo nuolat keičiamasi reikalinga informacija. Remdamiesi minėtu susitarimu bei LR Valstybės kontrolės įstatymu, FNTT perdavėme žiniai ir galimam tyrimui audito metu surinktą informaciją, susijusią su galimu sukčiavimu gaunant ir panaudojant SAPARD lėšas.

FNTT 2006-01-18 duomenimis, atliekami keturi ikiteisminiai tyrimai⁷⁴, susiję su siekimu neteisėtai gauti ar panaudoti SAPARD paramos lėšas. Du ikiteisminiai tyrimai⁷⁵ dėl neteisėto SAPARD paramos lėšų įgijimo yra užbaigti ir atiduoti teisminiam nagrinėjimui. Pažymėtina, jog šiuo metu vyksta vienas ikiteisminis tyrimas dėl pasikėsimo sukčiavimo būdu įgyti didelės vertės svetimą turtą (SAPARD paramą) vykdant projektą Nr. P22020048. Dabartiniu metu negalima numatyti, kokia bus šio tyrimo baigtis dėl reikšmingos 2005 metais išmokėtos 3 317 604 Lt paramos sumos, kuri kaip netinkamos išlaidos gali turėti įtakos metinių ataskaitų teisingumui. Atsižvelgdami į FNTT pateiktą informaciją, atskiro pastebėjimo dėl galimai netinkamų Projekto Nr. P22020048 MP Nr. M22050009 išlaidų neteikiame. (Taip pat žr. Pastebėjimą Nr. (23)).

Audito metu paprašėme Agentūros vadovybės pateikti informaciją apie visus Agentūros vadovybei žinomus apgaulės ar galimos apgaulės atvejus, įtakojančius laikotarpį nuo 2005-01-01 iki 2005-12-31 ir susijusius su SAPARD administravimu arba bendra Agentūros veikla, kurie galėjo turėti įtakos Agentūros finansinei atskaitomybei. Agentūra 2006-02-07 mums pateikė informaciją apie 4 žinomus apgaulės ir galimos apgaulės atvejus⁷⁶, susijusius su SAPARD administravimu (2005-01-01 iki 2005-12-31).

7.1 AVANSAI IR GARANTIJOS (UŽSTATAI)

Agentūra 2005 metais neišmokėjo jokių avansų ir nesuteikė (negavo) jokių garantijų.

7.2 DEBITORIAI

7.2.1 ATLIKTAS DARBAS

Audito metu mūsų atliktas darbas, susijęs su gautinų sumų apskaita ir administravimu bei taikomomis kontrolės priemonėmis Agentūroje per 2005 metus, apėmė:

- procedūrų, susijusių su gautinų sumų apskaita ir administravimu, jų pakeitimų vertinimą. Taip gavome papildomą užtikrinimą dėl kontrolės procedūrų, susijusių su Debitorių apskaitos knyga, teorinio buvimo, tinkamumo ir pakankamumo.
- suderinimo testus tarp (1) Agentūros Debitorinių sumų ataskaitos (AA19) ir Agentūros Analitinių sąskaitų 178101..178108 (Atsiskaitymai su debitoriais (pagal paramos priemones)) duomenų, (2) Agentūros Debitorinių sumų ataskaitos (AA19) ir Debitorinių

---

⁷⁴ Projektai Nr.P43030050 (MP Nr. 43040136), P22020048 (MP Nr. 22050009), P27020012.

⁷⁵ Projektai Nr.P43030050 (MP Nr. 43040136).

⁷⁶ Projektai Nr. P13020014, P40030021, P43030050, P22020048.

sumų suvestinės (AA15) duomenų, (3) Agentūros Debitorinių sumų ataskaitos (AA19) ir Atsiskaitymų su debitoriais registro (AA17) duomenų, (4) Agentūros Debitorinių sumų ataskaitos (AA19) ir Debitorių apskaitos knyga (AA30) duomenų, siekiant įsitikinti, ar Agentūros Nacionaliniam fondui pateiktos papildomos, ketvirtinės bei metinės finansinės ataskaitos atitinka Agentūros buhalterinius dokumentus ir įrašus.

- detalų darbą, susijusį su debitorių nustatymo ir įtraukimo į Debitorių apskaitos knygą bei išmokų skolininkams sustabdymo ir tinkamo skolų grąžinimo registravimo.
- Agentūros veiksmų dėl debitorinių skolų susigrąžinimo vertinimą.

2005 finansiniais metais Agentūra Atsiskaitymų su debitoriais registre (AA 17) apskaitė 16 debitorių, iš kurių 15 užfiksuota 2005 metais.

Detalizuoti Debitorinių sumų ataskaitos duomenys pateikiami toliau (žr. Lentelė Nr. 16).

Lentelė Nr. 16

Agentūros 2005 metų Debitorinių sumų ataskaitos duomenys

	Lt	EUR
Debitorių sumos likutis 2005-01-01	177 334	51 353
SAPARD dalis	120 029	34 758
Bendro finansavimo dalis	40 010	11 586
Delspinigiai	17 296	5 009
Iš viso priskaičiuota per 2005 metus, iš jų:	515 308	149 244
SAPARD dalis	362 530	104 996
Bendro finansavimo dalis	120 843	34 999
Delspinigiai	31 935	9 249
Iš viso išieškota per 2005 metus, iš jų:	28 856	8 357
SAPARD dalis	21 642	6 268
Bendro finansavimo dalis	7 214	2 089
Delspinigiai	-	-
Iš viso anuliuota per 2005 metus, iš jų:	187 422	54 275
SAPARD dalis	120 029	34 759
Bendro finansavimo dalis	40 010	11 586
Delspinigiai	27 384	7 930
Debitorių sumos likutis 2005-12-31, iš jo:	476 364	137 965
SAPARD dalis	340 888	98 727
Bendro finansavimo dalis	113 629	32 909
Delspinigiai	21 847	6 328

7.2.2 AGENTŪROS TAIKOMŲ PROCEDŪRŲ TRUMPAS APRAŠYMAS

Siekdama užtikrinti deramą Bendrijos finansinių interesų apsaugą, Agentūra parengė ir taiko detales rašytines debitorinio įsiskolinimo kontrolės procedūras. Toliau nurodomos šiuo atžvilgiu svarbiausios procedūros:

- KPPD darbo aprašyme nustatyta procedūra, numatanti, kad Agentūros direktoriui pasirašius įsakymą nutraukti Paramos sutartį, minėto departamento AAS turi paruošti Paramos sutarties nutraukimo aktą (SA 13) ir informuoti apie tai FAD, kuris yra atsakingas

- už suteiktos paramos susigrąžinimo procedūrų vykdymą. Remiantis šiuo aktu duomenys FAD sutikrinami su registrais, kreditorinėmis kortelėmis ir fiksuojami Atsiskaitymų su debitoriais registre (AA 17).
- Jeigu Paramos gavėjas dėl klaidos gauna didesnę paramos sumą negu numatyta Paramos sutartyje, FAD ESPAS siunčia registruotą raštą (pretenziją), ragindamas Paramos gavėją geranoriškai gražinti šią pinigų sumą. Jeigu Paramos gavėjas negražina jam nepriklausančios pinigų sumos ir neatsako per 10 dienų nuo rašto (pretenzijos) išsiuntimo dienos, FAD ESPAS perduoda visą reikalingą medžiagą Teisės departamentui ieškiniui pareikšti.
  - Debitoriniams išskolinimams apskaityti Agentūroje yra pildomi: Debitorių apskaitos knyga (AA 30), Atsiskaitymų su debitoriais registras (AA 17) ir Debitorinių sumų suvestinė (AA 15). Debitorių apskaitos knygoje yra galimybė peržiūrėti debitorinį išskolinimą, išieškotas sumas ir beviltiškas skolas pagal atskiras paramos priemones. Debitorinių sumų suvestinėje pateikiama informacija apie konkrečius debitorius, skolų sumas bei senumą. Atsiskaitymų su debitoriais registras skirtas fiksuoti Paramos gavėjų paramos lėšų skolas ir jų gražinimą į SAPARD lėšų banko sąskaitą ir bendro finansavimo lėšų banko sąskaitą.
  - FAD ESPAS vedėjas pagal Agentūros direktoriaus pasirašytus įsakymus kas mėnesį sutikrina, ar visi paramos gavėjai įrašyti į debitorių suvestines ir registrus. Atsiskaitymų su debitoriais registro (AA 17) ir Debitorių apskaitos knygos (AA 30) duomenys kas mėnesį suderinami su KPPD AAS duomenimis.
  - Pagal sukauptus duomenis kas ketvirtį ir kasmet rengiama Debitorinių sumų ataskaita (AA 19A, AA 19B) eurais ir litais. Ši ataskaita siunčiama NF, ŽŪM ir kitoms kontroliuojančioms ir finansinėms institucijoms.
  - Siekiant užtikrinti tinkamą ES finansinių interesų apsaugą Agentūros FAD teikia Valstybės Įgaliotajam pareigūnui šiuos dokumentus:
    - Metinę ataskaitą ir pranešimą / Aiškinamąjį raštą;
    - Ketvirtinę debitorinių sumų ataskaitą;
    - Metinę debitorinių sumų ataskaitą;
    - Ketvirtinę ir metinę ataskaitas apie įvykdytus pažeidimus;
    - Gražinamų SAPARD ir BF lėšų ataskaitas bei papildomą informaciją pagal poreikį.

7.2.3 PASTEBĖJIMAI

Mūsų pastebėjimai, susiję su Agentūros bei NF Debitorių apskaitos darbo procedūromis, pateikti Ataskaitos 5 dalyje (Žr. Pastebėjimai Nr. (10), (12), (23)).

(38) Vidutinės svarbos pastebėjimas – Ne laiku anuliuotas debitorinis išskolinimas

DFS priedo A skyriaus 14 straipsnio 2.8 dalyje numatyta, kad bet koks finansinis Bendrijos įnašas suklastotų garantijų ir kompensuotų mokėjimų atvejais turi būti nurašytas praėjus dvejiems metams po jų užregistravimo skolininkų žurnale ir atimtas iš paskesnės Mokėjimo paraiškos sumos, kaip tai numatyta DFS priedo A skyriaus 9 straipsnyje.

Audito metu nustatėme, kad Bendrijos įnašas – 160 038 Lt – buvo nurašytas ne praėjus dvejiems metams po skolininko (Paramos gavėjo UAB „Šilų paukštynas“) užregistravimo skolininkų žurnale, t. y. 2005-08-27, kaip tai numatyta DFS priedo A skyriaus 14 straipsnio 2.8 dalyje, bet 2005-12-30, t. y. vėluojant 4 mėnesiais. 2005-12-30 anuliuoto debitorinio išskolinimo suma buvo atimta iš paskesnės Mokėjimo paraiškos sumos, t.y. 2005 m. IV ketv., kaip tai numatyta DFS priedo A skyriaus 14 straipsnio 2.8 dalyje bei atitinkamai A skyriaus 9 straipsnyje.

Vėlesnis debitorinės skolos anuliuojimas 2005 metų Metinės sąskaitos deklaracijos (D-2 forma) teisingumui įtakos neturi.

Rekomenduojame FAD užtikrinti DFS nustatyto termino dėl debitorių anuliavimo laikymąsi.

Agentūros veiksmai ir komentarai. Į rekomendaciją bus atsižvelgta. FAD buvo žinoma, kad 2005-08-27 sueina dveji metai UAB „Šilų paukštynas“ skolai, kuri buvo užregistruota Skolininkų žurnale. Tačiau tuo metu šiam Paramos gavėjui dar buvo nagrinėjama iškelta baudžiamoji byla. Todėl vadovaujantis DFS priedo F skyriaus 7.5.2 papunkčio nuostatomis, nebuvo aišku, ar dėl šių aplinkybių ši skola gali būti nurašoma 2005-08-27. 2005-08-02 NF buvo išsiųstas raštas su užklausu. 2005-12-13 NF persiuntė EK raštą dėl šio debitorinio įsiskolinimo nurašymo tvarkos. Tuomet ši skola ir buvo nurašyta.

7.2.4 IŠVADA

Remdamiesi mūsų atliktu darbu, manome, kad, išskyrus pastebėjimuose pateiktus atvejus, Bendrijos finansiniai interesai, susiję su Debitorių apskaitos knyga, yra tinkamai apsaugoti, kaip to reikalaujama pagal Europos Komisijos gairę Nr. 5.

7.3 SAPARD EURŲ SĄSKAITA

7.3.1 ATLIKTAS DARBAS

Audito metu atlikome šias su SAPARD eurų sąskaita susijusias audito procedūras:

- SAPARD eurų sąskaitos sutikrinimą (žr. šios Ataskaitos 3 dalį);
- iš EK į sąskaitą gautų sumų, išmokų iš sąskaitos, Agentūros prašytų ir gautų sumų bei paramos gavėjams išmokėtų sumų sutikrinimą (žr. šios Ataskaitos 3 dalį);
- ataskaitinio laikotarpio pradžios ir pabaigos sąskaitos likučių patikrinimą;
- į sąskaitą priskaičiuotų palūkanų patikrinimą;
- pelno (nuostolio), gauto iš valiutų konvertavimo, apskaitos tikrinimą;
- administracinių užduočių ir kontrolės dokumentų analizę;
- sąskaitos duomenų ir buhalterinės apskaitos įrašų suderinimo patikrinimą;
- kai kurių operacijų (buhalterinių įrašų, atitikties norminiams aktams, ir pan.) peržiūrą;
- pelno (nuostolio) gauto iš valiutų konvertavimo, banko operacijų išlaidų dengimo, pagal SAPARD programą gautų palūkanų patikrinimą;
- patikrinimą, ar SAPARD eurų sąskaitos lėšos naudojamos pagal paskirtį;
- NF darbo procedūrų vadovo SAPARD programai ir DFS keliamų reikalavimų, susijusių su SAPARD eurų sąskaita, sutikrinimą;

Audito metu įsitikinome, kad:

- remiantis DFS priedo A skyriaus 2 straipsnio e dalimi SAPARD eurų sąskaita naudojama tik SAPARD operacijoms eurais ir nuo SAPARD eurų sąskaitos neatliekami atskaitymai ir neimami mokesčiai
- pagal DFS priedo A skyriaus 2 straipsnio e dalį ir DFS priedo A skyriaus 10 straipsnio 3 dalį SAPARD eurų sąskaitai taikomos palūkanų normos atitinka normalias komercines sąlygas;
- remiantis DFS priedo A skyriaus 10 straipsnio 1.f dalimi palūkanos, priskaičiuojamos už SAPARD lėšų likutį įskaitytos į sąskaitą ne rečiau kaip kas mėnesį ir joms naudojamas tos dienos Europos centrinio banko skelbiamas valiutos keitimo kursas, kada tokios palūkanos buvo įskaitytos į sąskaitą;
- pagal DFS priedo A skyriaus 10 straipsnio 3 dalį palūkanos, susikaupusios už SAPARD eurų sąskaitą, naudojamos tik SAPARD programai, išskyrus Pastebėjime Nr. (39) nurodytą atvejį, ir nuo palūkanų, susikaupusių už SAPARD eurų sąskaitą, neatliekami atskaitymai ir neimami mokesčiai;

- laikantis DFS priedo A skyriaus 13 straipsnio 2 dalies išieškotos dėl pažeidimų prarastos sumos, susijusios su Bendrijos įnašu, mokamos Agentūrai;
- remiantis DFS priedo A skyriaus 14 straipsnio 2.8 dalimi visos išieškotos sumos pervedamos į SAPARD eurų sąskaitą per 3 darbo dienas nuo išieškojimo dienos, išskyrus Ataskaitos 8 dalyje ties 42 rekomendacijos įgyvendinimu nurodytus atvejus, ir visos palūkanos, kurias gauna Agentūra nuo išieškotų sumų yra priskirtinos Bendrijos įnašams ir yra įrašomos į SAPARD eurų sąskaitą bei naudojamos tik SAPARD programai;
- laikantis DFS priedo A skyriaus 8 straipsnio 1 dalies a punktu Agentūros mokėjimai Paramos gavėjams atliekami nacionaline valiuta atitinkamai debetuojuant SAPARD eurų sąskaitą.

7.3.2 AGENTŪROS IR NF TAIKOMŲ PROCEDŪRŲ TRUMPAS APRAŠYMAS

Siekiant užtikrinti deramą Bendrijos finansinių interesų apsaugą, parengtos ir taikomos šios rašytinės SAPARD eurų sąskaitos administravimo procedūros:

- ketvirtinės išlaidų deklaracijos (mokėjimo paraiškos lėšoms iš ES gauti) pateikimo procedūrą;
- papildomos išlaidų deklaracijos (mokėjimo paraiškos lėšoms iš ES gauti) pateikimo procedūrą;
- paraiškos dėl galutinio mokėjimo iš EK pateikimo procedūrą⁷⁷;
- lėšų pervedimo iš EK procedūrą;
- Agentūros paraiškos BF lėšoms iš valstybės biudžeto gauti vertinimą;
- Agentūros paraiškos SAPARD programos lėšoms iš NF gauti vertinimą ir lėšų pervedimą;
- paramos gavėjams neteisėtai išmokėtų lėšų gražinimo į NF procedūrą;
- NF buhalterinės apskaitos procedūras.

7.3.3 PASTEBĖJIMAI

(39) Vidutinės svarbos pastebėjimas – Į SAPARD eurų sąskaitą pervestos nevisos palūkanos

Vadovaujantis DFS priedo A skyriaus 10 straipsnio 3 dalimi, palūkanos, susikaupusios už SAPARD eurų sąskaitą, priskirtinos Bendrijos įnašui ir naudojamos tik SAPARD programai.

Audito metu nustatėme, kad NF už Agentūros sąskaitoje, kurioje apskaitomos SAPARD ir BF lėšos prieš pervedant jas Paramos gavėjams, buvusį SAPARD lėšų likutį per sausio – gegužės mėnesius susikaupusių palūkanų – 57 EUR (199 Lt), nepervedė į SAPARD eurų sąskaitą.

Rekomenduojame Įgaliotam valstybės pareigūnui užtikrinti, kad visos už 2005 metus sukauptos palūkanos būtų pervestos į SAPARD eurų sąskaitą ir NF atsakingiems tarnautojams užtikrinti DFS priedo A skyriaus 10 straipsnio 3 dalies reikalavimo laikymąsi.

NF veiksmai ir komentarai. Nacionalinio fondo departamentas 2006-04-13 raštu Nr. (18.9-3)6K-0604019 pateikė Agentūrai paklausimą dėl susikaupusių palūkanų už laikotarpį nuo 2005 m. birželio mėnesio iki 2006 m. vasario mėnesio. Į SAPARD eurų sąskaitą bus pervestos palūkanos už visus 2005 metus.

7.3.4 IŠVADA

Remdamiesi šioje dalyje aprašytu mūsų atliktu darbu ir šios Ataskaitos 3 dalyje aprašytu duomenų sutikrinimu, manome, kad, išskyrus pastebėjime pateiktą atvejį, SAPARD eurų sąskaitos įrašai yra tikslūs, išsamūs ir teisingi.

---

⁷⁷ Ši procedūra bus taikoma EK atliekant galutinį mokėjimą.

7.4 NACIONALINIO FINANSAVIMO DALIS

7.4.1 ATLIKTAS DARBAS

Atlikdami nacionalinio bendrojo finansavimo dalies, minimos DFS priedo A skyriaus 8 straipsnio 2 dalyje, vykdymo ir teisingumo peržvalgą, audito metu mes atlikome tokias audito procedūras:

- su nacionalinio bendrojo finansavimo dalimi susijusių dokumentų peržiūrą;
- Mokėjimo prašymų vertinimo ataskaitų suvestinės (AA2) peržvalgą, siekdami patikrinti, ar taikomas teisingas Bendrijos ir nacionalinio finansavimo lėšų santykis (75 ir 25 proc.);
- Agentūros gautų lėšų iš NF (SAPARD eurų sąskaitos ir iš valstybės išdo) sutikrinimą su Agentūros apskaitos registru duomenimis bei AB banko „Hansabankas“ SAPARD sąskaitos duomenimis;
- atskirų Agentūros apskaitos registru, skirtų ES ir Bendrojo finansavimo lėšoms apskaityti, peržvalgą, siekiant įsitikinti, ar ES ir bendro finansavimo lėšų mokėjimo datos sutampa, kaip to reikalaujama pagal DFS priedo A skyriaus 8 straipsnį;
- Mokėjimo pavedimuose paramos gavėjams, įtrauktuose į detaliam testavimui atrinktų pavyzdžių bylas, bendrojo finansavimo ir ES lėšų santykio teisingumo vertinimą.

7.4.2 AGENTŪROS IR NF TAIKOMŲ PROCEDŪRŲ TRUMPAS APRAŠYMAS

Siekiant užtikrinti, kad Bendrijos įnašas būtų naudojamas kartu su nacionaliniu bendroju finansavimu, Agentūroje ir NF nustatytos šios svarbiausios procedūros:

- NF nagrinėja Agentūros pateiktą paraišką Bendrijos lėšoms gauti (AA 6S) tik tada, kai būna išnagrinėta paraiška dėl nacionalinio finansavimo dalies (AA6 B) ir lėšų pervedimas yra patvirtintas;
- Agentūra perveda ES ir nacionalinio finansavimo lėšas paramos gavėjui vienu mokėjimo pavedimu.

7.4.3 IŠVADA

Rendami mūsų atliktu darbu, galime patvirtinti, kad nacionalinio bendrojo finansavimo dalis, minima DFS priedo A skyriaus 8 straipsnio 2 dalyje, yra vykdoma ir išmokama teisingai.

8. ANKSTESNIŲ PATVIRTINANČIOS INSTITUCIJOS AUDITŲ REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMAS

Vadovaudamiesi DFS priedo A skyriaus 6 straipsnio 4 dalies e punktu mes įvertinome, ar į ankstesnio Patvirtinančios institucijos audito metu pateiktas rekomendacijas dėl Agentūros kontrolės sistemų tobulinimo buvo atsižvelgta.

SAPARD 2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo valstybinio audito ataskaitoje pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo būklę pateikiame toliau esančioje lentelėje (žr. Lentelė Nr. 17).

Lentelė Nr. 17

SAPARD 2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo valstybinio audito ataskaitoje pateiktų rekomendacijų įgyvendinimas

Eil. Nr.	SAPARD 2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo valstybinio audito ataskaita			Rekomendacijos įgyvendinimo būklė
	Pastebėjimo Nr. ir pavadinimas	Pastebėjimo svarba	Rekomendacija	
Rekomendacijos Agentūros vadovybei				
1.	(4) Galimai dirbtinai suskaidytas projektas, kuriam išmokėta parama viršija NŽŪKPP numatytą sumą	Svarbus	Agentūros vadovybei įvertinti prieš tai pateiktus faktus ir aplinkybes, ir nuspręsti, ar išlaidos, susijusios su galimu II priemonės projektui NŽŪKPP nustatyto maksimalaus paramos dydžio viršijimu 8 736 268 litais (2 530 198 eurai), yra tinkamos.	Iš dalies įgyvendinta. Remiantis Agentūros direktoriaus įsakymu ⁷⁸ patvirtintu LR Valstybės kontrolės pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo planu, numatytas šios rekomendacijos įgyvendinimo terminas – 1 mėnuo po EK auditorių ataskaitos gavimo. Agentūros VAD 2005-06-02 – 2005-06-06 atliko šiame pastebėjime pateiktų faktų analizę. Atliekant patikrą vietoje buvo tikrinami ŽŪKB „Krekenavos mėsa“ ir AB „Krekenavos agrofirma“ veiklos ir finansinės veiklos pirminiai apskaitos dokumentai. Tikrinimo metu SAPARD administravimo bylos pakartotinai peržiūrėjimo nebuvo, informacija buvo renkama vietoje iš bendrovių pirminių dokumentų. Šio audito metu nustatyta, kad projektai „Šiuolaikinė mėsos perdirbimo įmonė“ ir „Modemi kiaulių ir galvijų skerdykla“ iš esmės galėjo būti vertinami kaip vienas projektas, jei SAPARD paramos lėšų prašytų viena iš įmonių Įrodymų, kad AB „Krekenavos agrofirma“ ir ŽŪKB „Krekenavos mėsa“ yra vienas Paramos gavėjas, VAD nenustatė. Vadovaudamasis atlikto tikrinimo rezultatais VAD negali teigti, kad Agentūros darbuotojai / vertintojai vertindami pateiktus projektus neįvertino galimos neatitikties NŽŪKPP nuostatomis ir atitikties DFS nuostatomis dėl gero finansinio valdymo principų. Atsakydama į EK 2005-09-23 raštą Nr. D(2005)29023, LR Finansų

⁷⁸ Agentūros direktoriaus 2005-05-16 įsakymas Nr. BR1-414 „Dėl Valstybės kontrolės rekomendacijų įgyvendinimo plano patvirtinimo“.

Eil. Nr.	SAPARD 2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo valstybinio audito ataskaita			Rekomendacijos įgyvendinimo būklė
	Pastebėjimo Nr. ir pavadinimas	Pastebėjimo svarba	Rekomendacija	
				ministerija Europos Komisijai 2005-11-25 raštu Nr. (18.11-3)-6K-0511229 pateikė sąrašą detalių mokėjimų, susijusių su pastebėjime minimais projektais / Paramos gavėjais.
2.	(5) Įmonė galimai įsteigta vieninteliu tikslu gauti SAPARD paramą	Svarbus	Agentūros vadovybei įvertinti prieš tai pateiktus faktus ir aplinkybes, ir nuspręsti, ar 1 761 273 Lt (510 100 EUR) išlaidos, susijusios su išmokėta parama UAB „Kauno grūdams“ ir partneriams“, galimai įsteigtai vieninteliu tikslu gauti SAPARD paramą, yra tinkamos.	Iš dalies įgyvendinta. Remiantis Agentūros direktoriaus įsakymu ⁷⁹ patvirtintu LR Valstybės kontrolės pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo planu, numatytas šios rekomendacijos įgyvendinimo terminas – 1 mėnuo po EK auditorių ataskaitos gavimo. Agentūros VAD 2005-06-21 – 2005-06-28 atliko šiame pastebėjime pateiktų faktų analizę. Atliekant patikrą vietoje buvo tikrinami AB „Kauno grūdai“ ir UAB „Kauno grūdai ir partneriai“ veiklos ir finansinės veiklos pirminiai apskaitos dokumentai. Tikrinimo metu SAPARD administravimo bylos pakartotinai peržiūrimos nebuvo, informacija buvo renkama vietoje iš bendrovių pirminių dokumentų. Vadovaudamasis atlikto tikrinimo rezultatais VAD negali teigti, kad Agentūros darbuotojai – vertintojai, vertindami pateiktus projektus, neįvertino galimos neatitikties NŽŪKPP nuostatomis ir atitikties DFS nuostatomis dėl gero finansinio valdymo principų.
3.	(6) VII priemonės projektams kompensuotas PVM	Svarbus	Agentūros ir FM vadovybei nuspręsti dėl PVM išlaidų tinkamumo ir vienodo DFS reikalavimų taikymo.	Įgyvendinta. Remiantis EK 2005-09-13 raštu Nr. E.II.4/WS/sqD(2005)25549 dėl PVM išlaidų tinkamumo ir vienodo DFS priedo B d. 4 str. b.i ir b.iii punktų reikalavimų taikymo, VII priemonės projektams kompensuotas PVM yra tinkamos išlaidos.
4.	(8) Kompensuotos investicijos, už kurias atsiskaityta grynaisiais pinigais	Svarbus	Agentūros vadovybei imtis priemonių, kurios užtikrintų, kad ateityje investicijos, už kurias Paramos gavėjas atsiskaitė grynaisiais pinigais, būtų pripažįstamos kaip netinkamos ir nekompensuojamos.	Neįgyvendinta. Remiantis Agentūros direktoriaus įsakymu ⁸⁰ patvirtintu LR Valstybės kontrolės pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo planu, numatytas šios rekomendacijos įgyvendinimo terminas – 1 mėnuo po EK auditorių ataskaitos gavimo. Agentūros vadovybė nesiėmė priemonių, kurios užtikrintų, kad ateityje investicijos, už kurias Paramos gavėjas atsiskaitė grynaisiais pinigais,

⁷⁹ Agentūros direktoriaus 2005-05-16 įsakymas Nr. BR1-414 „Dėl Valstybės kontrolės rekomendacijų įgyvendinimo plano patvirtinimo“.

⁸⁰ Agentūros direktoriaus 2005-05-16 įsakymas Nr. BR1-414 „Dėl Valstybės kontrolės rekomendacijų įgyvendinimo plano patvirtinimo“.

Eil. Nr.	SAPARD 2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo valstybinio audito ataskaita			Rekomendacijos įgyvendinimo būklė
	Pastebėjimo Nr. ir pavadinimas	Pastebėjimo svarba	Rekomendacija	
				būtų pripažįstamos kaip netinkamos ir nekompensuojamos. Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina 2005 metais – žr. Pastebėjimą Nr. (21).
5.	(9) Kompensuoti susijusių šalių vykdomi sandoriai	Svarbus	Agentūros vadovybei, atsižvelgiant į pastebėjime pateiktą informaciją, imtis priemonių tikslu nustatyti, ar sandoriai vykdomi normaliomis verslo sąlygomis, o parama būtų išmokėta tik įsitikinus, kad Paramos gavėjų pirkimai atitinka rinkos kainas. Taip pat rekomenduojame Agentūros vadovybei užtikrinti, kad sudarant naujas sutartis pagal BPD ir KPP, taikyti principą, kad sandoriai tarp susijusių šalių yra neleistini.	Iš dalies įgyvendinta. Agentūra nesiėmė priemonių nustatyti, ar pastebėjime minimuose atvejuose sandoriai buvo vykdomi normaliomis verslo sąlygomis. Pagal Žemės ūkio ministro įsakymu patvirtintas Taisyklės ⁸¹ , taikytinas BPD Kaimo plėtros ir žuvininkystės prioritetų priemonėms, konkurso organizatoriai privalo užtikrinti, kad konkurse dalyvautų tiekėjai, kurie turi teisę užsiimti nurodyta veikla ir nėra susiję su konkursą organizuojančiu projekto vykdytoju (arba) partneriu pavaldumo, giminystės, šeimos ryšiais. Visi vienu metu konkurse dalyvaujantys prekių, paslaugų ar darbų tiekėjai neturi būti tarpusavyje susiję minėtais ryšiais.
6.	(10) Administravimo procedūrų peržiūra	Vidutinės svarbos	Agentūros vadovybei užtikrinti, kad pastebėjime minėtuose Agentūros direktoriaus įsakymuose nuostata dėl privalomos administravimo procedūrų peržiūros VAD būtų pakeista į nuostatą dėl privalomos informacijos pateikimo apie keičiamas procedūras VAD.	Iš dalies įgyvendinta. VAD ištraukimo į administravimo veiklą rizika buvo sumažinta. Remiantis 2005-05-18 vykusio Agentūros vadovybės ir struktūrinių padalinių vadovų pasitarimo protokolu Nr. BR 11-(1.8)-16 Agentūros struktūrinių padalinių vadovai turi kontroliuoti, kad apie parengtas procedūras būtų informuojamas VAD, o procedūrų projektų VAD peržiūrai neteikti. Įsakymų, kuriais VAD buvo įpareigotas atlikti procedūrų peržiūras, nuostatos pakeistos nebuvo. Rekomenduojame Agentūrai visiškai įgyvendinti šia rekomendaciją.
7.	(11) Rekomendacijų įgyvendinimo procedūros Agentūros lygmeniu	Vidutinės svarbos	Agentūros vadovybei užtikrinti VAD rekomendacijų įgyvendinimo procedūros parengimą Agentūros lygmeniu.	Įgyvendinta. VAD pateiktų rekomendacijų įgyvendinimas iš dalies užtikrinamas VAD nuostatuose bei darbo reglamente nurodytomis VAD teisėmis bei audituojamųjų pareiga per 5 dienas pateikti VAD savo atsakymus į audito pastebėjimus bei trūkumų šalinimo planus.

⁸¹ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. spalio 5 d. įsakymas Nr. 3D-543 „Projekto vykdytojo ir (arba) partnerio, pretenduojančio gauti paramą iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų pagal Lietuvos 2004-2006 m. Bendrojo programavimo dokumento „Kaimo plėtros ir žuvininkystės“ prioritetų priemonės, prekių, paslaugų ar darbų pirkimo taisyklės“.

Eil. Nr.	SAPARD 2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo valstybinio audito ataskaita			Rekomendacijos įgyvendinimo būklė
	Pastebėjimo Nr. ir pavadinimas	Pastebėjimo svarba	Rekomendacija	
				Atskira procedūra, užtikrinanti rekomendacijų įgyvendinimą Agentūros lygmeniu, nėra parengta. Tačiau vadovaujantis 2005-09-06 vykusio Agentūros vadovybės ir struktūrinių padalinių vadovų pasitarimo protokolu Nr. BR11-(1.8)-24 veiksmų planas VAD rekomendacijoms įgyvendinti bus aptariamas gamybinuose pasitarimuose.
Rekomendacijos Kontrolės departamentui				
8.	(12) Vykdamos nenumatytos patikrų vietoje procedūros	Vidutinės svarbos	KD direktoriui užtikrinti darbo procedūrų laikymąsi ir / arba inicijuoti KDTS darbo aprašymo papildymą – numatyti pavyzdžių atrankos metodą, naudotiną tais atvejais, kai nėra galimybės patikrinti visų pagal Mokėjimo prašymą atliktų investicijų, ir numatyti tarpinės Mokėjimo prašymo patikros vietoje procedūras.	Įgyvendinta. 2005-05-04 vyko KD tarnautojų susirinkimas (protokolo Nr. KD1-(4.23)-36), kuriame buvo aptartas šis pastebėjimas ir nuspręsta įpareigoti KDTS vedėjus apie LR Valstybės kontrolės pateiktas pastabas informuoti savo skyrių darbuotojus bei imtis visų reikiamų priemonių, užtikrinančių griežtą procedūrų laikymąsi bei papildyti KDTS darbo aprašymą. Agentūros direktoriaus 2005-07-26 įsakymu Nr. BR1-579 KDTS darbo aprašymas papildytas 31.14 punktu, kuriuo nustatytas tarpinės Mokėjimo prašymo patikros atlikimas ir peržiūra. KD nuomone, atrankos metodas, naudotinas tada kai nėra galimybės patikrinti visų pagal Mokėjimo prašymą atliktų investicijų, pablogintų kontrolės kokybę, todėl Mokėjimo prašymų patikros metu KD tikrina visas sąmatos eilutes.
9.	(13) Nesilaikoma nustatytų darbo procedūrų	Vidutinės svarbos	KD direktoriui užtikrinti darbo procedūrų laikymąsi ir / arba inicijuoti darbo procedūrų papildymą, numatant atvejus, kai patikras vietoje pagal FAD užklausimus gali atlikti KDTS tarnautojai.	Iš dalies įgyvendinta. Agentūros direktoriaus 2005-07-26 įsakymu Nr. BR1-579 KDTS darbo aprašymas papildytas 31.14 punktu, kuriuo nustatytas tarpinės Mokėjimo prašymo patikros atlikimas ir peržiūra, numatant specialistų pasirašymo eiliškumą. 2005-05-04 ir 2005-05-20 vyko tarnautojų susirinkimai (protokolų Nr. KD1-(4.23)-36 ir Nr. KD1-(4.23)-38), kuriuose buvo aptartas šis pastebėjimas ir nuspręsta įpareigoti KDTS vedėjus apie LR Valstybės kontrolės pastabas informuoti savo skyrių darbuotojus bei imtis visų priemonių, užtikrinančių griežtą procedūrų laikymąsi. Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina 2005 metais – žr. Pastebėjimą Nr. (18).

Eil. Nr.	SAPARD 2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo valstybinio audito ataskaita			Rekomendacijos įgyvendinimo būklė
	Pastebėjimo Nr. ir pavadinimas	Pastebėjimo svarba	Rekomendacija	
10.	(14) Neįvykdyta PAK priimta rekomendacija	Nedidelės svarbos	PAK užtikrinti, kad PAK rekomendacijos dėl papildomų kontrolės priemonių būtų vykdomos.	Neįgyvendinta. Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina 2005 metais – žr. Pastebėjimą Nr. (17).
Rekomendacijos Kaimo plėtros programų departamentui				
11.	(15) Ne laiku įvertintos Paraiškos	Vidutinės svarbos	KPPD direktoriui užtikrinti, kad administruojant BPD ir KPP priemones būtų laikomasi Paraiškų vertinimo terminų.	Rekomendacija SAPARD programai neaktuali.
12.	(16) Neaiškus atitikimo ekonominiam gyvybingumui vertinimas	Vidutinės svarbos	KPPD direktoriui inicijuoti žemės ūkio ministro įsakymu patvirtintos tvarkos 11 punkto taikymo išaiškinimą.	Neįgyvendinta. Atsižvelgiant į tai, kad SAPARD programos remiami projektai turi išlikti gyvybingais penkis metus po paskutinio mokėjimo prašymo apmokėjimo, t.y. penkis metus Agentūra turi vykdyti įgyvendintų projektų priežiūrą, todėl žemės ūkio ministro įsakymu patvirtintos tvarkos 11 punkto taikymo išaiškinimas ar kitokios baigtų projektų priežiūros tvarkos parengimas yra aktualus.
13.	(17) Nevertinamos Paramos gavėjo ketvirtinės ir metinės ataskaitos	Vidutinės svarbos	KPPD direktoriui inicijuoti KPPD darbo aprašymo papildymą – numatyti Paramos gavėjo Agentūrai siunčiamų ketvirtinių ir metinių ataskaitų vertinimo dokumentavimo tvarką.	Neįgyvendinta. KPPD darbo aprašymas nebuvo papildytas, numatant Paramos gavėjo Agentūrai siunčiamų ketvirtinių ir metinių ataskaitų vertinimo dokumentavimo tvarką. Nustatėme, kad šis klausimas vis dar taikytinas 2005 metais – žr. Pastebėjimą Nr. (30).
14.	(18) Netinkamai keičiamos Paramos sutartys	Nedidelės svarbos	KPPD AAS vedėjui užtikrinti, kad Paramos sutarties pakeitimai būtų atliekami laikantis Taisyklių.	Neįgyvendinta. Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina 2005 metais – žr. Pastebėjimą Nr. (16).
Rekomendacijos Finansų apskaitos departamentui				
15.	(19) MP apmokėti vėliau nei po trijų mėnesių	Vidutinės svarbos	FAD direktoriui užtikrinti, kad būtų laikomasi DFS ir Paramos sutartyje numatyto trijų mėnesių Mokėjimo prašymo apmokėjimo termino.	Neįgyvendinta. Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina 2005 metais – žr. Pastebėjimą Nr. (25).
16.	(20) Neefektyvūs apskaitos duomenų sutikrinimai	Vidutinės svarbos	FAD direktoriui inicijuoti FAD darbo aprašymo papildymą, numatant apskaitos duomenų sutikrinimo tvarką, užtikrinančią, kad apskaitos klaidos būtų aptiktos ir ištaisytos laiku.	Įgyvendinta. Agentūros direktoriaus 2005-07-29 įsakymu Nr. BR1-582 buvo papildyta FAD darbo procedūrų 11 skyriaus nuostata, kuria nustatyta, kad Informacijos apie turimas pinigines lėšas ataskaita (M 3) sutikrinama su banko išrašo duomenimis kas mėnesį.
17.	(21) Neteisingai apskaičiuotos mokėtinos paramos sumos	Vidutinės svarbos	FAD direktoriui, FAD darbo procedūrose nustatyta tvarka iš vienuolikos Paramos gavėjų susigrąžinti jiems permokėtas paramos sumas – 12 264 Lt, o vienam Paramos gavėjui sumokėti jam priklausančią 7 924 Lt paramą.	Įgyvendinta. FAD darbo procedūrose nustatyta tvarka iš vienuolikos Paramos gavėjų Agentūra susigrąžino jiems permokėtas paramos sumas – 12 264 Lt, o vienam Paramos gavėjui sumokėjo jam priklausančią 7 924 Lt paramą.

Eil. Nr.	SAPARD 2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo valstybinio audito ataskaita			Rekomendacijos įgyvendinimo būklė
	Pastebėjimo Nr. ir pavadinimas	Pastebėjimo svarba	Rekomendacija	
18.	(22) SAPARD lėšomis įsigyta investicija neatitiko NŽŪKPP tikslų	Vidutinės svarbos	FAD direktoriui užtikrinti, kad ši ir kitos kompensuojamos investicijos atitiktų NŽŪKPP ir būtų naudojamos pagal tiksline paskirtį.	Įgyvendinta. 2005-05-09 vyko tarnautojų susirinkimas (protokolu Nr. 2.), kuriame buvo aptartas šis pastebėjimas ir nutarta FAD direktoriui, MPS vedėjui, MPS tarnautojams užtikrinti, kad pastebėjime nurodyta ir kitos kompensuojamos investicijos atitiktų NŽŪKPP ir būtų naudojamos pagal paskirtį. Šio audito metu, atvejo, kad SAPARD lėšomis įsigyta investicija būtų buvus neatitikusi NŽŪKPP tikslų, nenustatėme.
19.	(23) Galimas nespacializuotų transporto priemonių kompensavimas	Vidutinės svarbos	FAD direktoriui, prieš apmokant Mokėjimo prašymus, užtikrinti pakankamą patikrą dėl transporto išlaidų atitikties minėtai NŽŪKPP nuostatai.	Įgyvendinta. 2005-05-09 vyko tarnautojų susirinkimas (protokolu Nr. 2.), kuriame buvo aptartas šis pastebėjimas ir nutarta FAD direktoriui, MPS vedėjui ir MPS tarnautojams vykdyti tinkamą Mokėjimo prašymų vertinimą, priežiūrą ir kontrolę, kompensuojant Paramos gavėjams tik tinkamas išlaidas, nurodytas NŽŪKPP. Šio audito metu, atvejo, kad būtų buvę kompensuotos nespacializuotos transporto priemonės, nenustatėme.
20.	(24) Įrengimų pakeitimas kitais	Vidutinės svarbos	FAD direktoriui užtikrinti, kad būtų įvertinti pastebėjime pateikti faktai ir aplinkybės.	Iš dalies įgyvendinta. 2005-05-09 vyko tarnautojų susirinkimas (protokolu Nr. 2), kuriame buvo aptartas šis pastebėjimas ir nuspręsta FAD direktoriui, MPS vedėjui ir MPS tarnautojams atidžiai ir nuosekliai atlikti Mokėjimo prašymų vertinimą, kad ateityje nepasikartotų tokie atvejai ir vienos mašinos, mechanizmai, įrengimai nebūtų keičiami kitais. Tačiau pastebėjime pateikti faktai ir aplinkybės pakartotinai įvertintos nebuvo. Šio audito metu, atvejo, kad būtų buvę kompensuota įrengimų pakeitimas kitais, nenustatėme.
21.	(25) Apskaitoje neatvaizduotos ūkinės operacijos	Nedidelės svarbos	FAD direktoriui užtikrinti, kad į apskaitą būtų įtrauktos visos ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai, kaip to reikalauja LR Buhalterinės apskaitos įstatymas.	Iš dalies įgyvendinta. Agentūros direktoriaus 2005-07-29 įsakymu Nr. BR1-582 FAD darbo procedūrų 7.3 ir 11 skyriai papildyti nuostata, kad į apskaitą įtraukiamos visos ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai, susiję su turto ar įsipareigojimų dydžio pasikeitimu. Tačiau šio audito metu nustatėme atvejį, kai FAD šios procedūros nesilaikė – žr. Pastebėjimą Nr. (26).
22.	(26) Galimo trumpalaikio turto kompensavimas	Nedidelės svarbos	FAD direktoriui užtikrinti, kad būtų papildomai įvertintas ūkininko Antano Dambrausko pastebėjime nurodyto turto įsigijimo atitiktis	Įgyvendinta. Agentūrai Paramos gavėjas ūkininkas A. Dambrauskas pateikė 2002-01-02

Eil. Nr.	SAPARD 2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo valstybinio audito ataskaita			Rekomendacijos įgyvendinimo būklė
	Pastebėjimo Nr. ir pavadinimas	Pastebėjimo svarba	Rekomendacija	
			NŽUKPP nuostatai, kad išlaidos trumpalaikiam turtui įsigyti priskiriamos netinkamoms išlaidoms.	Įsakymą, remiantis kuriuo Paramos gavėjo įsigyti guminiai kilimėliai bei gardai nėra trumpalaikis turtas, o Agentūros kompensuotos šio turto įsigijimo išlaidos yra tinkamos.
23.	(27) Neįsitikinta atitikties investicijų kilmės reikalavimui	Nedidelės svarbos	FAD direktoriui užtikrinti, kad kompensuotų investicijų kilmės šalis atitiktų DFS reikalavimą, taip pat papildomai įvertinti minėtus atvejus ir nustčius netinkamas išlaidas FAD darbo procedūrose nustatyta tvarka iš Paramos gavėjų jas susigrąžinti.	Įgyvendinta. Pastebėjime nurodyti atvejai buvo papildomai išnagrinėti. Paramos gavėjai atsiuntė paaškinimus dėl netinkamos kilmės šalies. Šio audito metu, atvejo, kad būtų buvę kompensuota investicijos neįsitikinus jų tinkama kilmės šalimi, nenustatėme.
24.	(28) Netinkamai apdraustas turtas	Nedidelės svarbos	FAD direktoriui įvertinti pastebėjime nustatytus atvejus ir užtikrinti su paramos objektų draudimu susijusių FAD darbo procedūrų laikymąsi.	Įgyvendinta. MPS pakartotinai peržiūrėjo ir įvertino bylas bei surinko papildomai visą reikalingą informaciją. Visi neatitikimai buvo pašalinti.
25.	(29) FAD tarnautojų pildomų darbo dokumentų išsamumas	Nedidelės svarbos	FAD skyrių vedėjams užtikrinti, kad tarnautojai darytų visus reikalingus įrašus jų pildomuose darbo dokumentuose, tokiu būdu užtikrindami, kad atliekamos visos procedūros.	Įgyvendinta. 2005-05-09 vyko tarnautojų susirinkimas (protokolu Nr. 2.), kuriame buvo aptartas šis pastebėjimas ir nutarta FAD tarnautojams atidžiai pildyti darbo dokumentus, vedėjams užtikrinti, kad tarnautojai darytų visus reikalingus įrašus jų pildomuose darbo dokumentuose. Šio audito metu, atvejo, kad FAD tarnautojai būtų buvę nedarę reikalingų įrašų jų pildomuose darbo dokumentuose, nenustatėme.
Rekomendacijos Vidaus audito departamentui				
26.	(30) Rekomendacijų įgyvendinimo procedūros VAD lygmeniu	Vidutinės svarbos	VAD direktoriui užtikrinti, kad poauditinės veiklos atlikimo tvarka būtų papildyta nuorodomis į konkrečius standartizuotus darbo dokumentus, rekomendacijų įgyvendinimo priežiūros registrus, pažangos stebėjimo užbaigimo procedūras VAD lygmeniu.	Įgyvendinama. VAD veikloje per 2006 metus planuojama įdiegti ir naudoti Programinę įrangą „Auto Audit for Windows“, kuria bus vykdomas rekomendacijų įgyvendinimo stebėjimas, todėl rekomendacijų įgyvendinimo procedūros gali keistis.
27.	(31) Mokėjimų vidaus auditams atlikti atranka	Vidutinės svarbos	VAD direktoriui užtikrinti, kad būtų parengtas rizikos analizės modelis mokėjimų pagal SAPARD paramos priemones vidaus auditams atlikti.	Įgyvendinama. Sudarant atskiro vidaus audito planus rizikos analizė atliekama pagal pasitvirtintą vadovą ir rizikos analizės modelį pasirinkdavo pats auditorius. VAD veikloje per 2006 metus planuojama įdiegti ir naudoti Programinę įrangą „Auto Audit for Windows“, kuria bus vykdoma SAPARD krypčių, projektų, mokėjimų analizė.
28.	(32) VAD audito atlikimas	Nedidelės svarbos	VAD direktoriui užtikrinti, kad būtų laikomasi VAV vadove nurodytos darbo dokumentų pildymo, vidaus audito ataskaitų parengimo tvarkos ir vidinės peržiūros procedūrų.	Įgyvendinta. Šiais metais atlikus VAD atlikto vidaus audito peržiūrą, nebuvo nustatyta neatitikimų, susijusių su nesilaikymu VAV vadove nurodytų darbo dokumentų pildymo, vidaus audito

Eil. Nr.	SAPARD 2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo valstybinio audito ataskaita			Rekomendacijos įgyvendinimo būklė
	Pastebėjimo Nr. ir pavadinimas	Pastebėjimo svarba	Rekomendacija	
				ataskaitų parengimo tvarkos ir vidinės peržiūros procedūrų.
29.	(33) VAD planų derinimas	Nedidelės svarbos	VAD direktoriui suderinti strateginius ir metinius planus su ŽŪM VAD strateginiais ir metiniais planais, o taip pat atlikus audituotinių objektų rizikos analizę pagal rizikos analizės modelį, perskaičiuoti VAD darbuotojų poreikį.	Įgyvendinta. 2005 metų veiklos planas 2004-12-22 buvo suderintas su ŽŪM VAD. VAD darbuotojų poreikis 2005 metams buvo perskaičiuotas.
30.	(34) Periodinė peržiūra	Nedidelės svarbos	Parengti VAD veiklos periodinės peržiūros tvarką, kurioje būtų nurodyta periodinių peržiūrų atlikimo periodiškumas, vertinimo rodikliai.	Įgyvendinta. 2005-06-03 Agentūros direktoriaus įsakymu Nr. BR1-469 buvo pakoreguotas VAV ir pataisytas 3.4.3. punktas – nustatyta, kad bus atliekamos periodinės VAD veiklos peržiūros kas ketvirtį. Tačiau nenustatyta kaip bus panaudojamas peržiūrų rezultatas metiniam tarnautojų vertinimui, mokymo planų sudarymui, VAT veiklos analizei atlikti, kuri kasmet atliekama pagal Finansų ministro nustatytą tvarką. Periodinio vertinimo rezultatai panaudojami mokymo planų sudarymui, tarnautojų vertinimui, VAD analizei atlikti, tačiau procedūriškai tai nėra formalizuota, kadangi šiai dienai, VAD neturi pakankamo auditorių skaičiaus ir procedūros formalizavimas, papildomų dokumentų pildymas turės tiesioginę įtaką atliekamų auditų kiekiui ir kokybei. Atsižvelgiant į tai, kad įdėmesnis dokumentavimas gali pakenkti atliekamų auditų kiekiui, kokybei bei esamą darbuotojų skaičių VAD, manytume, kad esamos periodinės peržiūros nuostatos yra pakankamos.
31.	(35) Duomenų slaptumas, vientisumas ir prieinamumas, pastovieji duomenys.	Vidutinės svarbos	Agentūrai parengti nesuderinamų pareigų matricą.	Neįgyvendinta. Agentūra neparengė nesuderinamų pareigų matricos.
Rekomendacijos Informacinių technologijų departamentui				
32.	(36) IT strategija ir bendrasis vadovavimas	Vidutinės svarbos	Agentūrai Agentūros IT strategijoje nurodyti, kuriam laikotarpiui ji sukurta.	Įgyvendinta. Nauja IT strategija 2 metų laikotarpiui patvirtinta 2005-01-21 Agentūros direktoriaus įsakymu Nr. BR1-29.
33.	(37) Fizinė prieiga	Nedidelės svarbos	ITD direktoriui užtikrinti neoperatorių patekimo į serverinę registraciją.	Įgyvendinta. Neoperatorių patekimo į serverinę registraciją užtikrinta Agentūros direktoriaus 2005-04-05 įsakymu Nr. BR1-229.

Eil. Nr.	SAPARD 2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo valstybinio audito ataskaita			Rekomendacijos įgyvendinimo būklė
	Pastebėjimo Nr. ir pavadinimas	Pastebėjimo svarba	Rekomendacija	
Rekomendacijos susijusios su debitoriais				
34.	(38) Apskaitomi ne visi debitoriai	Vidutinės svarbos	FAD direktoriui inicijuoti FAD darbo procedūrų papildymą, numatant procedūras, kurios užtikrintų, kad debitoriai būtų apskaitomi laikantis 1-ame tarptautiniame apskaitos standarte įtvirtintos nuostatos, t.y. debitorinis ir kreditorinis Agentūros įsiskolinimas būtų apskaitomi atskirai.	Įgyvendinta. Agentūros direktoriaus 2005-07-29 įsakymu Nr. BR1-582 FAD darbo procedūrų 5.8.2.3 ir 7.7.3 skyrių 1 punktai papildyti nuostatomis, kad debitorinis ir kreditorinis įsiskolinimai turi būti apskaitomi atskirai ir debitorinis įsiskolinimas fiksuojamas apskaitoje, neatsižvelgiant į tai, ar paramos gavėjas jau įgyvendino projektą ar ne.
35.	(39) Nesiimta priemonių laiku išieškoti debitorinį įsiskolinimą	Vidutinės svarbos	FAD direktoriui užtikrinti, kad būtų laikomasi FAD darbo procedūrų, susijusių su debitorinio įsiskolinimo susigrąžinimu.	Iš dalies įgyvendinta. Nustatėme, kad ši rekomendacija vis dar taikytina 2005 metais – žr. Pastebėjimą Nr. (12).
36.	(40) Debitoriniam įsiskolinimui nenumatyta delspinigių skaičiavimo tvarka	Vidutinės svarbos	FAD direktoriui inicijuoti FAD darbo procedūrų papildymą, numatant delspinigių skaičiavimo tvarką.	Įgyvendinta. Agentūros direktoriaus 2005-07-29 įsakymu Nr. BR1-582 FAD darbo procedūrų 5.8.2.3 ir 7.7.3 skyriai papildyti nuostatomis, kad, jei paramos gavėjas per 10 darbo dienų nuo pranešimo (rašto, pretenzijos) sumokėti skolą gavimo nepadengia įsiskolinimo, tai skaičiuojami delspinigiai ir, jei debitorinis įsiskolinimas atsirado dėl Agentūros kaltės, delspinigiai neskaičiuojami.
Rekomendacijos susijusios su SAPARD eurų sąskaita				
37.	(42) Ne laiku grąžintos išieškotos sumos	Svarbus	Agentūros ir NF vadovybei numatyti atitinkamus procedūrų pakeitimus, užtikrinančius DFS pr. A sk. 14 str. 2.8 d. reikalavimo laikymąsi.	Įgyvendinta. LR finansų ministro 2005-07-01 įsakymu Nr. 1K-205 pakeista NF darbo procedūrų vadovo SAPARD programai 71 punkto nuostata, kuria nustatoma, kad NF, gavęs Agentūros raštą dėl pervedimų į NF sąskaitą susigrąžintų sumų, turi užtikrinti, kad šios sumos, vadovaujantis DFS priedo A skyriaus 14 straipsnio 2.8 dalimi, būtų pervestos į SAPARD eurų sąskaitą per 3 darbo dienas nuo lėšų išieškojimo dienos. Šio audito metu nustatėme tris atvejus, kai grąžintos išieškotos sumos į SAPARD eurų sąskaitą buvo pervestos vėluojant 1 – 2 dienas. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad šie atvejai buvo 2005 m. sausio ir vasario mėnesiais, kai dar nebuvo pateiktas šis mūsų pastebėjimas, rekomendacijos pakartotinai neteikiame.
38.	(43) Netinkamas palūkanų priskaičiavimas bei jų panaudojimas	Vidutinės svarbos	FAD direktoriui apskaičiuoti kokia dalis 2 952 Lt sukauptose palūkanose yra už SAPARD lėšas, ir šią sumą pervesti į SAPARD eurų sąskaitą. Taip pat FAD direktoriui rekomenduojame nustatyti tvarką,	Iš dalies įgyvendinta. 2005-05-20 vyko FAD susirinkimas (protokolo Nr.5), kuriame taip pat dalyvavo atstovai ir iš NF bei AB banko „Hansabankas“. Šio susirinkimo metu buvo aptartas šis pastebėjimas ir nuspręsta apskaičiuoti, kokia dalis

Eil. Nr.	SAPARD 2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo valstybinio audito ataskaita			Rekomendacijos įgyvendinimo būklė
	Pastebėjimo Nr. ir pavadinimas	Pastebėjimo svarba	Rekomendacija	
			kuri užtikrintų DFS priedo A skyriaus 10 straipsnio 3 dalies reikalavimo laikymąsi.	<p>sukauptose palūkanose yra už SAPARD lėšas ir pervesti jas į SAPARD eurų sąskaitą. Taip pat, siekiant, kad Agentūros atsiskaitomojoje sąskaitoje nebūtų kaupiamos palūkanos už SAPARD lėšas, t. y. mokėjimo pavedimai Paramos gavėjams būtų atliekami tą pačią dieną, nutarta pakeisti FAD darbo procedūras, pakeičiant pinigų išmokėjimo procedūros dalį, o iki kol bus atnaujintos FAD darbo procedūros vadovautis šio protokolo nutartimi – mokėjimo pavedimus Paramos gavėjams atlikti pagal elektroninį banko išrašą. Nuo 2005-06-01 LR finansų ministerija įsipareigojo užtikrinti, kad SAPARD lėšų mokėjimo pavedimas į Agentūros atsiskaitomąją sąskaitą būtų atliktas pirmoje dienos pusėje.</p> <p>AB bankas „Hansabankas“ 2005-05-25 raštu Nr. T1-27-17/6634 pateikta informacija, kiek per 2003-2004 metus Agentūros SAPARD atsiskaitomojoje sąskaitoje priskaičiuota palūkanų už SAPARD lėšas.</p> <p>LR Valstybės išdo departamentas 2005-07-28 raštu Nr. (3.43-02)-15K-525 pateikė informaciją apie tai, kokiomis datomis priskaičiuotas palūkanų už depozitus sumas AB bankas „Hansabankas“ pervedė į išdo sąskaitą.</p> <p>NF, taikydamas DFS priedo A skyriaus 10 skyriaus 1 dalies f punkto nurodytą lito /euro keitimo kursą, apskaičiavo ir 2005-09-14 į SAPARD eurų sąskaitą pervedė 327 eurus (1 131 litas).</p> <p>Agentūros direktoriaus 2005-07-29 įsakymu Nr. BR1-582 pakeisti FAD darbo procedūrų 5.8.3 ir 8.7 skyrių 1 punktą, nustatant, kad mokėjimo pavedimai Paramos gavėjams būtų atliekami pagal elektroniniu būdu gautą banko išrašą, patvirtinantį SAPARD lėšų pervedimą, o ne pagal iš banko gautus SAPARD ir BF lėšų pervedimą patvirtinančius dokumentus.</p> <p>Šio audito metu nustatėme, kad 2005 metais NF į SAPARD eurų sąskaitą pervedė ne visas per 2005 metus už Agentūros sąskaitoje esančių SAPARD lėšų likutį priskaičiuotas ir į LR valstybės išdo sąskaitą pervestas palūkanas – žr. Pastebėjimą Nr.(39).</p>

Eil. Nr.	SAPARD 2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo valstybinio audito ataskaita			Rekomendacijos įgyvendinimo būklė
	Pastebėjimo Nr. ir pavadinimas	Pastebėjimo svarba	Rekomendacija	
39.	(44) Neteisingai pritaikytas valiutos keitimo kursas	Vidutinės svarbos	NF užtikrinti, kad ateityje grąžintiems debitoriniams išskolinimams būtų taikomas DFS priedo 10 straipsnio 1.d dalyje nustatytas euro / lito keitimo kursas.	Įgyvendinta. 2005 metais grąžintiems debitoriniams išskolinimams buvo taikytas DFS priedo 10 straipsnio 1.d dalyje nustatytas euro / lito keitimo kursas.
Rekomendacijos LR Finansų ministerijos vidaus audito skyriui				
40.	(1) Nepakankamas VAS darbuotojų skaičius	Nedidelės svarbos	Papildomai VAS vedėjui atkreipti vadovybės dėmesį į vidaus auditui keliamus reikalavimus ir rizikas, susijusias su vidaus audito neatlikimu.	Įgyvendinta. Finansų ministro 2006-05-04 ir 2006-10-07 įsakymais Nr. 1K-140 ir Nr. 1K-301, VAS etatų skaičius buvo padidintas iki 6, ir 2005-12-31 VAS (įskaitant VAS vadovę) dirbo 5 vidaus auditoriai, o nuo 2006-03-15 – 6 vidaus auditoriai.
41.	(2) VAS strateginis planas	Nedidelės svarbos	VAS vedėjui strateginiame plane numatyti IT vidaus audito atlikimą.	Įgyvendinta. FM VAS strateginis planas 2005-2007 metams buvo pakoreguotas ir 2006-03-10 su finansų ministru buvo suderinta nauja strateginio plano redakcija 2006-2008 metams. Strateginiame plane 2006 ir 2008 metais numatoma atlikti Finansų ministerijos IS auditus.
Rekomendacija Nacionaliniam fondui				
42.	(3) NF apskaitos trūkumas	Nedidelės svarbos	NF pakoreguoti 2004-12-31 NF SAPARD programos balansą – ties visais balanso sąskaitų likučiais litais nurodyti jų ekvivalentą eurai, taikant LB nustatytą oficialų lito / euro keitimo kursą. Rekomenduojame šios nuostatos laikytis ateityje.	Įgyvendinta. Pakoreguotas 2004-12-31 NF SAPARD programos balansas. LR finansų ministro 2005-07-01 įsakymu Nr. 1K-205 pakeista NF darbo procedūrų vadovo 92.1 punkto nuostata – nustatyta, kad prie visų balanso sąskaitų likučių litais nurodomas jų ekvivalentas eurai, taikant Lietuvos banko nustatytą oficialų lito / euro keitimo kursą. 2005-12-31 NF SAPARD programos balanse ties visais balanso sąskaitų likučiais litais nurodytas jų ekvivalentą eurai, taikant LB nustatytą oficialų lito / euro keitimo kursą.

Finansinio audito 7-ojo departamento
 direktorius

Tomas Mackevičius

Finansinio audito 7-ojo departamento
 Vyresnioji valstybinė auditorė

Žaneta Grečnienė

PRIEDAI

PRIEDAS NR. 1 NAUDOJAMŲ SUTRUMPINIMŲ SĄRAŠAS

Naudojamas sutrumpinimas	Pilnas pavadinimas
Agentūra	Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos
Bendrija	Europos Bendrija
BF	Bendrasis finansavimas
DFS	Daugiametė finansavimo sutartis su vėlesniais pakeitimais EK reglamentu (EB) Nr. 1419/2004.
ECB	Europos centrinis bankas
EK / Komisija	Europos Komisija
ES	Europos Sąjunga
EŽŪOGF	Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondas
EŽŪOGF GS	Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo Garantijų skyrius
EK gairės	Europos Komisijos EŽŪOGF GS ataskaitų patvirtinimo gairės
FAD	Finansų ir apskaitos departamentas
FNTT	Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos
D-1 forma	Išlaidų deklaracija ir Mokėjimo paraiška
D-2 forma	Metinės sąskaitos deklaracija
IS	Informacinės sistemos
IT	Informacinės technologijos
IT sistemų kompiuterinio saugumo gairės Nr. VI/661/97	IT saugumo gairės
ITD	Informacinių technologijų departamentas
KD	Kontrolės departamentas
KDTS	Kontrolės departamento Kontrolės departamento teritorinis skyrius
KD KKBS	Kontrolės departamento Kontrolės kokybės skyrius
KPPD	Kaimo plėtros programų departamentas
KPPD AAS	Kaimo plėtros programų departamento Administravimo ir analizės skyrius
LB	Lietuvos bankas
MFS	Metinė finansavimo sutartis
Mokėjimo prašymas / MP	Mokėjimo prašymas SAPARD paramai gauti
FAD MPS	Finansų ir apskaitos departamento Mokėjimo prašymų skyrius
NF	Finansų ministerijos Nacionalinio fondo departamentas
NŽŪKPP	Nacionalinė žemės ūkio ir kaimo plėtros programa 2000 – 2006 metams
OLAF	Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (angl. The European Anti - Fraud Office)
Paraiška	Paraiška SAPARD paramai gauti
PAK	Projektų atrankos komisija
PVM	Pridėtinės vertės mokestis
RVVS	Rizikų vertinimo ir valdymo skyrius
SAPARD/SAPARD programa	Specialioji žemės ūkio ir kaimo plėtros programa
SFMIS	Struktūrinių fondų valdymo ir administravimo informacinė sistema (angl. Structural Funds Management Information System)
TAS	Tarptautiniai audito standartai
Taisyklės	Paramos sutarties SAPARD paramai gauti pakeitimo ar papildymo taisyklės

SAPARD 2005 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo valstybinio audito ataskaita
Nacionalinė mokėjimo agentūra, Lietuva

VAD	Vidaus audito departamentas
Valstybės kontrolė	Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė
VAS	Finansų ministerijos Vidaus audito skyrius
VAV	Vidaus audito vadovas
VMI	Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos
ŽŪM	Žemės ūkio ministerija
2005-12-31 pasibaigę finansiniai metai	2005 metai
2005-01-01 iki 2005-06-30	2005 m. I pusmetis
2005-07-01 iki 2005-12-31	2005 m. II pusmetis

**PRIEDAS NR. 2 LABIAUSIAI TIKĖTINOS KLAIDOS IR VIRŠUTINĖS KLAIDOS RIBOS
 METINĖJE SAŠKAITOS DEKLARACIJOJE APSKAIČIAVIMAS**

133 048 166 Lt	Visuma
1 330 482 Lt	Reikšmingumas
86%	Patikimumas
1,98	Patikimumo faktorius
235	Pavyzdžių imtis
566 162 Lt	Atrankos intervalas

Permokos

Pastebėjimo Nr.	Apskaičiuota vertė, Lt	Poauditinė vertė, Lt	Klaida, Lt	Klaidos santykis	Žinomos klaidos iš didelės vertės pavyzdžių, Lt	Sisteminės (žinomos) klaidos, Lt
(24)	294 647	290 877	3 770	0,0128		
	441 901	441 402	499	0,0011		
					458	
					103	
Iš viso				0,0139	561	0

Nepriemokos

Pastebėjimo Nr.	Apskaičiuota vertė, Lt	Poauditinė vertė, Lt	Klaida, Lt	Klaidos santykis	Žinomos klaidos iš didelės vertės pavyzdžių, Lt	Sisteminės-žinomos klaidos, Lt
(24)	388 242	389 254	-1 012	0,0026		
					-9 049	
					-3 001	
					-2 664	
					-1 124	
					-756	
Iš viso				0,0026	-16 594	0
Iš viso (permokos ir nepriemokos)				0,0165		

Labiausiai tikėtinos klaidos paskaičiavimas

Žinomos klaidos iš didelės vertės pavyzdžių, Lt -16 033
 Sisteminės (žinomos) klaidos, Lt 0

Ekstrapoliuotos klaidos, Lt 9 342

Visos žinomos ir labiausiai tikėtinos klaidos -6 691

Agentūros atlikti pataisymai 0

(1) **Labiausiai tikėtina klaida -6 691**

Permokos

Pradinis tikslumas 1 121 002 (Atrankos intervalas * Patikimumo faktorius)

Techninio tikslinimo faktorius 0,48

Techniškai patikslintas klaidos santykis 0,01 (Iš viso klaidos santykis * Techninio tikslinimo faktorius)

Papildomas tikslumas 3 860 (Techninio tikslinimo faktorius * Techniškai patikslintas klaidos santykis)

(2) **Bendras tikslumas 1 124 779** (Papildomas tikslumas + Pradinis tikslumas)

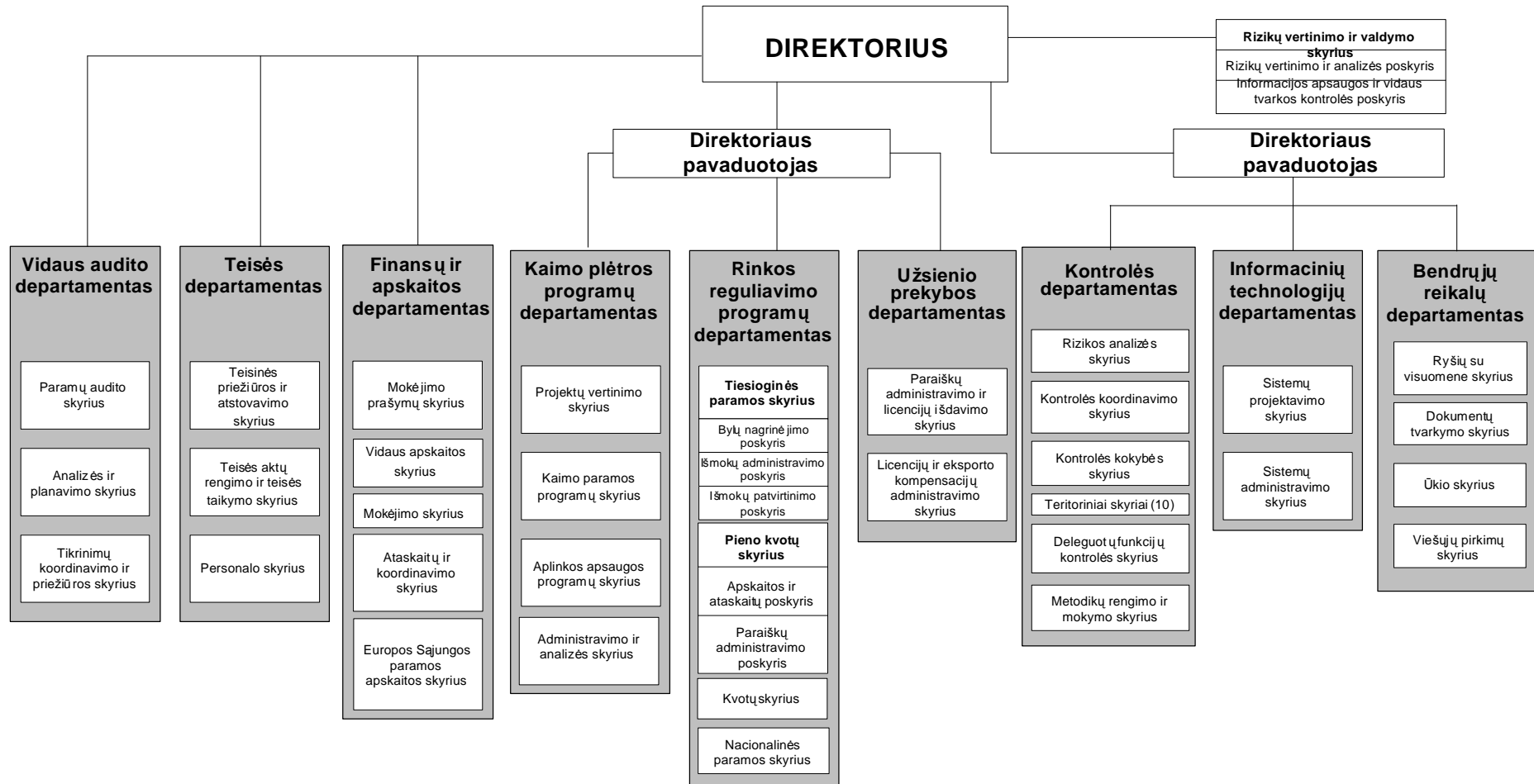
Viršutinė klaidos riba 1 118 088 (1 + 2)

<u>Nepriemokos</u>		
Pradinis tikslumas	-1 121 002	(Atrankos intervalas * Patikimumo faktorius)
Techninio tikslinimo faktorius	0,48	
Techniškai patikslintas klaidos santykis	0,001	(Iš viso klaidos santykis * Techninio tikslinimo faktorius)
Papildomas tikslumas	722	(Techninio tikslinimo faktorius * Techniškai patikslintas klaidos santykis)
(3) <u>Bendras tikslumas</u>	<u>-1 120 295</u>	(Papildomas tikslumas + Pradinis tikslumas)
Apatinė klaidos riba	-1 126 986	(1 + 3)

PRIEDAS NR. 3 INFORMACIJA APIE AUDITO GRUPĖS NARIUS

Eil. Nr.	Vardas Pavardė	Pareigos	Profesinė kvalifikacija	Dirbtų dienų skaičius
1.	Tomas Mackevičius	Finansinio audito 7-ojo departamento direktorius	Universitetinis išsilavinimas, ekonomisto diplomas. Nuo 1995 m. dirba Valstybės kontrolėje, septynių metų patirtis dalyvaujant tarptautiniuose Europos AAI auditų projektuose, buvęs EUROSAI Aplinkos apsaugos audito darbo grupės narys, stažuotė Europos Audito Rūmuose, kėlė kvalifikaciją įvairiuose su apskaita ir auditu susijusiuose mokymuose. Nuo 2002 m. Finansinio audito 7-ojo departamento, atliekančio ES paramos auditus, direktorius.	30
2.	Žaneta Grečnienė	Vyresnioji valstybinė auditorė - audito grupės vadovė	Universitetinis išsilavinimas, bakalauro ir magistro laipsniai apskaitos ir finansų srityje. 1999-2001 m. buhalterio pareigos trijose privačiose įmonėse. Valstybės kontrolėje dirba nuo 2001 m., dalyvauja ES paramos audituose, SAPARD 2003 m. patvirtinimo audito grupės narys, SAPARD 2004 m. patvirtinimo audito grupės vadovas. Kėlė kvalifikaciją įvairiuose ES paramos valdymo ir kontrolės ir su auditu susijusiuose mokymuose, įskaitant Dvynių projekto su JK NAĮ priemonėse.	174
3.	Gediminas Kapočius	Vyriausias valstybinis auditorius	Universitetinis išsilavinimas, ekonomisto diplomas. Atestuotas vidaus auditorius, Tarptautinio vidaus auditorių instituto (IIA) narys, Lietuvos vidaus auditorių asociacijos narys, LR Audito, apskaitos ir turto vertinimo instituto, Finansų ministerijos Mokymo centro lektorius. 1995-2004 m. buhalteris ir vyr. finansininkas dviejose privačiose įmonėse, revizorius Revizijų departamente prie FM ir Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyboje prie VRM, Finansų ministerijos Finansų kontrolės metodologijos departamento Vidaus audito metodologijos ir priežiūros skyriaus vyr. specialistas. Valstybės kontrolėje dirba nuo 2004 m. Kėlė kvalifikaciją įvairiuose su auditu ir ES lėšų valdymu ir kontrole susijusiuose mokymuose.	9
4.	Laura Pranckevičiūtė	Vyresnioji valstybinė auditorė	Universitetinis išsilavinimas, bakalauro laipsnis verslo vadybos ir administravimo srityje, Magistro laipsnis teisės ir valdymo srityje. 2002-2003 m. auditoriaus asistentė UAB „PricewaterhouseCoopers“. SAPARD 2002 m. patvirtinimo audito, atlikto UAB „PricewaterhouseCoopers“, grupės narys. Valstybės kontrolėje dirba nuo 2003 m., dalyvauja ES paramos audituose, SAPARD 2003, 2004 m. patvirtinimo audito grupės narys. Kėlė kvalifikaciją įvairiuose ES paramos valdymo ir kontrolės ir su auditu susijusiuose mokymuose, įskaitant Dvynių projekto su JK NAĮ priemonėse. Dalyvavo JK NAĮ Londone rengtoje tarptautinėje auditorių kvalifikacijos tobulinimo programoje.	149
5.	Vytenis Laukys	Valstybinio auditoriaus padėjėjas	Universitetinis išsilavinimas, bakalauro laipsnis apskaitos srityje, Magistro studijos teisės ir valdymo srityje. Valstybės kontrolėje dirba nuo 2004 m., dalyvauja ES paramos audituose, SAPARD 2004 m. patvirtinimo audito grupės narys, pabaigti įvadiniai valstybės tarnautojo ir valstybinio audito mokymai.	112
6.	Gediminas Eirošius	Valstybinio auditoriaus padėjėjas	Universitetinis išsilavinimas, ekonomisto diplomas, Magistro studijos finansų srityje. Valstybės kontrolėje dirba nuo 2004 m., dalyvauja ES paramos audituose, SAPARD 2004 m. patvirtinimo audito grupės narys, pabaigti įvadiniai valstybės tarnautojo ir valstybinio audito mokymai.	94
7.	Irmantas Aleliūnas	Vyresnysis valstybinis auditorius	Universitetinis išsilavinimas, inžinieriaus diplomas, mokslų daktaras, atestuotas vidaus auditorius, sertifikuotas IS auditorius (CISA). Tarptautinės informacinių sistemų audito ir kontrolės asociacijos (ISACA) narys, minėtos asociacijos Lietuvos skyriaus valdybos narys, Vilniaus universiteto ir Finansų ministerijos Mokymo centro lektorius. Valstybės kontrolėje dirba nuo 2001 m. Stažuotasi Europos Audito Rūmuose, Indijos Generalinio kontrolieriaus ir auditoriaus įstaigoje ir kt. Dalyvavo PHARE Dvynių projekto priemonėse, susijusiose su IS auditu. SAPARD 2003 ir 2004 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo audito grupės narys. IS auditorius nuo 2001 m.	1
8.	Živilė Kindurytė	Valstybinė auditorė	Universitetinis išsilavinimas, finansų vadybininkės diplomas. 1995-2006 vadybininkė privačiose įmonėse. Kėlė kvalifikaciją IBM eServer, HP Client Systems techniniuose mokymuose. Valstybės kontrolėje dirba nuo 2006 m.	2

PRIEDAS NR. 4. AGENTŪROS ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA⁸²

⁸² Agentūros direktoriaus 2005-06-21 įsakymas Nr. BR1-510.

PRIEDAS NR. 5 NACIONALINIO FONDO SAPARD BALANSAS

NACIONALINIS FONDAS – SAPARD

BALANSAS

2005-12-31

Sąsk. Nr.	Sąskaitos pavadinimas		
TURTAS		Lt	EUR
101	EUR sąskaita Nr.6532419 Lietuvos banke	687	199
102	LTL sąskaita Nr.2235419 Lietuvos banke, nacionalinės lėšos	3 043	881
103	LTL sąskaita Nr 2135412 Lietuvos banke, nulinio balanso	-	-
220	Europos komisijos išmokos	1 659 609	480 656
557	Iš Agentūros gautos išieškotos lėšos, pripažintos skola EK	-	-
901	Iš Europos Komisijos gautinos lėšos	-	-
909	Valstybės biudžetui (Valstybės izdo departamentui) gražintos lėšos	9 488 640	2 748 100
911	Iš Agentūros gautinos lėšos	353 648	102 424
	Iš viso	11 505 627	3 332 260
ĮSIPAREIGOJIMAI		Lt	EUR
228	Išieškotų lėšų koregavimas dėl ECB ir LB nustatyto eurų kurso skirtumo	4	1
507	Iš Agentūros gautos išieškotos lėšos	773 694	224 077
701	Palūkanos už sąskaitos likutį	886 598	256 777
902	Europos Komisijai pateiktos mokėjimo paraiškos	-	-
904	Skola Europos Komisijai	-	-
907	Agentūros lėšos	3 043	881
908	Skola nacionaliniam biudžetui (Valstybės izdo / Skolos valdymo departamentui)	9 488 640	2 748 100
912	Agentūros skola	353 648	102 424
991	Valiutų kursų pasikeitimo įtaka	-	-
	Iš viso	11 505 627	3 332 260